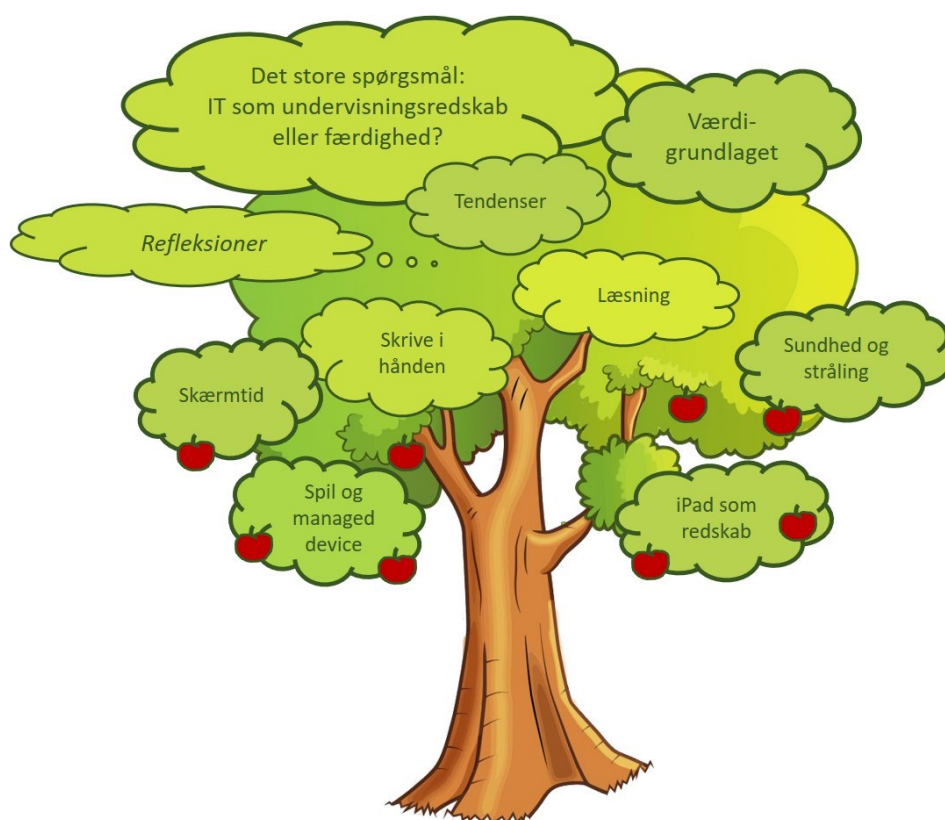

Undersøgelse af IT-brug på Ollerup Friskole

I skoleåret 2019/20 har skolebestyrelsen undersøge brugen af IT i undervisningen på Ollerup Friskole. Undersøgelsen udspringer af de IT-relaterede spørgsmål, som forældre rejste i værdiprocessen i 2018/19. Bestyrelsen fik opgaven om at undersøge IT-brugen i et lidt større perspektiv på generalforsamlingen i 2019. Rapporten omhandler de udfordringer og opmærksomhedspunkter, der er kommet frem i undersøgelsen.

IT-udvalget, bestyrelsen

19. oktober 2020

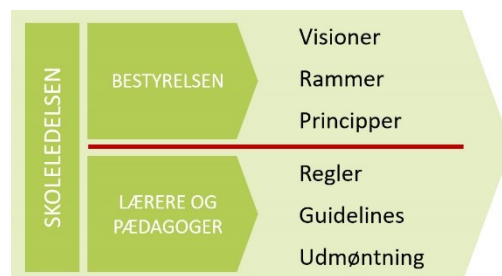
Indholdsfortegnelse

1	Forord.....	3
1.1	Om undersøgelsen.....	4
1.2	Tilgang til undersøgelsens resultater.....	4
2	Evaluering af den nuværende IT-løsning.....	5
3	iPad som redskab.....	10
4	Spil og managed device.....	19
4.1	Managed device.....	23
5	Sundhed og stråling.....	24
6	Skærmtid.....	26
7	Skrive i hånden.....	29
7.1	Om at tage noter i undervisningen.....	32
8	Læsning.....	34
9	Portaler og apps.....	39
10	IT som undervisningsredskab eller færdighed.....	44
11	Værdigrundlaget.....	58
12	Ordet er frit.....	61
13	Bilag.....	63

1 Forord

IT-undersøgelsen omfatter en større spørgeskemaundersøgelse, hvor vi er blevet klogere på praksis, adfærd og holdninger hos lærere, elever og forældre samt udvalgte forskningsresultater og relevante artikler. Det er et stort og omfattende materiale – ikke mindst, da både lærere, elever og forældre i spørgeskemaundersøgelserne virkelig har brugt tid på at skrive om deres virkelighed, holdninger, udfordringer og forslag til forbedringer i spørgeskemaernes åbne spørgsmål.

IT-undersøgelsen går langt bredere ud, end blot at evaluere den beslutning om at bruge iPads, som blev truffet i 2013. I undersøgelsen går vi helt ind i maskinrummet og spørger alle involverede parter om direkte og afledte effekter af IT i praksis. Når undersøgelsen bringer både bred og dyb indsigt, er det vigtigt at være skarpe på arbejdsdelingen mellem bestyrelse og ledelse/lærere. Vi har igennem hele processen holdt for øje, at det er bestyrelsens opgave at udstikke en retning for, hvor skolen skal hen, mens det er skoleledelse, lærere og pædagoger, der finder ud af, hvordan vi kommer derhen. Det er dog vigtigt at forstå, at bestyrelsen også varetager forældrenes interesser, når skolens aktiviteter rækker ind i privatsfæren.

Svarene i spørgeskemaundersøgelsen bærer præg af, at der er noget på spil for de involverede. Lærerne er bekymrede for om undersøgelsen vil indskrænke deres metodefrihed, mens forældrene mener at IT-løsningen med iPads allerede er trådt ind i familielivet og forældrenes opdragelsesrum. Forældrene er splittede både i forhold til brugen af IT i skolen og overgangen til hjemmet, og emnet er vigtigt for dem.

For eleverne var det første gang de skulle udfylde et sådant spørgeskema, og de tog imod det med nysgerrig og åbenhed i svarene. Mange havde noget på hjertet, og der er guld at hente i elevernes svar. Og som flere kommenterede i opfølgningen, så var det fedt, at de fik mulighed for en grundig evaluering af undervisningen og for at komme med forslag til forbedring af den, i stedet for at det normalt kun var deres egne præstationer, der blev bedømt.

Det er vigtigt for alle parter at blive klogere på både praksis og hinandens oplevelser og holdninger. I IT-udvalget kan vi ikke sige bedre, end denne forælder gør:

”Der er tale om en vigtig og kontinuerlig drøftelse. IT må ikke komme til at skille, derfor er det vigtigt, at der bruges tid og ressourcer, så ”tilhængere” og ”modstandere” ikke bekæmper hinanden.”

1.1 Om undersøgelsen

Undersøgelsen har i store træk fulgt planen i 'Undersøgelsens design', bilag 1, og har gennem hele forløbet haft fokus på formålet.

Formål med undersøgelsen

Undersøgelsen har til formål at

- frembringe **viden** om brugen af IT i grundskolen fra forskning og eksperter
- afdække og beskrive **praksis** for brug af IT i undervisningen set fra både lærer- og elevperspektiv
- afdække og beskrive elevernes **adfærd** med tilgængelighed af IT
- afdække **holdninger** til IT-brug i skolen hos lærere, elever og forældre.

Undersøgelsen skulle gerne

- give både overblik over og detaljeret indsigt i brugen af IT på Ollerup Friskole.
- give anledning til refleksion hos både lærere, elever og forældre.
- danne grundlag for bestyrelsens arbejde med eventuelle ændringer af rammer og principper for brugen af IT på Ollerup Friskole.
- danne grundlag for ledelsesmæssige dispositioner.

I forhold til at inddrage ekstern ekspertviden, dvs. viden fra universiteter, eksperter, artikler mm., indså vi undervejs, at udvælgelsen af viden ville blive for holdningspræget i lyset af de enorme mængder viden, der er tilgængelig om emnet. I stedet har spørgeskemaundersøgelsen fået lov at fylde, da deltagerne har brugt tid på at skrive om deres virkelighed, holdninger, udfordringer og forslag til forbedringer i spørgeskemaernes åbne spørgsmål.

Flg. har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen:

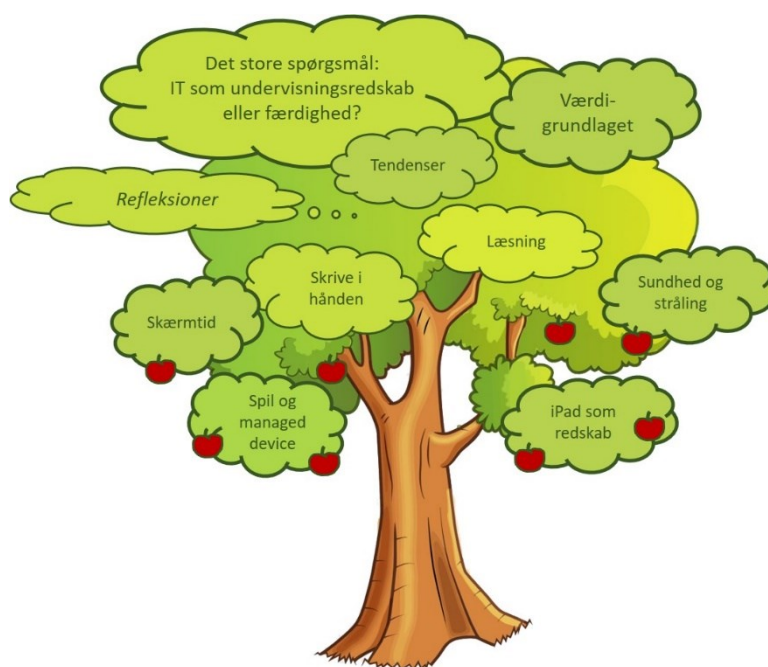
- 104 elever, fordelt på 52 i mellemtrinnet og 52 i udskolingen
- 15 lærere
- 132 forældre

1.2 Tilgang til undersøgelsens resultater

I rapporten ser vi på de udfordringer og opmærksomhedspunkter, der er kommet frem i undersøgelsen. Vi lader data tale for sig selv, men har samlet dem i temaer, som giver afsæt for kvalificerede snakke i bestyrelsen. Vi adresserer temaerne nedefra, så vi i rapporten kravler vi op i træet.

Vi ser først på de meget konkrete resultater med lavt hængende frugter, som er de forhold vi umiddelbart kan gøre noget ved. Temaerne bliver mere komplekse jo højere vi kommer op i træet og vi ender derfor ved værdigrundlaget og det store spørgsmål om, hvorvidt IT på Ollerup Friskole primært er et undervisningsredskab eller en færdighed, eller hvordan blandingsforholdet skal være?

Det vil være hensigtsmæssigt at behandle det store spørgsmål sammen med undersøgelsen af alternative prøveformer, da en del af IT-brugen i udskolingen kan have en sammenhæng til folkeskolens afgangseksamen.

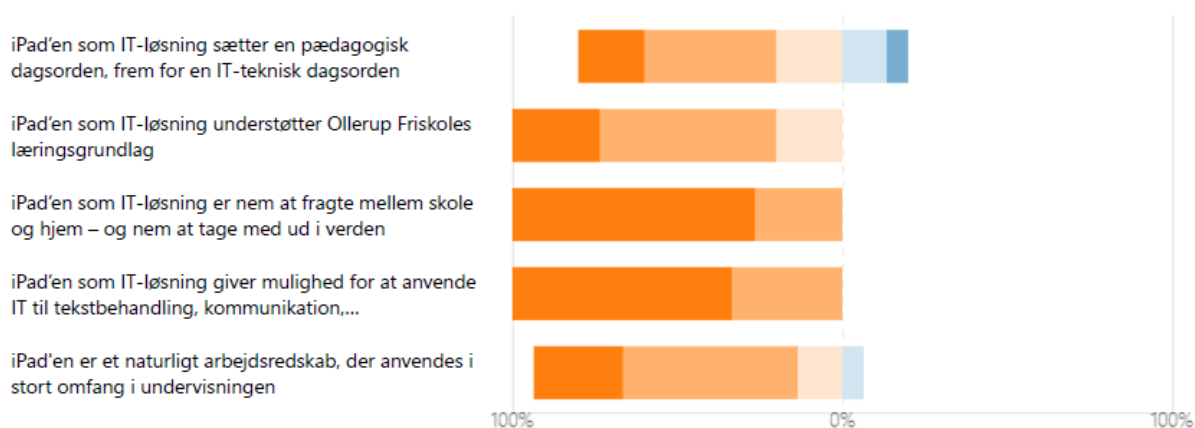
2 Evaluering af den nuværende IT-løsning

I 2013 besluttede skolen at etablere en IT-løsning, hvor alle elever (fra 0. klasse) har deres egen iPad. Ordningen blev evalueret i perioden 2015-2017, hvor lærernes vurdering af iPads som IT-løsning var ganske positiv. Et par justeringer fandt sted for at gøre ordningen endnu bedre. Vi følger op med lærernes nuværende vurdering – både i forhold til formålet fra 2013, og evalueringen fra 2017.

Lærerne

Vi vil gerne vide om IT-brugen på skolen stadig lever op til formålet fra 2013 med at implementere iPads og følger hermed op på formålet. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn:

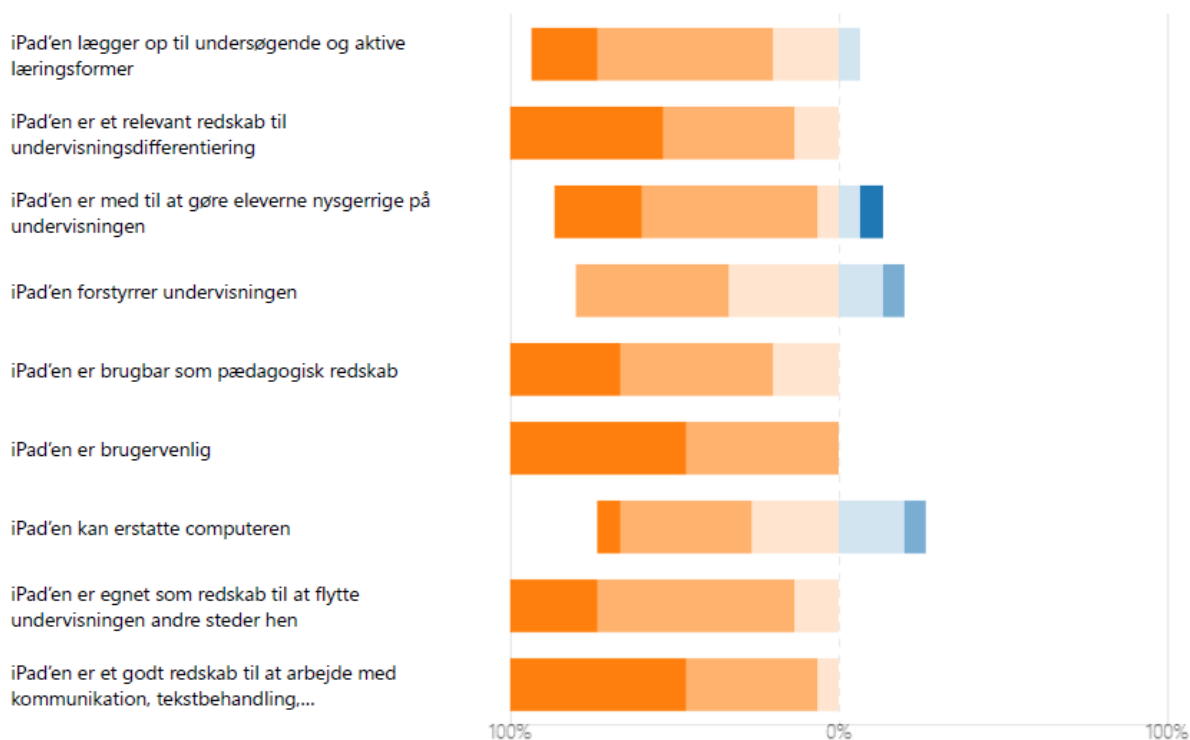
Meget enig Enig Hverken enig eller uenig Uenig Meget uenig Ikke relevant

I den tekst, som grafikken forkorter, står der: "iPad'en som IT-løsning giver mulighed for at anvende IT til tekstbehandling, kommunikation, læringsprogrammer og informationssøgning, men også til multimedieprojekter, hjemmesider, fotografering o..."

Vi følger op på evalueringen fra 2017. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn:

Meget enig Enig Hverken enig eller uenig Uenig Meget uenig Ikke relevant

I den tekst, som grafikken forkorter, står der: "iPad'en er et godt redskab til at arbejde med kommunikation, tekstbehandling, informationssøgning, foto, film og præsentationer".

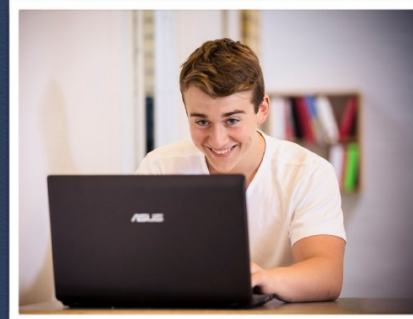
Evalueringen fra 2017

Det vurderes, at iPad'en lægger op til undersøgende og aktive læringsformer. 30% svarer 'I høj grad', mens 60% svarer 'I nogen grad'.
Der vurderes, at iPad'en i nogen grad er et relevant redskab til at undervisningsdifferentiere.

Alle lærere oplever, at iPad'en er med til at gøre eleverne nysgerrige på undervisningen. 60% svarer 'I høj grad', mens 40% svarer 'I nogen grad'.
Det opleves i mindre grad at iPad'en er med til at forstyrre undervisningen. Sociale medier fylder en del, men "det handler om opdragelse", bliver der svaret.

Alle lærere oplever iPad'en som en brugbart pædagogisk redskab. 40% svarer 'I høj grad', mens 60% svarer 'I nogen grad'.
Alle lærere oplever iPad'en som brugervenlig. 60% svarer 'I høj grad', mens 40% svarer 'I nogen grad'.

Lærerne oplever at iPads i stor udstrækning kan erstatte computeren.
Der er dog enkelte områder, hvor den ikke kan erstatte computeren: ved skrivning af længere tekster og nogle matematikprogrammer til overbygningen.

Lærerne vurderer, at iPad'en er et egnet redskab til at flytte undervisningen andre steder hen. 40% svarer 'I høj grad', mens 60% svarer 'I nogen grad'.
Det vurderes, at iPad'en er et godt redskab til at arbejde med kommunikation, tekstbehandling, informationssøgning, foto, film og præsentationer.

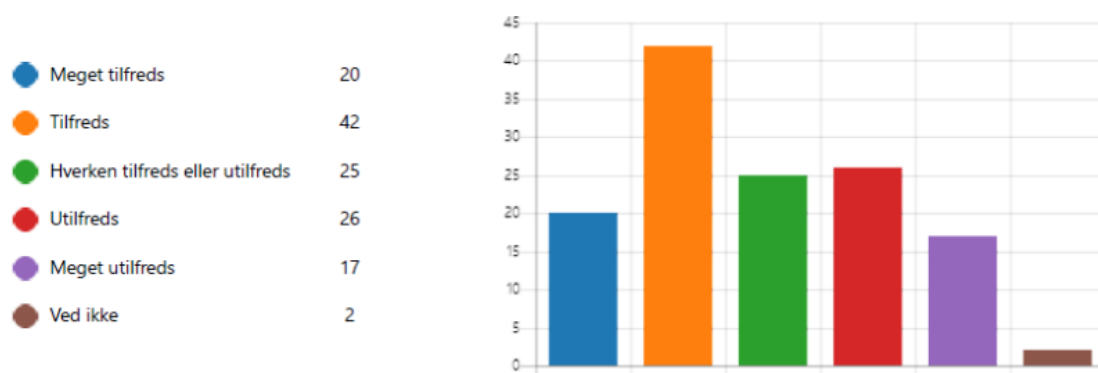
Tekniske udfordringer gør at lærerne i nogen grad fravælger iPad'en. Det skyldes dog hovedsageligt problemer med skolens netværk (der nu er løst).
En anden teknisk udfordring er manglende plads. Vi bør opgradere næste gang vi leaser iPads – især til lærerne. Der bør desuden arbejdes på at vise forældrene, hvordan man 'tømmer iPad'en' for billeder, videoer osv.

Lærernes vurdering i 2019 adskiller sig ikke væsentlig fra vurderingen i 2017. Det er næppe heller forventeligt, da evalueringen næsten udelukkende handler om iPads funktion som redskab i undervisningen.

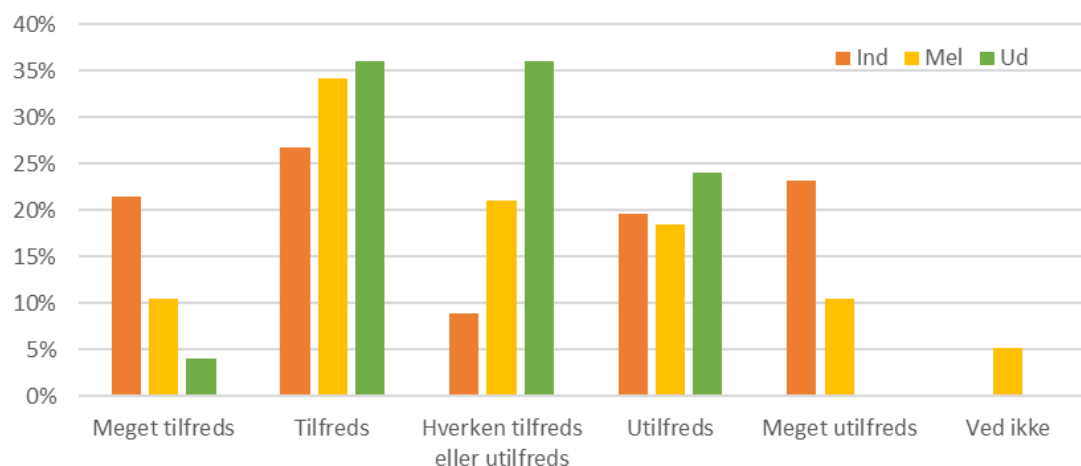
Vurderingen er mere spredt, hvis man ser på forældrenes tilfredshed IT-løsningen. I den vurdering vil der naturligvis indgå mange andre aspekter end iPads funktion som redskab.

Forældrene

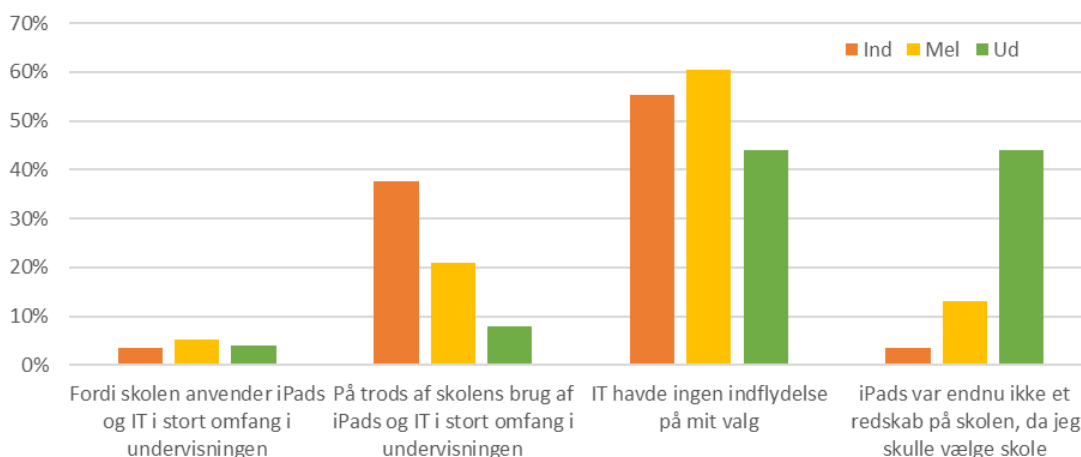
Hvor tilfreds er du generelt med den nuværende IT-løsning (iPads fra 1.-9. klasse) på Ollerup Friskole?

Tilfredsheden fordelt på, hvilket barneperspektiv (Ind, Mel og Ud) forældrene vurderer ud fra:

Da du valgte, at dit barn skulle gå på Ollerup Friskole, valgte du så friskolen ...

Forskellige udsagn fra forældre om den nuværende IT-løsning

Indskolingsperspektiv:

- Jeg håber ikke at man vælger at fjerne IT i børnenes dagligdag på skolen da det vil betyde at vi skal på udkig efter en anden skole til vores børn.
- Jeg håber så meget at Ollerup friskole tør at sige NEJ til iPads så langt op i klassetrin som muligt, i hvert fald i indskolingen og gerne længere og JA til et kunstnerisk tidløst fællesskabsorienteret legende sted fuld af naiv undren, øjenkontakt, idesomhed og tid nok!
- Jeg ved for lidt om hvordan og hvor meget iPad bruges i skolen. Jeg har en fornemmelse af at det er meget personafhængigt (hvilken lærer). Synes umiddelbart valget af at det netop er iPads er fint uden at have stort kendskab til hvilke muligheder der ellers findes. Dog synes jeg ikke det nødvendigvis skal indføres fra 1. Kl. Vent gerne til 2.-3. Kl. Især må det gerne udsættes at de får den med hjem, især i hverdagene - der kunne den godt overnatte i et skab på skolen i de mindste klasser. Selvfølgelig skal eleverne lære at bruge IT, som en lige så naturlig og ligeværdig del som alt andet der fylder i samfundet, men i en balance med alt det andet gode og med et kritisk blik på hvornår det er givtigt og hvornår det bare er fordi det 'er sådan vi gør for vi skal jo følge med' - jeg tror ikke vi skal være så bange for at blive tabt i IT-revolutionen, bare fordi eleverne ikke lærer digitalt fra skolestart. De skal nok nå det! Jeg ved ikke helt hvad holdningen er omkring brug af telefoner/iPads på skolen lige før og efter skoletid (i SFO-tid), men synes tit der hænger en del elever ud - på hver sin skærm - fra mellemtrin og udskoling i aula mm. For mig er skolen et sted hvor fællesskabet dyrkes, og det må man som skole gerne have en tydelig holdning til.
- Det er sådan verden er - det forholder vi os til. Børn skal, ligesom de voksne skal, lære at navigere i en verden med IT ved deres fingerspidser. Det er vores opgave, som forældre, at lære dem det. Jeg synes kun det er positivt at de også får hjælp til denne læring i skolen!
- Jeg har fuldt ud tillid til at mine børns lærere giver mine børn den bedste undervisning, jeg ønsker ikke at bestyrelsen eller andre begrænser deres muligheder for at give mine børn den bedste undervisning.
- Jeg synes ikke at skolens profil bliver mere moderne af at der anvendes så meget Ipad. Jeg synes at Ollerup Friskole (og friskoletanken generelt) er meget moderne idet den lærer børnene at samarbejde, tage vare på hinanden, tænke kreativt/ud af boksen og arbejde med projekter.
- iPad er fint i skolen, så længe de også får lært at stave, skrive tal og bogstaver osv. Så iPad'en skal selvfølgelig bruges med måde, og ikke til spil og sociale medier. Men vi kommer ikke udenom brugen af IT i skolen - det er en del af børnenes fremtid.

Mellemtrinsperspektiv:

- Jeg kender adskillige, der gennem de sidste år har valgt Ollerup friskole fra på grund af IT-politikken. Begge mine søstre, blandt andre.
- Princippet med Ipad'en er fint -, men jeg vil klart fortrække computere. Det er yderst begænsset hvad de kan på Ipad'en - den er god som intro til teknologi, men den giver ikke en god forståelse af opbygning og systematikker. Vi har oplevet flere problemer med at fx. opsætning af tekst, da overblikket og mulighederne er yderst begrænset. Så intet problem med iPads og at de kommer med hjem, eller at ungerne spiller - men som kvalificeret teknologisk redskab...er det ikke tilfredsstillende med iPads.
- Jeg synes det er godt at skolen har iPad til hver elev til undervisning - dog mener ikke eleverne behøver have dem med hjem, og hvis jeg synes mine børn skal spille eller andet, så sørger jeg selv for en iPad eller andet til det.
- I indskolingen foretrækker jeg, hvis der er spil på iPaden, at mit barn IKKE får sin iPad med hjem. På mellemtrinnet (fra 5. kl) generer iPaden ikke så meget. Mit ene barns lærer fortalte på et forældremøde, hvordan han oplever, at eleverne får notifikationer på deres iPads i løbet af skoletiden fra de spil, de spiller. Det forstyrrede undervisningen og ikke mindst det enkelte barn i undervisningen. En forælder foreslog i forlængelse af dette, at alle spil blev fjernet fra iPaden. Jeg kan ikke se nogen

fornuftig forklaring på, hvorfor skolebørn skal have spil på deres iPads - i mine øjne er den et læringsredskab.

- Vi skal ikke anskue Ipaden isoleret. I dag har mange børn adgang til mange skærme, så hvis vi vil påvirke en skærmerkultur i det hele taget - som jeg synes, vi skal - må vi tage en samtale om telefoner og computere også. Generelt skal vi udvikle skærmfri huller i børnenes liv, hvor de oplever, faglighed, fritid og fællesskab uden inddragelse af skærme. - som supplement til den faglighed og det liv, hvor skærmene er til stede.
- iPad'en er et godt arbejdsredskab for børnene. De bruger den ikke ret meget til spil og andet end skole.
- Vi får en snak om hvad hun laver på iPad'en i løbet af dagen, hun anvender den aktivt hvis vi skal Google noget og ofte viser hun os forskellige ting på iPad'en. Er i sær vild med at hun hurtigt kan vise os hvad hun har lavet i skolen eller hvad hun har for (hvis det er på iPad) vi elsker opgaver hvor hun kan bruge fx Google.
- I pads og internettet er fantastiske værktøjer som børnene skal lære at bruge, derfor var det også oprindeligt progressivt tilbyde iPads til eleverne. Men nu er udfordringen i højere grad at lære bruge det på en måde så det ikke bliver noget der holder dem fast og begrænser dem, frem for at sætte dem fri.

Udskolingsperspektiv:

- Det er forældrene ansvar og styre det derhjemme, men kan godt høre at mange har svært ved og styre deres børn og giver straks iPad/skolen skylden. Læg nu bare den iPad i en skuffe og sig nej.
- Jeg synes at iPad skal udskiftes med bærbar PC i overbygningen.
- Jeg mener, det er helt og aldeles er forældrenes ansvar hvordan og hvor meget iPaden bruges hjemme, men skolen må meget gerne opfordre til at forældrene tager meget mere ansvar og del i unges brug af IT og sociale medier. Det skal være muligt at have iPad (eller computer) med hjem så der kan laves lektier - det kan være det ikke er en fast ting, men de i yngre klasser og på mellemtrinnet kun når der er brug for det. Jeg er varm fortaler for computer i udskolingen, men først og fremmest så tænker jeg at vi også kan vende tingene lidt på hovedet og sige: Lad os have fokus på alle de andre gode ting vi kan lave med eleverne (meget gerne med inspiration i bøger og foredrag af Kjeld Fredens) - kreativitet på mange måder - og have et sundt, kritisk blik på skærmbbruget.
- Synes ikke de bruger iPad så meget til skolebrug, det er ok! Synes måske det ville ha været bedre at indføre iPads senere og så bruge pengene på computer i 8 og 9 klasse, da det sandsynligvis er det de kommer til at bruge på de videregående uddannelser.

Det er tydeligt, at når forældrene skal vurdere den nuværende IT-løsning på skolen, så forholder de sig langt bredere til den end blot at se på iPadens egenskaber for redskab i undervisningen. Forældrene er meget delte i hvor tilfredse eller utilfredse de er med den nuværende IT-løsning, og andelen af meget tilfredse og meget utilfredse er stor.

Der er blandt forældrene en stor andel, der vælger Ollerup Friskole på trods skolens brug af iPad og IT i stort omfang – ikke mindst blandt forældre til børn i indskolingen. Det bør give stof til eftertanke.

Bestyrelsen bør diskutere hvordan vi bedst kan imødekomme forældrenes ønsker, trods den store spredning blandt forældrene og det, at mange vælger skolen på trods af skolens brug af iPad og IT i stort omfang. Bestyrelsen har en bunden opgave i at komme videre i arbejdet med IT, så alle parter bedre kan se sig selv i en løsning, end de gør i dag.

Bestyrelsens overvejelser skal vendes med lærerne, inden bestyrelsen træffer en eventuel beslutning.

3 iPad som redskab

Vi forsøger at undersøge iPad'en som et redskab. For både elever og forældre udfylder den dog en større rolle end at være undervisningsredskab, hvorfor andre iPad-relaterede forhold også er medtaget.

Eleverne er generelt glade for deres iPads, men er samtidig med bevidste om faldgruberne i forhold til at blive distraherede af spil og andet godt.

Eleverne

Hvordan vil du helst have, at iPad'en skal bruges?

- 86% svarer 'Den skal både bruges i undervisningen og tages med hjem til lektier og spil'
- 13% svarer 'Den skal kun bruges i undervisning og må gerne blive på skolen i fritiden'
- 2% svarer 'Den skal slet ikke bruges, hverken på skolen eller hjemme'

'Med en iPad kan man bare gøre en masse ting hurtigere'

- 85% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 12% er hverken enig eller uenig

'Det er sjovere at klippe og klistre en billedkollage i hånden'

- 52% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 26% er hverken enig eller uenig
- 18% er uenig eller meget uenig

'På en iPad kan man gemme det hvis man skal bruge det igen'

- 81% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 13% er hverken enig eller uenig

'Der er meget ventetid, når teknikken ikke virker'

- 71% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 22% er hverken enig eller uenig

'Det er let at blive distraheret af andre ting på en iPad'

- 61% er enig eller meget enig i dette udsagn (52% i mellemtrinnet og 69% i udskoling)
- 17% er hverken enig eller uenig
- 16% er uenig eller meget uenig

'Jeg synes, vi bruger iPads for meget i skolen'

- 22% er enig eller meget enig i dette udsagn (18% i mellemtrinnet og 29% i udskoling)
- 37% er hverken enig eller uenig
- 39% er uenig eller meget uenig

'Det går ud over det sociale, at vi har fået iPads af skolen'

- 13% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 34% er hverken enig eller uenig
- 48% er uenig eller meget uenig

Hvilke fordele er der ved at have iPads i skolen?	Hvilke Ulemper er der ved at have iPads i skolen?
Mellemtrin: - Fordi når du så bliver voksen er det nemmere at bruge iPad (4.kl.) - Mand kommer lidt væk fra det normale med papir og sådan noget (4.kl.) - Det går hurtigere (4.kl.) - Det meste går meget hurtigere på en iPad (5.kl.) - De er nyttige hvis man skal lave noget... (5.kl.) - Der er mange undervisningsmaterialer på en Ipad (5.kl.)	Mellemtrin: - Det kan tage over og der kan måske være nogen der er blevet afhængig af iPad (4.kl.) - At der er nogen der sender billeder tit i timen (4.kl.) - Du kan komme til at spile i timerne uden at læren ser det (4.kl.) - Hvis de ikke har strøm (5.kl.) - De kan fjerne opmærksomheden fra timen (5.kl.) - Drengene tager nogen gange deres iPads frem og spiller på dem (5.kl.)

- Jeg syntes at computer at vigtigere at lære om fordi det er det man skal bruge det mere (6.kl.) - Man lager at bruge apps som der er vigtige i - Fremtiden (6.kl.) - Man kan gøre tingene hurtigere, og nemmere (6.kl.)	- Man lære ikke at stave pga stavekontrol man kan ik skrive (6.kl.) - At man ikke rigtig får laget håndskraft (6.kl.) - At nogen personer måske kommer til at lave noget andet som de ikke skal (6.kl.)
Udskoling: - Man spare papir. Man kan skrive hurtigere. Vi bruger internettet til at få viden (7.kl.) - Du kan bruge dem tilsat lærere på og du kan gøre ting på dem som vi ikke ville kunne uden som film med mere (7.kl.) - Man kan få nogle andre muligheder for at få viden og læren kan dele ting så de ikke ka blive væk osv (7.kl.) - Adgang til internet(viden), adgang til mange programmer, kan lave film, og mange andre kreative ting (8.kl.) - Vi kan nemt lave test som denne. Vi kan gå på Gyldendal og finde forskellige opgaver (8.kl.) - De har et stort batteri, og en helt masse forskellige muligheder for hvad man kan bruge dem til. F.eks at skrive på, at læse fra, at optage film på osv. (9.kl.) - De fleste ting tager meget kortere tid. Fx hvis man skulle skrive en 300 ords lang stil, vil det tage længere tid, og man ville ikke kunne vide hvor mange ord man har skrevet (9.kl.)	Udskoling: - At man bruger den for meget der hjemme og folk bliver lidt afhængige (7.kl.) - At vi kommer til at bruge dem meget og der er nogen som spiller i timen og derfor forstyrre eller ikke lytter efter (7.kl.) - Folk ka komme til at lave noget de ik ska fx spille i timerene og det kan være meget forstyrrende (7.kl.) - At man kommer til at side hele dagen med en iPad. At man mister evnen til at side med en fysisk bog effektivt(skrive i hånden). At man kan blive distraheret (8.kl.) - Det kan være distraherende at man nemt kan gøre andre ting der ikke er skole relateret (8.kl.) - Man for ondt i nakken af at bruge dem, og når man så engang skal skifte til en rigtig computer for man oftes mange problemer (9.kl.) - Næsten alt foregår på opad, så hvis man fx. har glemt den, vil det være svært at følge med (9.kl.) - Du lærer kun ved en ipad, altså kan du måske ikke skrive/være kreativ uden (9.kl.)
Se også kommentarer om spil i afsnit 4	
'Det hjælper på forståelsen at se en video om et emne' - 67% er enig eller meget enig i dette udsagn (48% i mellemtrinnet og 87% i udskoling) - 25% er hverken enig eller uenig (37% i mellemtrinnet og 13% i udskoling) - 7% af eleverne er uenig eller meget uenig (13% i mellemtrinnet og 0% i udskoling) 'Med iPaden kan man være flere i gang på samme opgave på én gang' - 70% er enig eller meget enig i dette udsagn (3% i mellemtrinnet og 77% i udskoling) - 22% er hverken enig eller uenig - 24% af eleverne er uenig eller meget uenig 'Hvis nogen bruger iPad'en til andre ting, så gider man ikke samarbejde med dem, fordi de for nemt fristes til at lave noget andet end gruppearbejdet' - 61% er enig eller meget enig i dette udsagn - 21% er hverken enig eller uenig - 14% af eleverne er uenig eller meget uenig 'Når vi løser opgaver, kan man dele et dokument og skrive på det samme dokument med sin makker' - 78% er enig eller meget enig i dette udsagn - 13% er hverken enig eller uenig 'Man kan være sammen om at se en film' - 87% er enig eller meget enig i dette udsagn	
I opsamlingen efter, at eleverne har besvaret spørgeskemaet, argumenterer flere elever i 8. og 9. klasse for, at de har behov for laptops i udskoling, da iPads ikke kan bruges til matematikopgaver og da der mangler et ordentligt tastatur.	

Lærerne er generelt glade for iPad-løsningen. Eneste ulemper er når eleverne har installeret spil, har glemt at oplade iPad'en eller har glemt den derhjemme.

Lærerne 'Undervisningen kan blive lige så god uden iPad' - 27% er enig eller meget enig i dette udsagn - 7% er hver enig eller uenig - 60% er uenig eller meget uenig 'IT er blevet en så integreret del af undervisningen, at det er svært at undvære iPads eller anden IT-løsning (eks. computer)' - 93% er enig eller meget enig i dette udsagn 'iPad'ens systemer og muligheder påvirker min måde at tænke pædagogik på' - 43% er enig eller meget enig i dette udsagn - 33% er hver enig eller uenig - 13% er uenig eller meget uenig 'Det kræver mere forberedelse at lave undervisning uden, at eleverne skal bruge iPad som redskab' - 40% er meget enig i dette udsagn og 7% er enig - 33% er hver enig eller uenig - 20% er uenig eller meget uenig 'Eleverne arbejder bedre med iPads som redskab end med analoge redskaber som bogsystemer, bøger, eget materiale, papir, saks og blyant' - 20% er meget enig i dette udsagn - 33% er hver enig eller uenig - 47% er uenig eller meget uenig	
Hvilke fordele er der ved at have iPads i undervisningen?	Hvilke ulemper er der ved at have iPads i undervisningen?
- Samme argumenter som IT. Hertil kommer, at den er mobil (kan tages med ud), kan bruges til alt fra tekstbehandling, fotografering, videofilme + redigering, podcasts osv. - Det er sikkert nemmere, at vælge at supplere med billeder, lys m.m. - Alle har samme IT-løsning. - Motivation og jeg vil tro, at der efterhånden er udviklet mere og mere værdifuldt dig materiale.... - Motiverende for elever. Vi kan undervise differentieret. Kreative danskopgaver. Spændende apps - Rent teknisk er det en effektiv løsning. Der er utroligt lidt spildtid ved brugen af iPads set i.fht. Brugen af pc. - At alle har materiale som der arbejdes med. Stavehjælp. Nysgerrighed. Gemmer elevens noter. Eleven kan hurtigt informationssøge. Elever kan meget enkelt lave flotte præsentation til fremlæggelser. - Alle har samme udgangspunkt (Device) Vi kan gemme, intet bliver væk, lektier er på ipad, undervisningsmaterialer kan tilgås direkte, opgaver kan afleveres og rettes digitalt, prøver i 9	- Elever kan blive afledt af spil mm. - det kan forstyrre undervisningen. - iPads dækker ikke behovet for en IT-løsning fuldt ud. - Det skulle kun være i de tilfælde at elever glemmer at have iPaden med eller opladet, da dette kan give anledning til at elever bliver skuffede, da de jo så ikke kan være med til det samme som de andre. - Man er afhængig af forældrenes samarbejde....i forhold til opladt iPad, høretelefoner med eller bare det at få iPad med i tasken. Rigtig surt når barnet har glemt den og vi har baseret timens undervisningen på det. At eleverne ikke rigtig har lyst til alle de analoge opgaver vi arbejder med. - Hvis man ikke er meget tydelig i brugen af iPads, kan den virke distraherende. Man skal være skarp på, hvornår den løfter undervisningen og hvornår den er en klods om benet. - At de forstyrrer fordybelsen for nogen elever. Elever som ikke kan koncentrere sig, kommer nemt til at zappe bevidstløst rundt.... - Glemt ipad, manglende opladning, man kan let afledes.

klasse skal afleveres digitalt til eksamen, så det skal øves - At alle har den samme device, at man kan samle opgaver/materialer i en slags portefolio, præsentation kommer let på tavlen, hurtige søgningsmuligheder, ordbøger m.m. - At alle har adgang til samme værktøj. De er hurtigt tændte og klar. Rimelig batteritid. Elever kan arbejde individuelt med opgaver og det kan tilpasses den enkelte. - Eleverne har nemt til informationssøgning, skriftlig fremstilling, stavehjælp, opgaveaflevering, skoling i løsning af it-problemer og styr på tingene - Der kan i indskolingen nemmere arbejdes selvstændigt og differentieret, hvilket frigiver lærerkræfter til dem der har ekstra behov. - Multimodale muligheder, oplæsning, hjælpemidler til skriveopgaver...	- Distraction - De bruges også til andet end undervisning. Dårlige vaner fra fritiden med spil/internet/sociale medier præger nemt brugen. De kan være uopladede, og så er eleven på den. I matematik er der ting man ikke kan på en iPad som man kan på en computer. Det stilles altså ikke helt så godt i de store klasser. - Eleverne får lov til at installere apps, der ikke er skolerelevante, af deres forældre. Disse apps forstyrrer og obstruerer ofte undervisningen. - At de fx ikke er med i skole eller opladt. - Manglende strøm. Blandt ældre elever måske afledende.
---	---

Når eleverne skal **samarbejde i gruppearbejde, hvilke fordele** er der så ved iPad'en?

- Her svares udelukkende, at eleverne kan dele det skrevne og skrive på samme dokument samt at dokumentet er gemt.

Når eleverne skal **samarbejde i gruppearbejde, hvilke ulemper** er der så ved iPad'en?

- Her svares udelukkende, at de kan blive afledt af spil, notifikationer mv. og andre ting.

Ordet er frit. Er der noget, som du gerne vil uddybe omkring brugen af iPad?

- Jeg er godt tilfreds med vores iPad løsning.
- Jeg er meget glad for at vi fik den væk fra bh.kl. Da den lagde et pres om at vi også skulle undervise i brugen af denne... derimod ku jeg da godt savne et klassesæt til evt at tå billeder e.l.
- Eneste sted jeg aldrig giver lov til iPad, er når eleverne i min klasse har læsebånd. Kun bøger for fordybelsen.
- Ipad er et godt redskab i min undervisning sammen med alt muligt andet.
- Bl.a. ipads giver mulighed for at arbejde multimodalt og kreativt. Derudover er ipad'en en brugbar udvidelse af skoletasken.
- Jeg synes, elever skal ha helt konkrete, praktiske erfaringer og jo flere jo bedre i fht al læring - bruge deres krop, deres skjulte viden, deres sanser, deres fantasi, deres mestring og kunnen, arbejde med materialer og redskaber med hinanden, lære af andre, som mestrer noget særligt, samarbejde med voksne, der er begejstrede, både her og ude i livet omkring skolen. Opleve og bearbejde, blive betroet opgaver og aktiviteter, der skubber til dem - på alle niveauer, så de mærker, hvad samarbejde kan, hvor værdifuldt et fællesskab er, hvor forskellige, vi er og hvad vi hver især bidrager med...det synes jeg vi primært skal benytte undervisningen til... levende ord, levende inputs af alle slags....og indadvendthed, stilhed, fordybelse....

Vil det påvirke undervisningen, hvis eleverne har en personlig iPad, som i udgangspunktet bliver på skolen?

- 73% svarer ja

Hvis ja, hvordan vil det påvirke undervisningen, at elevernes personlige iPad bliver på skolen?

- Jeg har de store elever. De bruger iPad'en derhjemme til lektier (læsning af tekster, færdiggøre opgaver osv.)
- Den vil være opladet og til stede
- Der vil være nogle lektier som eleverne vil få vanskeligere ved at lave uden iPad
- Så er vi sikre på den er med, opladt og i orden. Og vi ved nøjagtig hvad den indeholder.
- Så kan man ikke lave de lektier, hvor der skal bruges en iPad.
- Lektier. Muligheden for at følge med i hjemmet.
- I overbygningen er vi afhængige af at eleverne også kan arbejde hjemme

- Opgaver og tekster er ikke nødvendigvis tilgængelige så medmindre de printes og kommer med hjem.
- Positivt tror jeg. Så er der måske ikke så dårlige vaner med den. Den kan være fri for spil osv.
- Der vil være langt færre apps, der ikke var skolerelaterede, installeret på iPad'en=færre forstyrrelser i timerne.
- Når der skal læsetrænes fx via en app, vil det være afhængigt af hvad der så er til brug af dette i hjemmet.

Vil det påvirke undervisningen, hvis iPad'en blev et klassesæt, som du som lærer skal booke?

- 94% svarer ja

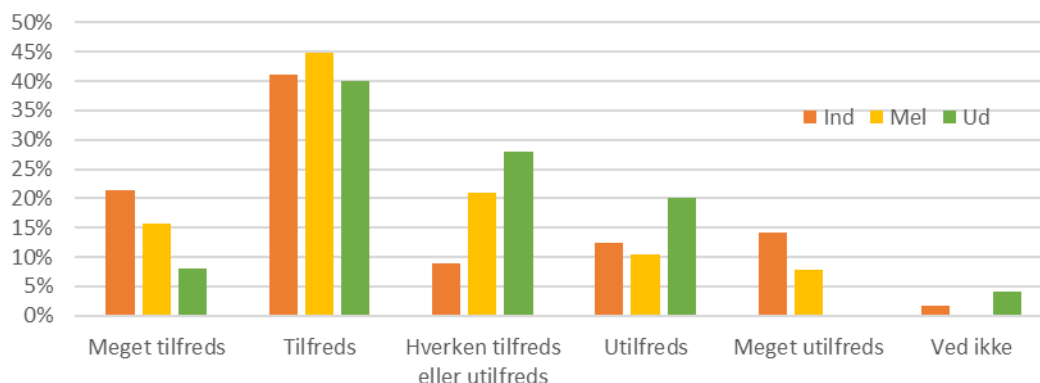
Hvis ja, hvordan vil det påvirke undervisningen, at iPads bliver et klassesæt?

- Det ville blive meget besværligt
- Ufleksibelt
- I forhold til lektier
- Jeg tror en større variation?
- Det vil blive enormt besværligt med et bookingsystem, da erfaring fra tidligere, hvor man havde Minipc klassesæt tilgængelig, altid endte i at det var lettere bare at lade være med at bruge it, da der var bøvvl med bookingsystemet, hvem skulle stå for opladning, opdateringer osv. der var ikke nok osv. det vil fjerne alle muligheder for at være impulsive i undervisningen, da alt skal planlægges til punkt og prikke.
- Bliver alt for besværligt.....mange om at dele.....kan ikke give hjemmearbejde for.
- Det vil blive en årlig forteelse at arbejde med iPads, da det vil drukne i administration og tekniske udfordringer.
- Det vil være besværligt, tidskrævende til enkelt moduler. Er de ladet op og fungerer?
- Fleksibiliteten i undervisningen, tidsrøver, afhængighed
- Sandsynligvis besværliggøre og kræve at den forberedte undervisning følges mere slavisk.
- Det ville blive krævende og bøvlet. Jeg bruger den i nogle fag hver gang.
- Det vil blive et kolossalt tilbageskridt og en kæmpe administrativ byrde, der vil sænke niveauet betydeligt for undervisningens kvalitet.
- Ekstra brug af tid, og iPads der skal efterses og tjekkes.....ARGH!!
- Fordi man i så fald ikke kan gemme lokalt. Og man kan ikke have sit eget bibiloteak af fx billeder der knytter sig til et stofområde. Med mindre vi opgraderer vores netværk markant og benytter os af cloud-løsninger...

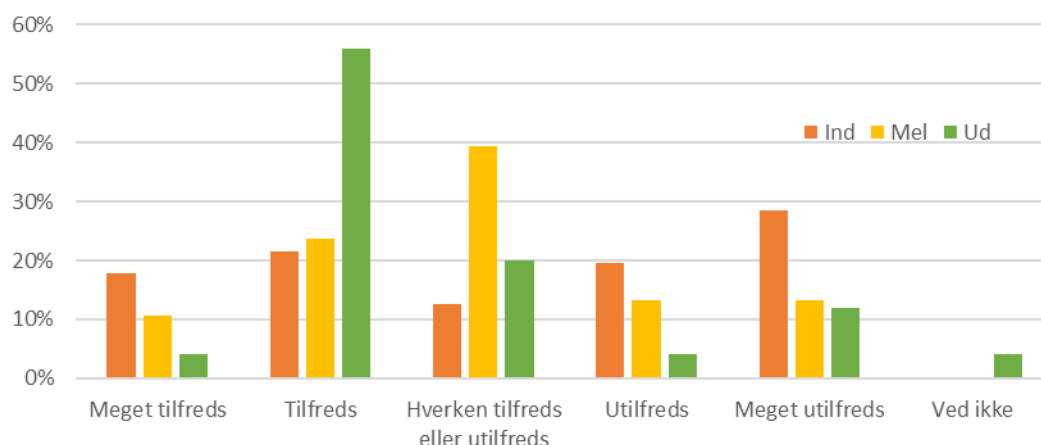
Forældrene er fint tilfredse med, at der anvendes iPads i undervisningen, men det er udfordrede og splittede i spørgsmålet om den skal med hjem. Det er specielt i indskolingen, at der er flere modstandere af at få iPad'en med hjem, end der er tilhængere. I mellemtrinnet tipper balancen til den anden side, selv om her stadig er en væsentlig modstand.

Forældrene

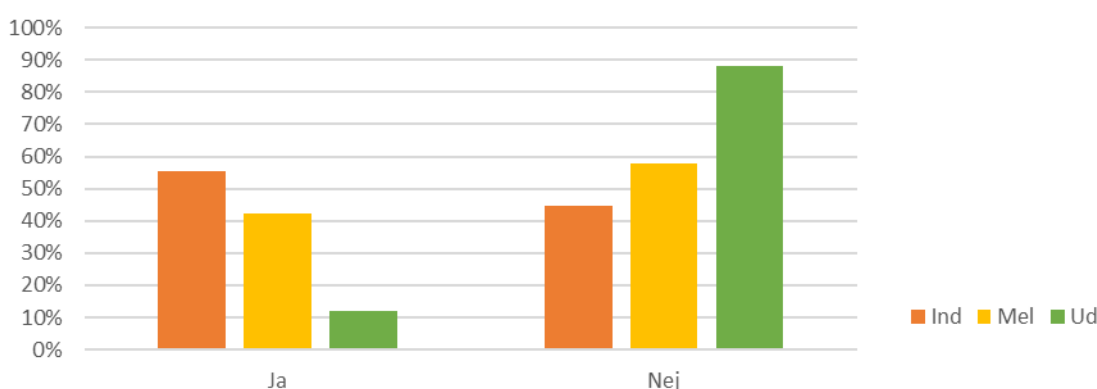
Hvor tilfreds er du med, at der bruges iPads i undervisningen på Ollerup Friskole?

Hvor tilfreds er du med, at dit barn får en iPad med hjem?

Foretrækker du, at dit barn ikke har iPad'en med hjem?

Hvorfor er det positivt eller negativt at dit barn får en iPad med hjem?

Indskoling, positivt:

- Jeg kan som forældre godt sætte grænser for mit barn, så det bliver hensigtsmæssigt at have den med hjem ift lektier. Jeg synes ikke it løsningen med I pads i overbygningen er god. Det bør være en computer.
- For det første var min søn mega stolt, da han fik den. Han er meget klar over, det er en genstand, han skal passe på, hvilket også er en pædagogisk refleksion. De har i deres klasse benyttet den til at lave stop motion film, og det er dejligt at kunne være en del af det, når vi kan se det derhjemme. Han har optaget video med sin venskabs ven, som vi har kunnet se derhjemme. Han bruger den også til spil, her mener jeg, det er vores ansvar at sætte begrænsninger, dermed ikke sagt, at det bestemt kan give mange diskussioner og småskænderier, da andre fra klassen gerne må få det der spil, eller gerne må spille hele tiden etc., men sådan er livet jo hele tiden.
- Fordi en del af børnenes leg, er at spille sammen og modsat de computerspil som fandtes da vi var børn er nutidens spil i langt højere grad social.
- Vi har sat nogle gode regler op, så derhjemme er der intet problem. De må bruge iPad til leg 1 time lørdag og 1 time søndag og ellers kun til skolebrug.
- Vi har en god dialog om brugen af dem.
- Mit barn kan finde ud af benytte sin iPads på en fornuftig måde.
- Fordi vi bruger iPad'en til andet end skoleting.
- Hvis det er til lektiebrug, så er det helt fint.
- Det er et konstruktivt redskab såfremt det modereres med omtanke.

- Han har sit eget redskab og kan lave sit eget arbejde uden at være afhængig af at kunne låne en iPad af os.
- Jeg vil gerne svare "hverken/ eller positivt/negativt" da vi jo har accepteret den beslutning skolen har taget, men det har samtidig tvunget os til at tage stilling til hvordan vi vil håndtere iPaden hos os. Vi har, gennem årene, haft flere familieråd (hvor vi alle sætter os sammen og snakker om det der er pt) og talt os frem til en ramme, hvor meget/lidt vil vi bruge pr gang, hvor ofte, hvornår osv at iPaden kan tages i brug herhjemme. Fx er alle forlængede weekender og ferier total iPad fri. Hos os skal det ikke blive en selvfølge at ungerne skal kunne sumpe ned bag skærmen i flere timer. Vores overbevisning er, at børn ikke selv formår at sætte og overholde en sådan ramme. Når vi vælger iPads aktivt til i vores hverdag, så er det os voksne der støtter op om den ramme vi i fællesskab har fundet frem til.

Indskoling, negativt:

- Fordi vi bruger meget energi på diskussioner om at bruge iPad fordi vi har en holdning om at der er begrænsninger på mængde af skærmtid. Hvis ikke iPad'en kom med hjem kommer disse diskussioner selvfølgelig bare senere ifm. telefoner osv. men det at få iPad med hjem har gjort at det starter tidligere end vi ellers ville have indført det.
- Det er som sådan ikke negativt at hun har iPaden med hjem, men det bliver et problem da alle børnene har en iPad og dermed har dem med hjem til hinanden ved lejeaftaler og lignende. Det betyder at små børn bliver vandt til altid at have den ved hånden og hive den frem i tide og utide. Det bliver et distraherende medie som tager fokus fra børnene. De har brug for at være til stede med de venner de er fysisk sammen med.
- I indskoling har iPaden fyldt for meget for mine børn. De føler, at det er deres iPad, og vi forældre har derfor - i deres øjne - ikke ret til at blande os i skærmtid osv. I mine øjne skal der ikke være spil på børnenes skoleiPads. Vi har sat skærmtid på deres iPads, hvilket har resulteret i, at de ikke har kunne åbne apps i skolen, hvis deres skærmtid er blevet overskredet. Læreren har derfor bedt os om at fjerne skærmtiden. Ud fra et lærerperspektiv kan jeg godt se, hvorfor de vil have skærmtiden fjernet. Men fra et forældreperspektiv er det utrolig irriterende, at vores børn får en iPad med hjem, som vi ikke kan være herre over, hvordan den bruges. iPaden bryder ind i vores hverdag og i vores værdier, når vi som familie ikke har indflydelse på, hvor meget skærmtid de må bruge. Derudover har alle børn fra skolen, der er med hjemme og lege, en iPad med og det forventes, at de skal have lov til at spille. Helt ned i 0. klasse. Vi har ikke oplevet så mange gener med iPaden på mellemtrinnet. Så ovenstående er svaret ud fra et barn i indskoling.
- Efter min mening skal vi have iPad i undervisningen, men det er for nogle et overgreb på familien, at den kan tages med hjem fra dag 1... som skrevet tidligere giver det nogle situationer i hjemmet som man ikke selv har bedt om, og som kunne være undgået.
- Vi er generelt imod at små børn bruger skærm, og det har været (og er) meget svært at undgå. Specielt fordi iPaden ligger i tasken og kalder. Desuden er det svært at holde mindre søskende fra skærm, når den store "hele" tiden efterspørger den.
- Fordi der er rigeligt af skærm tid i forvejen!
- Det er endnu en skærm som skal huskes at oplades og som der kan plages om man må bruge. Det eneste positive er at man kan lave lektier på den, men det har de kun skullet en gang.
- Det skaber mange konflikter. Det er svært at skelne mellem skolearbejde og fritid. Vi vil selv bestemme, om vores børn skal bruge iPad i fritiden. Vores børn er for små til at have den til rådighed i hjemmet. Jeg mener kun, at det er i de små klasser.
- Fordi den er dybt afhængighedsskabende. Det er også svært at lave skolearbejde med et redskab der er bygget til at notificere og alt muligt andet.
- I indskoling er der ikke lektier i særlig stor udstrækning og derfor er det udelukkende til besvær.

Ovenfor er kun medtaget eksempler på svar med et indskolingsperspektiv, da det primært er forældre med børn i indskoling, der er mest udfordret. Forældre med mellemskoleperspektivet svarer noget tilsvarende, blot er problemet med alderen blevet mindre udtalt.

'Herhjemme bruger mit barn iPad'en til både leg og lektier'

- 80% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn
- 12% er uenig eller meget uenige (det er 20% i indskolingen)

'Mit barn bruger iPad'en for meget udenfor skoletid'

- 52% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn
- 26% er uenig eller meget uenige

'Med tidlig introduktion til iPads får barnet gode vaner for brugen af iPads og andre devices'

- 26% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn
- 52% er uenig eller meget uenige

'Det er en god løsning, at mit barn får en iPad i skolen'

- 62% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn
- 18% er uenig eller meget uenige

'Det er os som forældre, der styrer, hvad iPad'en bruges til udenfor skoletiden'

- 74% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn
- 12% er uenig eller meget uenige

'Det er i orden, når mit barn får opgaver på iPad'en med i ferien'

- 48% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn
- 35% er uenig eller meget uenige

'Der skal slet ikke anvendes iPads på Ollerup Friskole'

- 10% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn
- 73% er uenig eller meget uenige

'Ordet er frit. Er der noget, som du gerne vil uddybe omkring brugen af iPad?'

- Jeg mener der er så meget forskning pt der viser, at det ikke gør noget godt for indlæring og for udviklingen af vores hjerner, at jeg synes det med den viden vi har nu er uforsvarligt at fortsætte med at bruge iPads. En computer fra 6. Klasse ville for mig at se, være en rigtig god skole-løsning.
- Det er min opfattelse at brugen af iPads i skolen skaber en stor distraktion. Børnene bruger dem til at spille på i skolen og hører musik på den mens de laver opgaver og lignende. Det bliver en sutteklud. De skal være til stede i klassen med læreren og deres klassekammerater. Det er dog vigtigt at understrege at IT ikke er lig iPads. IT er en del af vores hverdag, i bilen, på arbejde, i skolen, i hjemmet. IT hjælper os i mange sammenhænge og binder samfundet sammen, det væsentlige er at diskutere i hvilke situationer IT bruges i skolen og på hvilke platforme.
- Ipads virker umiddelbart som det dårligste skole it redskab, da det er bygget til spil og sociale medier, og fuld af forstyrrende notifikationer. At give børn dem med hjem til lektier minder lidt om at give dem lektier med cola og slik med hjem. Det virker helt unødvendigt?
- iPad er fint i skolen, så længe de også får lært at stave, skrive tal og bogstaver osv. Så iPad'en skal selvfølgelig bruges med måde, og ikke til spil og sociale medier. Men vi kommer ikke udenom brugen af IT i skolen - det er en del af børnenes fremtid.
- Ipads bør i indskolingen forblive på skolen. Muligvis kan den være personlig fra 2. klasses trin og før dette som klassesæt. Eleverne skal ikke tænke at det er deres og der skal ikke være spil på. Større streg under at de låner den og at det er skolebrug. Det vil derfor være godt at eleverne i 1. klasse introduceres til den, hvor den stadig er klassesæt og derefter kan de n gradvist blive mere personlig.

Forælder om brugen af IT og værdigrundlag:

Det passer fint sammen. Hvad skole og undervisning angår. Måske er der et problem, ved at vi tvinger alle familier i indskolingen til også at have en Ipad i deres private hjem.

Eleverne meget glade for deres iPads (selv om udskolingene hellere vil have laptops), og de er opmærksomme på, at de i undervisningen let kan blive afledt af spil mm. Trods det vil eleverne gerne have spil på deres iPads. Lærerne er også meget glade for brugen af iPads som redskab i undervisningen – ja, de kan faktisk ikke undvære dem. Der er dog ulemper i form af distraktioner fra ikke undervisningsrelevante apps, uopladte iPads eller når eleverne har glemt at medbringe deres iPads. Forældrene er tilfredse med brugen af iPads i undervisningen, men mange har udfordringer med, at iPad'en også kommer med hjem. Lærerne ser primært udfordringer i forhold til lektier, hvis den bliver på skolen. Andre ser det positive i, at den så er tilstede og opladt. Det giver udfordringer med lektier derhjemme (specielt i udskolingene), men til gengæld vil det løse problemerne med glemte, uopladte iPads.

Ledelsen bør undersøge, hvorledes det i praksis vil være muligt at opbevare iPads på skolen/i klasserne (inkl. opladning), og få lærernes input til, hvordan udfordringer med lektier løses.

Bestyrelsen bør diskutere om iPad'en er det rigtige redskab for alle klasser, inden skolen skal investere i nye devices. Og det skal diskuteres om, iPads skal blive på skolen og i givet fald fra hvilket klassetrin. (På hvilket klassetrin eleverne skal have iPad eller lign. hører til under den store snak i pkt. 11).

Bestyrelsens overvejelser skal vendes med lærerne, inden bestyrelsen træffer en eventuel beslutning.

4 Spil og managed device

Spil på iPad'en optager eleverne meget, da de gerne vil spille, men samtidig har svært ved at styre omfanget både i timerne og derhjemme.

Eleverne

Har du spil på din skole-iPad?

- 90% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 96% svarer **ja** i udskoling

Spiller du nogle gange på din iPad i timerne, mens der er undervisning eller mens I løser opgaver?

- 11% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 42% svarer **ja** i udskoling

Mener du, at nogle af dine klassekammerater spiller i timerne, mens der er undervisning eller mens I løser opgaver?

- 81% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 95% svarer **ja** i udskoling

Næsten alle elever (96%) ved, at der er regler for spil i timerne, og 67% mener, at eleverne hjælper hinanden med at overholde reglerne.

Hvornår spiller du på din skole-iPad? (du kan svare flere af mulighederne)

- I frikvartererne: 2% i mellemtrinnet og 17% i udskoling
- Efter skole: 27% i mellemtrinnet og 50% i udskoling
- Derhjemme: 83% i mellemtrinnet og 77% i udskoling

'Det bedste ved at få en iPad i skolen er, at jeg kan spille på den'. Kun 13% af eleverne er enige eller meget enige i det udsagn.

Hvilke fordele er der ved at have iPads i skolen?

- Så kan man hurtigere finde svar på et spørgsmål og så kan man lettere spille (7.kl.)
- Man kan spille og se viaplay (7.kl.)

Hvilke ulemper er der ved at have iPads i skolen? (Der er mange vedr. spil – her kommer et lille udvalg)

- Du kan komme til at spille i timerne uden at læren ser det (4.kl.)
- Nogle spiller i frikvartererne (4.kl.)
- Ulempe er at nogen spiller i timerne og det kan forstyrre (5.kl.)
- At man bliver afhængig og spiller i timen (5.kl.)
- Ulempen ved det er at der kan være nogen som spiller rigtig meget på iPad'en i stedet for at lave noget (5.kl.)
- At mange mennesker misbruger det og spiller på dem (6.kl.)
- Nogle personer i klassen kan blive distraheret af spillene (6.kl.)
- Der er mange der begynder at spille i timen, det er vi heldigvis holdt op med (6.kl.)
- At vi kommer til at bruge dem meget og der er nogen som spiller i timen og derfor forstyrre eller ikke lytter efter (7.kl.)
- Fristelsen af at spille (7.kl.)
- At man får ondt i hovedet og at man bare kan spille i stedet for at arbejde (7.kl.)
- Nogle gange er folk ikke gode til at holde reglerne der er sat op omkring dem, FX tager billeder af andre uden tilladelse, spille, OSV. (7.kl.)
- Tit kommer folk til at spille og mange skriver ikke pænt, nok fordi vi nærmest altid skriver på iPad (7.kl.)
- Nogle kan side og spille på dem. Man kan lave en hel samme ting, som man ikke skal (8.kl.)
- Det er meget nemt at komme til at spille fordi man på få sekunder kan gå fra app til app. (8.kl.)
- Det kan flytte fokus. Jeg tænker nok især på de små ifht. spil i frikvarteret, og det sociale der er ved at gå udenfor og lege med vennerne istedet for at sidde og spille spil på iPad'en (9.kl.)

Ulemper ved at læse tekster eller bøger online:

- I timerne sidder man jo bare og spiller (7.kl.)
- Nogle gange frister spillene på din iPad (7.kl.)

- Man kan hurtigt komme til at skifte over til spil i stedet for ;((8.kl.)

Fordele ved at læse papirbøger:

- Du kan ikke komme til at spille (7.kl.)

Ulemper ved at læse papirbøger:

- De er røv kedelige og så kan du ikke spille (7.kl.)

Ordet er frit til en sidste kommentar vedr. brug af IT på Ollerup Friskole

- Jeg synes lærerne skal holde mere øje med om elever spiller på deres iPad i timen (5.kl.)
- Jeg synes godt vi må spille i frikvartererne (7.kl.)
- At vi må spille i frikvartererne:) (7.kl.)
- Jeg synes at det er mærkeligt og forkert at se så unge børn spille og nærmest være afhængige af det. Ifht da jeg var mindre, legede jeg rigtigt meget også selvom der måske var et TV, så var det fede bare at gå udenfor og mødes med vennerne, lave lege aftaler og rent faktisk lege uden at se på noget skærm, måske højst lidt tegnefilm på tv'et når man blev træt, netop efter at have løbet, sprunget eller hvad vi nu gjorde dengang. Så blev man nemlig træt både fysisk og mentalt. Det mener jeg er en vigtig og væsentlig del af at vokse op og udvikle sig som menneske. (9.kl.)

Lærernes oplevelse af spil varierer, da der også er stor forskel på, hvor meget de anvender iPads i undervisningen.

Lærerne

På spørgsmålene 'Fungerer det for dig som underviser, at der er spil på elevernes iPads?' og 'Oplever du, at der er elever som spiller på deres iPads i timerne?' svarer:

- 33%: Nej, det fungerer ikke med spil på iPads, og ja de spiller i timerne
- 33%: Ja, det fungerer med spil på iPads, og nej de spiller ikke i timerne
- 20%: Ja, det fungerer med spil på iPads, og ja de spiller i timerne
- 13%: Bruger slet ikke eller kun i begrænset omfang iPads i undervisningen

Foretrækker du, at eleverne ikke kan have spil på deres iPads?

- 47% svarer **ja** og 53% svarer **nej**.

Er der nogle situationer, hvor du synes det er i orden, at eleverne spiller på deres iPads i timerne?

- Når jeg giver lov.
- Nogle spil kan indgå i undervisningen. F.eks. Minecraft.

Hvilke ulemper er der ved at have iPads i undervisningen?

- Elever kan blive afledt af spil mm. - det kan forstyrre undervisningen.
- De bruges også til andet end undervisning. Dårlige vaner fra fritiden med spil/internet/sociale medier præger nemt brugen.

Om at læse tekster eller bøger online:

- Sidder de med deres iPads og læser, er der meget nemt hen til et spil/app, der ikke er undervisningsrelevant.

Når eleverne skal samarbejde i gruppearbejde, hvilke ulemper er der så ved iPad'en?

- De kan blive afledt af spil, notifikationer mv.
- Nogen spiller.
- Det er meget nemt at sidde og bruge apps/spil, der ikke er skolerelevante sammen.

Forældrene er meget polariserede i deres opfattelse af, om spil på iPad'ene er et gode eller onde.

Forældrene

Tror du, at dit barn spiller på sin iPad i timerne?

- 15% svarer **ja**, og her er der ingen større forskel på hvilket trin børnene går i skole.

Fortæller dit barn dig, at andre børn spiller i timerne?

- 44% svarer **ja**, 55% i mellemtrinnet og 76% i udskoling.

Har du givet dit barn tilladelse til at have spil på iPad'en?

- 81% svarer **ja**, 77% i indskolingen og 87% i mellemtrinnet og udskolingen.

Styrer du, hvor meget dit barn må spille?

- 86% svarer **ja**, 91% i indskolingen og mellemtrinnet og 64% i udskolingen.

'iPad'en bør være et redskabsredskab uden spil og sociale medier'

- 45% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn
- 20% af forældrene er hverken enige eller uenige i dette udsagn
- 33% af forældrene er uenige eller meget uenige i dette udsagn

'Vi skal kunne bruge iPad'en derhjemme til spil og sociale medier'

- 15% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn
- 24% af forældrene er hverken enige eller uenige i dette udsagn
- 56% af forældrene er uenige eller meget uenige i dette udsagn

Ordet er frit. Hvad er din holdning til brugen af IT i undervisningen i grundskolen helt generelt?

- Bør kun anvendes begrænset og primært fra 7 klasse. Helt udelukkes i indskolingen. Jeg synes det er åbenlyst på både vores børn og os voksne at meget IT, men mest internet, spil og sociale medier, har en skadende virkning på vores opmærksomhed. Alle it redskaber som der bruges i skolen bør lukkes af for sociale medier mm, så de udelukkende er et arbejdsredskab.
- Mit barn har en veninde i 7. kl., som fortæller at hendes sidemakker spiller spil på Ipad's hver gang de har læsetid. Kan det virkelig passe???
- Vi mener at vi har oplevet en Ipad og Internet kultur på skolen som ikke har været tilstrækkeligt under kontrol de sidste par år. Som fx børn der spiller Fortnite i timerne! Hvad sker der? Hver gang der var vikarer, så spillede drengene Fortnite - et voldsspil der er tilladt for børn over 12 år - og så spiller de det lystigt i skoletiden og forstyrrer undervisningen for de andre børn. Det er helt uacceptabelt efter vores mening.
- For mange elever spiller i undervisningen uden læreren griber ind eller opfatter det. Selv om det bliver påtalt.

Er det positivt eller negativt for jeres familie, at dit barn har iPad'en med hjem?

- Det er et meget sort/hvid spørgsmål. Jeg synes det var meget negativt, at mit barn fik en iPad i 1.kl. Når han får sådan en med hjem, og hele klassen har en de så spiller på derhjemme, synes jeg skolen gør det meget svært, for forældrene at undgå spil osv på iPad derhjemme.
- Nu er det sådan at det eneste vores barn har lyst til når hun kommer hjem det er at se på youtube eller spille. vi har tidsbegrænsning på. Når den tid er gået så keder hun sig. Har ikke lyst til noget. lægger sig ofte til at sove og venter på aftensmad. hun er 10 år! jeg føler mig magtesløs over for dette. vi oplever også at kammerater ikke synes det er sjovt at være hjemme hos os fordi der ikke er fri adgang til at sidde og spille.
- Barnet integrere godt med andre børn på den måde. Når de spiller, og er sammen omkring det.
- Det er for os en ekstra gevinst, at iPaden også kan bruges til adspredelse som fotos,spil, internet mm
- indskolingen har iPaden fyldt for meget for mine børn. De føler, at det er deres iPad, og vi forældre har derfor - i deres øjne - ikke ret til at blande os i skærmtid osv. I mine øjne skal der ikke være spil på børnenes skoleiPads.

Ordet er frit. Er der noget, som du gerne vil uddybe omkring brugen af iPad?

- Men der er for meget spilleri og sociale medier i timerne og lærerne opdager det ikke. Det er forstyrrende for alle. Det er også svært at vi alle så let udvikler afhængighed af spil, youtube osv. Det har mange fysiske, psykiske og sociale konsekvenser.
- Jeg synes det er godt at skolen har iPad til hver elev til undervisning - dog mener ikke eleverne behøver have dem med hjem, og hvis jeg synes mine børn skal spille eller andet, så sørger jeg selv for en iPad eller andet til det.
- I indskolingen foretrækker jeg, hvis der er spil på iPaden, at mit barn IKKE får sin iPad med hjem. På mellemtrinnet (fra 5. kl) generer iPaden ikke så meget. Mit ene barns lærer fortalte på et forældremøde, hvordan han oplever, at eleverne får notifikationer på deres iPads i løbet af skoletiden fra de spil, de spiller. Det forstyrrede undervisningen og ikke mindst det enkelte barn i undervisningen. En forælder foreslog i forlængelse af dette, at alle spil blev fjernet fra iPaden. Jeg kan ikke se nogen

fornuftig forklaring på, hvorfor skolebørn skal have spil på deres iPads - i mine øjne er den et læringsredskab.

Og forældrene har MANGE flere kommentarer som ovenstående til øvrige åbne spørgsmål.

Det er næppe nogen tvivl om, at der bliver spillet i timerne, og der kunne da også observeres i klasserne under gennemførelsen af spørgeskemaundersøgelse. Der er heller ingen tvivl om, at spil fylder for børn og forældre på skolen og i hjemmet. I hjemmet er det forældrenes ansvar (hvis man ser bort fra at skolen har placeret en iPad i hjemmet), mens det på skolen er skolens ansvar.

For nogle forældre er det en fordel, at børnene har fået en iPad til det hele – i skolen og hjemmet. De er mindre skarpe i deres argumenter for den private brug af iPad'en end forældrene, der er trætte af at få bragt spil ind i deres hjem med skole-iPad'ens legitimitet for deres eget barn og kammerater, der kommer med hjem og leger (spiller).

Generelt efterlader undersøgelsen det spørgsmål, om det måske er netop de børn, der spiller i timerne, som har mest brug for at kunne koncentrere sig om undervisningen?

Bestyrelsen bør diskutere ovenstående adfærd og holdninger og fordele og ulemper ved, at eleverne også kan bruge skolens iPads til at spille på i fritiden. Bestyrelsen bør forholde sig til, om der på basis af de fremkomne oplysninger skal være spil på skolens iPads, samt hvordan spil eller ikke-spil skal håndteres.

Vores kloge og dannede børn:

44% af eleverne erklærer sig enige eller meget enige i udsagnet 'Brætspil og kortspil er mindst lige så sjove som spil på iPad'en'.

Kun 13% af eleverne er enige eller meget enige i udsagnet 'Det bedste ved at få en iPad i skolen er, at jeg kan spille på den'.

4.1 Managed device

Hvis vi skal håndtere spil anderledes end hidtil, så skal vi overveje om elevernes skole-iPads udelukkende skal styres af skolen. Det vil medføre, at elever og forældre ikke kan hente apps ned på skole-iPads. Det har både elever, lærere og forældre en holdning til.

Eleverne

Synes du, at iPad'en skal være et rent arbejdsredskab uden spil og sociale medier?

- 75% svarer **nej** i mellemtrinnet
- 87% svarer **nej** i udskoling

Bestemmer dine forældre hvilke apps og spil, du må få på din skole-iPad?

- 56% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 19% svarer **ja** i udskoling

Lærerne

Hvis skolen skal styre iPads som managed devices (dvs. at skolen skubber nye apps ud på iPads'ene), påvirker det så din undervisning?

- 8 lærere siger ja, og 7 siger nej

Hvordan påvirker det dem, der svarer ja:

- Sådan foregår det faktisk nu. Men eleverne har samtidig mulighed for at hente apps, hvis de har et appleid.
- Det bliver nemmere.
- Det er godt det bliver styret fra centralt sted og gør det lettere for mig og forældrene.
- Det bliver nemmere, da jeg ikke skal bruge tid på at stoppe eleverne i at spille egne spil og apps
- Det er smart at eleverne ikke behøver installere apps selv, men at jeg kan få skolen til det.

Forældrene

Bestemmer du som forælder hvilke apps, dit barn må downloade på sin skole-iPad?

- 78% svarer **ja**, 91% i indskoling, 68% i mellemtrinnet og 64% i udskoling.

Skal børnenes iPads være managed devices (dvs. at voksne skal godkende nye apps, før børnene selv kan downloade dem)?

- 90% svarer **ja**, 98% i indskoling, 84% i mellemtrinnet og 80% i udskoling.

Dem der svarer ja, mener det er flg., der skal styre det der downloades:

- 65% svarer **Forældrene**.
- 35% svarer **Skolen**.

Eleverne vil grundlæggende ikke af med spil på deres iPads – trods det, at det er svært at administreret.

Ledelsen bør sammen med lærerne forholde sig til de praktiske muligheder og udfordringer ved en eventuel udrulning af iPads, som udelukkende styres af skolen, så elever og forældre ikke kan installere apps.

Bestyrelsen bør diskutere ovenstående og forholde sig til, om skolens iPads udelukkende skal styres af skolen, så elever og forældre ikke kan installere apps. Hvis så, hvordan skal de så styres? Bestyrelsen skal også forholde sig til fra hvornår det eventuelt skal være, og hvordan en eventuel beslutning skal kommunikeres til elever og forældre.

Bestyrelsens overvejelser skal vendes med lærerne, inden bestyrelsen træffer en eventuel beslutning.

5 Sundhed og stråling

I forhold til elevernes sundhed, oplever eleverne ikke ud, at iPad'en påvirker deres energiniveau eller adfærd i forhold til at lege i den virkelige verden væsentligt.

Eleverne

Vælger du iPad'en i stedet for at gå uden for og fx lege?

- Ofte svarer 15% mellemtrinnet og 19% i udskolingen
- Nogle gange svarer 44% mellemtrinnet og 31% i udskolingen
- Ofte Sjældent svarer 27% mellemtrinnet og 35% i udskolingen
- Aldrig svarer 13% mellemtrinnet og 15% i udskolingen

'Jeg bliver sløv og træt af at spille på iPad'en'

- 28% af eleverne er enige eller meget enige i dette udsagn
- 29% af eleverne er hverken enige eller uenige i dette udsagn
- 35% af eleverne er uenige eller meget uenige i dette udsagn

Brugen af IT påvirker ikke lærernes fysiske eller psykiske arbejdsmiljø.

Lærerne

Har brugen af IT betydning for dit fysiske eller psykiske arbejdsmiljø?

- 7 lærere siger Ja, i positiv retning
- 7 lærere siger Nej, det har ingen betydning
- 1 lærer siger Andet: Det var frustrerende, da vi havde iPads i bh kl, at de aldrig alle var opladte, at forbindelserne sjældent umiddelbart fungerede, at ikke alle havde den med, at jeg ikke slev er stor expert og sku kalde eksperter til....når de små hverken ku læse el skrive, og mange apps var game relaterede med kunstige stemmer og mekaniske lyde var det med modstand, jeg prøvede at gå ind i det....

Brugen af IT, skærmtid bekymrer forældrene, primært i forhold til bevægelse, men også i forhold til koncentrationsbesvær, barnets motorik og stråling.

Forældrene

Er du bekymret for dit barns sundhed i forhold til brug af IT/skærmtid?

- 62% svarer **ja**, 59% i indskolingen, 55% i mellemtrinnet og 72% i udskolingen.

Dem der svarer ja, er bekymret i forhold til:

- 82% For lidt bevægelse.
- 43% Stråling fra WIFI
- 54% Koncentrationsbesvær
- 48% Barnet motorik

I hvilken grad har det betydning for dig, at nogle studier indikerer biologiske og sundhedsmæssige effekter ved **anvendelse af trådløst IT-udstyr/WIFI**? (sæt kryds i det udsagn, som du er mest enig i)

- 34%, Jeg er helt tryk ved brugen af WIFI og anden trådløs IT-udstyr på skolen.
- 36%, Jeg kan godt være lidt skeptisk, men WIFI er jo allerede overalt, så at det også er på skolen gør ikke den store forskel.
- 24%, Jeg synes, at skolen skal indskrænke anvendelsen af trådløst IT-udstyr på skolen.
- 5%, Jeg har ikke en holdning til emnet.

Forældrene har nogen skepsis overfor anvendelsen af trådløst IT-udstyr/WIFI, men ikke i et omfang, der giver anledning til at foretage de store ændringer. Da skolen er i begyndelsen af byggeriet af en ny indskoling, er der her i foråret et åbent vindue for at vælge installationer, der minimerer stråling i indskolingen. Da forskere

samtidig peger på, at de mindste børn er mest udsatte for stråling, bør mulighederne for begrænsning af stråling overvejes.

Skolen har haft besøg af Henrik Eiriksson, Rådet for Helbredssikker Telekommunikation. Han har sendt en række anbefalinger, både til etablering af sunde vaner hos eleverne (sætte på flymode mm) og forslag til fysiske installationer, bl.a.:

- Gør som Frankrig, Cypern, Brasilien, Israel og Ghent (Belgien) og fjern iPads og Wi-Fi fra de mindste klasser samt sluk Wi-Fi routere når de ikke bruges aktivt i undervisningen (pga. deres konstante transmissioner, uanset net-aktivitet).
- Download undervisningsmateriale til iPads eller computer på forhånd og sæt dem på flymode i undervisningen, medmindre netforbindelse er strengt påkrævet.
- Når IT afdelingen køber nyt udstyr skal der være indbygget ethernet stik (RJ45) i computeren så de kan kables til internet. Prioriter computere med lokalt lager (disk, fremfor lagring på cloud-tjenester) for derved at minimere maskinens brug af den trådløse dataadgang.
- Bemærk at iPads kan kables til internet via en adaptor (USB til ethernet adaptor).
- Det anbefales at indføre kablede forbindelser til alle computere.
- Vær opmærksom på at især børn og unge kan være særligt sensitive overfor elektromagnetisk stråling og at symptomerne på dette kan optræde i form af især neurologiske effekter der aftager når børnene er fri for trådløse eksponeringer. Typiske symptomer er: hyppig hovedpine, koncentrationsbesvær, ADHD lign. adfærd, hukommelsesbesvær, søvnproblemer o.lign.

Bestyrelsen bør diskutere ovenstående og forholde sig til, om vi nu, hvor vi har muligheden, skal foretage justeringer af de tekniske installationer i den ny indskoling for at minimere stråling i forhold til de mindste børn.

6 Skærmtid

"Skærmtid er den samlede tid du tilbringer med en mobil, iPad, computer, TV og lign." Sådan er begrebet skærmtid forklaret i spørgeskemaundersøgelsen. Eleverne er i forvejen bekendte med begrebet skærmtid, men af snakken ved bordene under besvarelse af spørgeskemaet, faldt der en del bemærkninger om, at mobiltelefonerne nok ikke talte med.

Eleverne er opmærksomme på, at deres forældre gerne vil begrænse skærmtiden og en del af dem vil også selv gerne begrænse deres skærmtid. Omfanget af skærmtid i skolen vurderer eleverne som værende tilpas på mellemtrinnet, men i udskoling vurderer en større del, at det er for meget.

Eleverne

Sætter dine forældre grænser for din **skærmtid derhjemme**?

- 69% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 48% svarer **ja** i udskoling

Arbejder du selv på at begrænse din skærmtid, eller få lov til mere skærm?

- 38% Begrænse skærmtid
- 13% Få lov til mere skærmtid
- 49% Det tænker jeg ikke på

Hvordan vurderer du mængden af **skærmtid i skolen**?

- For meget 15% i mellemtrinnet og 29% i udskoling
- Tilpas 60% i mellemtrinnet og 38% i udskoling
- For lidt 6% i mellemtrinnet og 0% i udskoling
- Jeg er ligeglad 19% i mellemtrinnet og 33% i udskoling

Forældrene vurderer generelt deres børns skærmforbrug som værende værre, end børnene selv.

Eleverne: Hvor meget skærmtid har **du** efter din egen mening?

Forældrene: Hvor meget skærmtid har **dit barn** efter din egen mening?

Svar	Alle	Indskoling	Mellemtrinnet	Udskoling
For meget	26%/57%	54%	19%/50%	33%/64%
Tilpas	65%/42%	42%	73%/50%	58%/36%
For lidt	9%/1%	1%	8%/0%	10%/0%

Eleverne: Hvor meget skærmtid har du i SKOLEN på en normal dag? (angiv ca. antal timer)

Eleverne: Hvor meget skærmtid har du i FRITIDEN på en normal dag? (angiv ca. antal timer)

Forældrene: Hvor meget skærmtid har dit barn derhjemme på en normal dag?

Svar	Alle	Mellem	Udskoling	Alle	Indskol.	Mellem	Udskoling
0 timer	16%	27%	6%	13%/6%	13%	19%/3%	6%/0%
1 time	26%	35%	17%	24%/46%	73%	31%/34%	17%/16%
2 time	33%	33%	33%	24%/29%	9%	21%/47%	27%/36%
3 time	16%	4%	29%	17%/14%	5%	13%/11%	21%/32%
4 time	7%	0%	13%	9%/3%	0%	10%/3%	8%/8%
Mere end 4 timer	1%	0%	2%	13%/2%	0%	6%/3%	21%/8%

Selv om mange elever har svært ved at vurdere et omfang i antal timer, så er deres vurdering af omfanget i skoletiden, at det er større end skærmtiden i fritiden (hvis man ser bort fra de udskolingsbørn, der har mere skærmtid end 4 timer pr dag i fritiden).

Skærmtid er noget der optager forældrene i næsten alle familier, og i indskoling og mellemtrinnet er det næsten alle der begrænser deres børns skærmtid derhjemme. I udskoling er det stadig hovedparten der gør det.

Forældrene

Sætter du begrænsning på dit barns skærmtid derhjemme?

- 95% svarer **ja** i indskoling
- 92% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 60% svarer **ja** i udskoling

Hvorfor sætter du begrænsning for dit barns skærmtid, eller hvorfor ikke? (Her følger et lille udpluk af svarene):

- Fordi mit barn ikke selv stopper med skærm og derfor ikke ville foretage sig andet hvis ikke jeg styrede (Ind).
- Fordi det er bedre de bruger fantasien og leger m.m. Derudover er jeg meget bevidst om at det kan være afhængighedsskabende, med for meget skærm (Ind).
- For de opfører sig som små øgler/zombier, hvis de ikke får begrænset skærmtid (Ind).
- Jeg synes det er åbenlyst, at det hæmmer anden leg, inspiration og kreativitet. Jeg synes det virker ekstremt usundt og fordummende (Mel).
- Han har fået hyppige hovedpiner og nakkeproblemer efter en periode med for meget ipad. Ændrer sig til irriteret, kortluntet, uempatisk ved for hyppig brug af fx youtube (Mel).
- Jeg prøver men det er MEGET svært - når hun nægter at slukke (Mel).
- Fordi han ikke selv kan styre det, fik han lov ville han bruge skærm 4-5 timer om dagen (Mel).
- Mit barn er ikke så interesseret i skærm (Mel).
- Jeg sætter ikke et timeantal på, men jeg spørger hver dag ind til hvad de ser og hvor lang tid, og vi laver aftaler om hvordan og hvorledes den konkrete dag. Jeg mener ikke det er sundt at sidde med skærm for meget og der er andre bedre aktiviteter (Ud).
- Hun har ikke et stort behov, dermed er det ikke nødvendigt. Vi har haft snakken (Ud).

Er skærmtid for alle medlemmer af familien noget der optager dig?

- 89% svarer **ja** i indskoling og i mellemtrinnet
- 84% svarer **ja** i udskoling

Hvor meget skærmtid har du selv?

- **For meget** svarer 45%
- **Tilpas** svarer 54%
- **For lidt** svarer 1%

Tror du, at **skolen sætter grænser** for skærmtid i skoletiden?

- 79% svarer **ja** i indskoling
- 76% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 56% svarer **ja** i udskoling

Mener du, at skolen skal være **opmærksom** på omfanget af skærmtid i skoletiden?

- 98% svarer **ja** i indskoling
- 89% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 88% svarer **ja** i udskoling

Mener du, at det er skolens opgave at **begrænse** omfanget af elevernes skærmtid i skoletiden?

- 96% svarer **ja** i indskoling
- 87% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 88% svarer **ja** i udskoling

Det er en nærmest enighed blandt forældrene om, at skolen skal være opmærksom på omfanget af elevernes skærmtid og det er skolens opgave at begrænse skærmtiden. 60% af lærerne mener, at det burde være skolens opgave at holde styr på omfanget elevernes skærmtid i skoletiden. Pt er det kun ganske få lærere, som har omfanget af skærmtid med i koordineringen med kolleger.

I skemaet kan det aflæses, i hvor stor en del af de enkeltes undervisningstid eleverne anvender iPad. Data om anvendelse i de enkelt fag medtages ikke, da lærerne ikke kan bibeholde anonymitet i undersøgelsen med så få data.

Lærerne			
I hvor stor en del af din undervisningstid på et trin anvender eleverne iPad (i % af din samlede undervisning på trinnet)?	I % af de lærere som spørgsmålet er relevant for på de enkelte trin		
	Indskoling	Mellemtrinnet	Udskoling
Antal lærere som er relevante i forhold til trinnet	7	9	11
0% af tiden	29%	22%	27%
20% af tiden	57%	44%	45%
40% af tiden	14%	11%	9%
60% af tiden		22%	9%
80% af tiden			9%

40% af lærerne mener, at "det er skolens opgave at holde styr på omfanget elevernes skærmtid i skoletiden" og yderligere 20% mener at "det burde være skolens opgave".

Tænker du over, hvor meget skærmtid eleverne får, når du planlægger din undervisning?

- 47% af lærerne svarer **Ja**

For dem der svarer ja, udmønter det sig sådan her i undervisningen:

- Ved at vi bruger iPad'en som jeg har planlagt...
- At der er variation/skift i undervisningen fra fx fælles gennemgang, arbejde med opgaver på papir/forsøg og læsning/opgaver på iPad. Al variation er godt i undervisning. Skærm/ikke skærm er en af mulighederne.
- Jeg planlægger en varieret og alsidig undervisning. Det betyder bl.a. at der ikke arbejdes på skærm hele tiden.

Kun 13% af lærerne "taler med teamet omkring klassen om elevernes samlede skærmtid".

Eksterne kilde: Redbarnet

Redbarnet har i sin Digitale Vejviser samlet nyttig viden om skærmtid, bl.a. om gode måder at sætte grænser og om omfang af onlinetid til både underholdning og læring – samt effekten af teenagere multitasking på flere platforme:

"Mange teenagere ser tv, laver lektier og tjekker sms'er på én gang. Grunden til, at mange finder det rart at multitasking er, at det giver en følelse af at være i centrum. Men menneskets hjerne er ikke beregnet til at lave flere aktiviteter på samme tid. Forskning viser faktisk, at multitasking kan medføre stress og ødelægge korttidshukommelsen. Det er derfor en god idé at tale med dit barn om det, inden problemet opstår."

<https://redbarnet.dk/foraeldre/din-digitale-vejviser/skaermtid/>

Skærmtid er et emne som både optager og udfordrer forældrene. Skærmtid er et fællesanliggende mellem skole og hjem, da den samlede mængde for det enkelte barn ikke kan styres af en part alene. Forældrene ønsker tydeligt, at skolen skal have opmærksomhed omkring omfanget af skærmtid og skal begrænse omfanget. Flertallet af lærerne mener samtidig, at skolen burde holde styr på elevernes skærmtid i skoletiden. Fra elevside er det primært udskoling, som synes skærmtiden er for høj i skoletiden.

Bestyrelsen bør diskutere, om skolen skal have det som opgave at holde øje med og begrænse elevernes skærmtid i skoletiden/undervisningen.

Ledelsen bør overveje, hvorledes tilrettelæggelse af varieret undervisning også kan tage højde for skærmtid.

Bestyrelsens overvejelser skal vendes med lærerne, inden bestyrelsen træffer en eventuel beslutning.

7 Skrive i hånden

Vi ser på de afledte effekter på håndskrift og læsning af håndskrift ved brug af IT i undervisningen.

Eleverne

Kan du lide at skrive i hånden?

- 69% svarer **ja** i mellemtrinnet (86% i 4.klasse, 65% i 5. klasse og 60% i 6.klasse)
- 54% svarer **ja** i udskoling (47% i 7. klasse, 58% i 8. klasse og 57% i 9. klasse)

Hvorfor kan du eller kan du ikke lide at skrive i hånden?

- Mellemtrinnet (der **kan lide** at skrive i hånden): Jeg kan bedre finde ud af at skrive bogstaverne. Det er sjovt og du for en bedre skrift. Jeg føler der er bedre for mig og nemmere og sjovere. Det gør undervisningen sjovere for mig. Det er rare at skrive i hånden for man for ikke ondt i hoved af det. Fordi at jeg godt kan lide at tegne. Jeg kommer ikke til at lave alt muligt andet.
- Mellemtrinnet (der **ikke kan lide** at skrive i hånden): Det ved jeg ikke. Jeg synes at det er kedeligt at skrive i hånden. Det går meget hurtigere på iPad. Fordi jeg er rigtig dårlig til at skrive i hånden. Jeg kan ikke lide at skrive i hånden fordi at jeg har grim håndskrift (siger tre).
- Udskoling (der **kan lide** at skrive i hånden): Det hygge og jeg har nogle gange en pæn håndskrift. Det er rart at have i hånden. Det hjælper mig med at huske det jeg skal huske. Jeg ved det ikke helt men jeg syntes bare at det nogle gange er federe at skulle gøre noget ud af hvad man skriver og hvordan det ser ud. En skriver: Jeg kan godt lide at skrive i hånden. Da du ved at du kan røre ved det. Det ligger altså ikke på en digital platform hvor det kan slettes ved en fejl.
- Udskoling (der **ikke kan lide** at skrive i hånden): Fordi min håndskrift er grim og bliver ofte kritiseret af lære og elever. Jeg synes også det hurtigt bliver uoverskueligt, når det tager så lang tid for så lidt (i alt otte begrundet med grim håndskrift). Fordi at det bare går meget hurtigere på iPad. Jeg er dårlig til det så min hånd for krampe.

Mener du, at det er vigtigt, at du lærer at skrive i hånden?

- 93% svarer **ja**

'Det er fedt at have en flot håndskrift'

- 79% er enig eller meget enig i dette udsagn både på mellemtrinnet og i udskoling.

'Jeg har en flot håndskrift'

- 26% er enig eller meget enig i dette udsagn (33% i mellemtrinnet, 19% i udskoling)
- 40% er uenig eller meget uenig i det

'Jeg kan bedre lide at skrive på iPad'en end i hånden'

- 45% er enig eller meget enig i dette udsagn både på mellemtrinnet og i udskoling
- 25% er hver enig eller uenig
- 30% er uenig eller meget uenig

'Vi skriver mest i hånden i matematik'

- 63% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 24% hverken er enig eller uenig
- 22% er uenig eller meget uenig

'Det er ligegyldigt om man kan skrive i hånden for vi har computere'

- 66% er uenig eller meget uenig i dette udsagn
- 17% er hverken enig eller uenig

'Det betyder ikke noget om man kan læse håndskrift eller ej'

- 22% er hverken enig eller uenig
- 70% er uenig eller meget uenig

'Det er svært at læse andres håndskrift'

- 30% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 42% er hverken enig eller uenig
- 25% er uenig eller meget uenig

Eleverne mener, det er vigtigt at lære at skrive i hånden og vigtigt at kunne læse håndskrift, også selv om verden bliver mere digital. De kan generelt godt lide at skrive i hånden, men knap halvdelen i udskolingen kan ikke lide det. En stor del af dem, der ikke kan lide at skrive i hånden skriver, at det er fordi de har en grim håndskrift. Der er ikke noget entydigt om elevernes evne til at læse håndskrift.

I indskolingen løses næsten alle opgaver i hånden, mens det er modsat i udskolingen, hvor opgaveløsning i hånden primært er i matematik.

Alle lærere mener det er vigtigt, at eleverne lærer at skrive, men halvdelen mener samtidig, at det er mindre vigtigt, da håndskrift fylder mindre i samfundet. Flertallet mener, at eleverne bør lave opgaver i hånden i hele deres skoletid. Lærerne har ikke en entydig vurdering af om elevernes evne til at læse håndskrift.

Lærerne

Der undervises i håndskrift i 0. klasse til 6. klasse.

Er du bevidst om at give eleverne opgaver, som skal laves i hånden, så de også træner deres håndskrift?

- 40%: Ja, det gør jeg ofte
- 40%: Ja, det gør jeg en gang imellem
- 0%: Det er ikke noget jeg tænker på
- 20%: Det er ikke relevant for min undervisning

Hvor stor en del af de opgaver, som du stiller, løser eleverne i hånden (i % af de samlede opgaver, som du giver dine elever)?

Andel af svar fra de fem lærere på hver årgang, som spørgsmålet er relevant for	0%	20%	40%	60%	80%	100%
Indskoling				20%	20%	60%
Mellemtrinnet		20%	20%	40%	20%	
Udskoling	20%	60%		20%		

Hvornår vælger du, at eleverne skal løse en opgave i hånden?

- Ind: Altid. Dagligt. Altid i 1.klasse. Stort set altid. Enkelte opgaver "skriv og læs" er på iPad. Når det giver mening.
- Mel: Bl.a. når vi arbejder med æstetiske udtryk. Diktat og skrivpænt. Når de har behov for denne opgaveløsning. Stort set altid, på nær ved stile/længere skrive opgaver. Bl.a. grammatik og stavning.
- Ud: Når det er relevant. Bl.a. når vi arbejder med æstetiske udtryk. Jeg har kulturfagene i overbygningen. Det er en mulighed at skrive i hånden, men jeg forlanger det ikke. For det meste vælger jeg hånden frem for iPad. Hvor et program giver mening ind i undervisningen bruges IT.

'Det er mindre vigtigt at kunne skrive i hånden, da håndskrift fylder mindre i samfundet'

- 47% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 47% er uenig eller meget uenig

'Det er vigtigt, at eleverne kan skrive i hånden'

- 100% er enig eller meget enig i dette udsagn

'Håndskrift er vigtig for læringen'

- 80% er enig eller meget enig i dette udsagn

'Eleverne har svært ved at læse håndskrift'

- 20% er enig i dette udsagn
- 53% er hverken enig eller uenig
- 27% er uenig

'Eleverne bør lave opgaver i hånden i løbet af hele deres skoletid, så de løbende får trænet og vedligeholdt deres håndskrift'

- 73% er enige eller meget enige i dette udsagn
- 20% er hverken enig eller uenig

Håndskrift er meget vigtig for forældrene, og det er vigtigt for et flertal, at håndskrift trænes gennem hele skoleforløbet. Forældrene har en del observationer om, hvad børnene skriver i hånden, om lektier laves i hånden og om børnenes evne til at læse håndskrift gennem skoletiden.

Forældrene

Skriver dit barn i hånden derhjemme?

- 86% svarer **ja** i indskolingen
- 84% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 56% svarer **ja** i udskolingen

Hvis ja, hvad skriver barnet i hånden? (opfølgning på forrige spørgsmål):

- 68% Beskeder
- 12% Dagbog
- 32% Historier
- 35% Andet, fx huskelister, ønskesedler, indkøbssedler, kort, breve og krims-krams.

Ser du dit barn lave skoleopgaver, der skal skrives i hånden?

- 59% svarer **ja** i indskolingen
- 82% svarer **ja** i mellemtrinnet
- 40% svarer **ja** i udskolingen

Hvis ja, hvilke skoleopgaver skrives så i hånden? (opfølgning på forrige spørgsmål):

- Indskoling: Dansk og matematik – dog begrænset med opgaver.
- Mellemtrinnet: Dansk, matematik, engelsk og tysk er gennemgående for de fleste observationer.
- Udskoling: Næsten alle svarer matematik, enkelte svarer diktat, tysk og tegneserier, og en enkelt svarer "en sjælden gang en stil".

Forældre der svarer ja i %	Kan dit barn læse maskinskrift?	Kan dit barn læse din håndskrift?	Kan dit barn læse andres håndskrift, fx fødselsdagskort og beskeder?
Indskoling	86%	78%	59%
Mellemtrinnet	100%	87%	76%
Udskoling	100%	100%	76%

'Det er mindre vigtigt at kunne skrive i hånden, da håndskrift fylder mindre i samfundet i fremtiden'

- 10% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn

'Det er vigtigt, at mit barn kan skrive i hånden'

- 95% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn

'Det er vigtigt at mit barns håndskrift trænes på alle klassetrin, fx ved at skoleopgaver også skrives i hånden, og ikke kun på ipad'

- 90% af forældrene er enige eller meget enige i dette udsagn

Håndskriften blandt eleverne har det overordnet rigtig godt. Forældrene oplever generelt, at deres børn både kan læse håndskrift og skrive i hånden derhjemme. Trods det at et stort flertal af lærere og forældre mener, at det er vigtigt, at eleverne løser opgaver i hånden/træner håndskrift på alle klassetrin, så er opgaver i udskolingen meget begrænsede.

Der bør være opmærksomhed omkring udskolingen, hvor der undervises mindre i håndskrift og færre elever kan lide at skrive. Her nævner en del af eleverne, som ikke kan lide at skrive i hånden, at de ikke kan lide at skrive, da de har en grim håndskrift. Det vides ikke om der er forskel på de elever, som har gået på Ollerup Friskole hele skoletiden og de elever udefra, der først er kommet til i udskolingen.

25-30% af eleverne i udskolingen har desuden svært ved at læse andres håndskrift, jf. elevernes egen vurdering og forældrenes observationer.

7.1 Om at tage noter i undervisningen

Det at tage noter i hånden og skrive noter på computer er der lavet mange studier om. Derfor har vi også undersøgt, hvorledes eleverne tager noter på skolen.

Eleverne				
Hvor tit tager du noter i undervisningen?				
- Altid	0%			
- Ofte	13%	2% i mellemtrinnet	23% i udskoling	
- Nogle gange	34%	21% i mellemtrinnet	46% i udskoling	
- Sjældent	35%	48% i mellemtrinnet	21% i udskoling	
- Aldrig	19%	29% i mellemtrinnet	10% i udskoling	
Eleverne: Når du skal tage noter i timerne, hvordan gør du så (du må gerne sætte flere krydser, hvis du bruger flere måder)?				
Lærerne: Når dine elever skal tage noter, hvordan gør de så det? (der er mulighed for flere svar)				
Svar	Alle	Mellemtrin	Udskoling	Lærerne*
Jeg skriver dem med blyant/pen på papir eller i et hæfte	44%	56%	50%	80%
Jeg skriver dem på iPad'en	31%	44%	38%	60%
Jeg tager billeder af lærerens præsentation med iPad'en	27%	58%	42%	47%
Andet	21%	23%	22%	Ikke muligt svar
*) Lærernes svarmuligheder er formuleret med "De skriver i hånden", "De skriver på iPad'en" og "De tager billeder med iPad'en".				
Kun to af leverne, der tager noter, tager udelukkende billeder.				
De fleste der svarer Andet , skriver at de aldrig tager noter.				
En elev i udskolingens begrundet, hvorfor vedkommende ikke skriver noter: "Jeg skriver for grimt og langsomt til at det giver mening at skrive noter)-: men hvis det skulle være at jeg skriver noter så er det i hånden."				
En skriver "Laver en tegning der minder mig om det" og en anden skriver "Dette er ikke en måde, men jeg kunne godt tænke mig at der var indregnet mere tid til at tage notater i undervisningen"				
'Hvis jeg skriver noget ned i hånden og bagefter skriver det ind på min iPad, så husker jeg det rigtig godt'				
- 25% er enige dette udsagn				
- 48% er hverken enige eller uenige				
- 13% er uenige				
'Det er fint bare at tage billeder af lærerens præsentation. Så kan jeg sagtens huske det'				
- 24% er enige dette udsagn				
- 29% er hverken enige eller uenige				
- 26% er uenige				
'Jeg kan bedre huske hvad vi har lavet, når jeg har skrevet i hånden i stedet for på iPad'				
- 24% er enige dette udsagn				
- 35% er hverken enige eller uenige				
- 22% er uenige				

Ekstern kilde: Norsk studie fra 2016:

»Det giver bedre læring, når man tager noter med hånd,« fortæller Audrey van der Meer, der som hjerneforsker og professor i neuropsykologi er én af forskerne bag projektet, i et skriftligt svar til Ingeniøren. Når man sidder med et skriveredskab og forsøger at få sine tanker omsat til ord på papir, stimulerer man

flere sanser i kroppen, fordi det kræver en form for koordineret bevægelse. Det er netop denne sansestimulans, der gør, at læringsudbyttet er større, når man bruger blyant eller kuglepen til at tage sine noter. »Det er vigtigt, at små børn lærer at skrive i hånden. Ved at hoppe over håndskrivning, mister de en mulighed, for at større hjerneområder bliver aktiveret, hvilket fører til bedre læring.« Det viser et nyt forskningsprojekt lavet af to forskere fra Psykologisk Institut på Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet (NTNU).

<https://ing.dk/artikel/forskere-pen-papir-tilbage-undervisning-186225>

Ekstern kilde: Amerikansk studie fra 2014:

I et nyt amerikansk studie *The Pen is Mightier Than the Keyboard* undersøgte to psykologer, Pam Mueller fra Princeton University og Daniel Oppenheimer fra University of California, det at tage noter på en bærbar computer sammenlignet med pen og papir. Her opdagede de, at studerende, som brugte deres computer, var dårligere til at svare på spørgsmål om det, de blev undervist i, end studerende som tog noter i hånden. Selv når computeren ikke blev brugt til andet end at skrive.

Ifølge de to forskere skyldes ulempen, at den større hastighed på tastaturet forhindrer hjernen i sideløbende at bearbejde ny information og reflektere over det nedskrevne. Hvor tastaturrytterne ofte skriver længere og mere ordrette noter, sammenfatter de studerende med blyant og blok indholdet i kortere versioner, der giver mening for dem selv. På den måde lærer de ifølge forskerne bedre. Og det er ikke kun forståelsen, der får et puf af håndskriften – også kreativiteten bliver bedre.

<https://www.berlingske.dk/aok/pennen-er-staerkere-end-tastaturet>

Forskning viser entydigt at læring er størst ved noter i hånden. Svendborg Gymnasium eksperimenterer med, at eleverne kun må skrive noter i hånden (*det skal lige undersøges nærmere med gymnasiet*).

Størstedelen af eleverne i udskolingen bruger billeder af lærerens præsentation, som en del af det at tage noter. Ud over at affotografering ikke giver nogen læring, så er det positivt, at næsten alle også enten skriver noter i hånden eller på iPad'en. Følgelig må billeder et supplement til noterne – eller sådan forekommer det.

Som opfølgning på noter er det dog vigtigt at kende årsagen til at der anvendes billeder. Er det et bevidst valg eller skal det i undervisningen gå så stærkt, at det er nødvendigt – eller skyldes det noget helt andet?

Ledelsen bør holde øje med, at håndskrift stadig prioriteres.

Vores kloge og dannede børn:

"Jeg syntes der er mere nærvær med det du skriver (i hånden, red.), og så er jeg bare træt af at iPad'en fylder så meget som den gør. Jeg mener altså at den bør være her men at det skal være afbalanceret."

"Det er rart overskueligt, enkelt og så husker jeg det bedre (om hvorfor han/hun kan lide at skrive i hånden)."

8 Læsning

Vi ser på læsning, vaner og læselyst i forhold til fysiske bøger og læsning på skærm – både på skolen og derhjemme.

Eleverne kan generelt godt lide at læse og foretrækker papirbøger. De har mange kloge betragtninger.

Eleverne Kan du lide at læse? - Ja svarer 92% i mellemtrinnet 69% i udskolingens Når du læser bøger i skoletiden, hvad læser du så mest i? - Papirbøger 88% i mellemtrinnet 27% i udskolingens - Online bøger 4% i mellemtrinnet 31% i udskolingens - Lige meget i begge dele 8% i mellemtrinnet 42% i udskolingens Læser du bøger uden for skoletiden? - Ja svarer 75% i mellemtrinnet 54% i udskolingens Hvis du læser bøger uden for skoletiden, hvad læser du så mest i? - Papirbøger 79% i mellemtrinnet 56% i udskolingens - Online bøger 13% i mellemtrinnet 17% i udskolingens - Lige meget i begge dele 6% i mellemtrinnet 19% i udskolingens Læser du om aftenen, inden du skal sove? - Ja, ofte 38% i mellemtrinnet 19% i udskolingens - Ja, men ikke tit 42% i mellemtrinnet 33% i udskolingens - Nej aldrig 19% i mellemtrinnet 48% i udskolingens Kan du bedst lide at læse på en skærm eller i en fysisk bog? - Bog 79% i mellemtrinnet 83% i udskolingens - Skærm 21% i mellemtrinnet 17% i udskolingens		
Hvilke fordele er der ved papirbøger? (udpluk af svar)	Hvilke ulemper er der ved papirbøger? (udpluk af svar)	
Mellemtrin: - Det er nemmere at leve sig ind i og så får man ikke ondt i hovedet. - Jeg kan danne mig et billede i mit hoved af historien og jeg syntes det er bedre og sjovere. - At du kan slappe af. - Fordi der er en god følelse af at have en papirbog i hånden. - Det er hyggeligt at sidde og bladere og så er det bare rart at gå på Bilbo og låne nogle bøger. Jeg elsker bare papirbøger. - At man ikke skal koncentrere sig om alt muligt andet, så man bare kan fordybe sig i den man læser. Det syntes jeg er rart.	Mellemtrin: - De kan blive væk. - At det kan gå i stykker. - Man kan glemme dem til læsebånd. - De er svære at finde på biblioteket. - Det kan være lidt kedelige. - Det er svære at finde den bog man gerne vil læse. - Vi ødelægger træer og skader naturen.	
Udskoling: - Man får ikke ondt i hovedet, og man falder hurtigt i søvn bagefter. - De er rare for øjene. - Når man læser papirbøger så er man meget selvstændig. Det ville jeg sige er en fordel.	Udskoling: - De er røv kedelige og så kan du ikke spille. - Der er mindre at vælge imellem og man kan ikke høre den som lydbog. - Der bruges meget papir så det er nok fældning af forskellige skove og træer fx regnskoven.	

- Jeg føler at man lære bedre når man læser i en papirbog, så er det også mindre stressende. - Man for et tættere forhold til bogen når man kan mærke den og fysisk bladre i den, man læser i bogen når der ligger en bog i tasken, man bliver ikke forstyrret af andre ting lige så nemt. - Man kommer meget mere ind i sit stof og det er rare for øjne. - Det føles mere personligt og man kan lettere fordybe sig. De lugter godt.	- Det er irriterende at holde på en bog og bladre og de lyser ikke så der er svære at se. - Sværge at finde nogle gode nogen. - Du kan ikke vælge til eller fra efter et minut. Du er bundet til bogen (hvis du så vil bytte den skal du til biblioteket. Der er op til forskellige personer om det er en ulempe. - Det er svært at finde en interessant bog hurtigt.
Hvilke fordele er der ved bøger online? (udpluk af svar)	Hvilke ulemper der ved bøger online? (udpluk af svar)
Mellemtrin: - Der er nogle ting du ikke kan læse i papirbøger. - Man kan læse næsten alle bøger på nettet. - Hvis du ikke gider at læse så kan du lytte til bogen istedet for. - Der er kun to fordele ved online bøger og det er at du kan søge hvis du skal finde en bog og så er der et bedre udvalg. - Fordelen er at du altid har den bog du vil læse. - Man kan nemt finde dem, og behøver ikke gå på bibliotek. - Ikke noget fordi man ikke lærer en skid af det, man er ukoncentreret på grund af at der kan være en anden app man er koncentreret på så man slet ikke kan huske hvad man har læst.	Mellemtrin: - At det er svært at huske hvor man er nået til. - Man komme til at læse mange bøger uden næsten at komme i gang. - Jeg bliver u koncentreret og får ondt i hovedet. - Hvis du er gået ud af siden hvor du fandt bogen på og så skal finde siden igen næste dag og du ikke kan huske hvad siden hed hvor du fandt den bogen. - Når jeg læser på iPad'en kan jeg ikke danne mig et billede i hovedet af historien og kan ikke lide at læse på iPad. - Jeg synes det er lidt kedeligt at læse online - Det er rarere at læse i en papirbog og jeg får lidt ondt i hovedet hvis jeg kigger på en skærm længe.
Udskoling: - At man kan høre den som en lyd bog - At man hurtigere kan komme videre. Man kan skrue op for lysstyrken. Man kan få det læst det op. - At man altid kan have dem med sig, fordi man har næsten sin telefon/iPad tilgængeligt. - Man kan kopier et ord og sætte det i i fx ordbogen hvor man så finder ud af hvad ordet betyder. - Du flere redskaber ved hånden, man kan få det læst op, strege ting over uden en tusch. - De er nemme at finde frem, nemme at læse, og det er lige meget om skriften er lille eller stor. - At man kan have en masse bøger i en device.	Udskoling: - Du kan få ondt i hovedet. - Det er bare ikke den samme rare følelse som at have en fysisk bog i hånden. - At man meget nemt kommer til at lave andet. - De er ikke så behagelige at læse. - At man hurtigt kan hoppe ind på noget andet. - Der er ikke den same feeling, du oplever ikke den samme ro på grund af alt blålyset. - Det er at, jeg følger at man ikke for sammen oplevelse af at læse på iPad eller onlinenet ende at læse i en bog.

Lærerne er bevidste om valget mellem analoge og digitale tekster. Flere mener at eleverne foretrækker online tekster.

Lærerne Øger brugen af iPads elevernes interesse for at læse og skrive mere i det hele taget, dvs både på iPad'en og analogt? - 53% svarer ja Er du bevidst i valget af, om eleverne skal læse en tekst eller bog online eller som fysisk bog/på papir? - 87% svarer ja
--

Uddyb hvorfor du eller hvorfor du ikke er bevidst i valget af om eleverne skal læse online eller fysiske bog

- Fordi det er godt at have en analog tekst når man skal overskue en analyse.
- Papir kan noget i forhold til nærlæsning, understregning m.m., de digitale tekster er mere bestandige, bliver ikke væk.
- Jeg bruger på online og bøger, begge dele er gode.
- Sidder de med deres iPads og læser, er der meget nemt hen til et spil/app, der ikke er undervisningsrelevant.
- Vigtigt i 1.kl. at eleverne har fysiske bøger.
- Men godt at de kan få hjælp og oplæst når de læser en bog på iPad. Godt for den svage elev.
- Tekstens kvalitet er afgørende.
- I matematik har de en bog fordi jeg synes det fungerer bedst der, og de skal bruge iPaden til ind i mellem at løse opgaverne fra bogen. De skal kunne både se opgaven og arbejde med løsningen på samme tid. Bogen giver i matematik overblik og sammenhæng.
- I naturfag er læsning online bedst, da suppleringen med billeder, video og feedback fungerer rigtig godt i de fag. Vi har heller ikke et bogsystem i naturfag, og jeg vurderer at eleverne ville finde et bogsystem langt mere "kedeligt". Det ville også være mindre fleksibelt, og svære at tilgodese elever med særlige læsebehov (fx oplæsning til ordblinde mm)."
- Alt andet ville være uprofessionelt.
- Der er en stemning omkring en bog, der er ro, ingen afbrydelser...
- Vi ved ikke nok om, om der er forskel på elektroniske og fysiske læsetekster. Jeg vælger oftest den elektroniske, fordi den er tilgængelig, kan læses højt af læsesvage elever og den bliver ikke væk.
- Kun analoge bøger, de kan nemt komme til at zappe på iPad'en.
- De elever som har vanskeligt ved at læse/er langsomme læsere, må lytte.
- Jeg vælger alt bevidst for at variere undervisningen.
- Variation er godt! Analog er godt til noget, digitalt andet...

Er der forskel på elevernes læselyst i forhold til om det er online eller en fysisk bog?

- 40% svarer **ja**

Hvis ja, hvilken forskel er der på elevernes læselyst online eller fysiske bøger?

- Det jo nemt at finde noget spændende at læse online, hvorimod det kan tage lidt længere tid at finde en fysisk bog.
- Desværre foretrækker elever ofte digitale bøger fremfor fysiske bøger. Tror, det for dem kan synes uoverskueligt at navigere i en stor bog.
- Tror det kommer an på fag og indhold.
- Fx i naturfag er teksterne rigtig lækker og godt sat op og mere varierede end dem man ser i en bog.
- Eleverne foretrækker at læse online, da der oftest er en quiz tilknyttet det læste.

Forældrene værner om de fysiske bøger, og der er god kultur om højtlesning i hjemmet.

Forældrene

Er det vigtigt for dig at dit barn læser fysiske bøger?

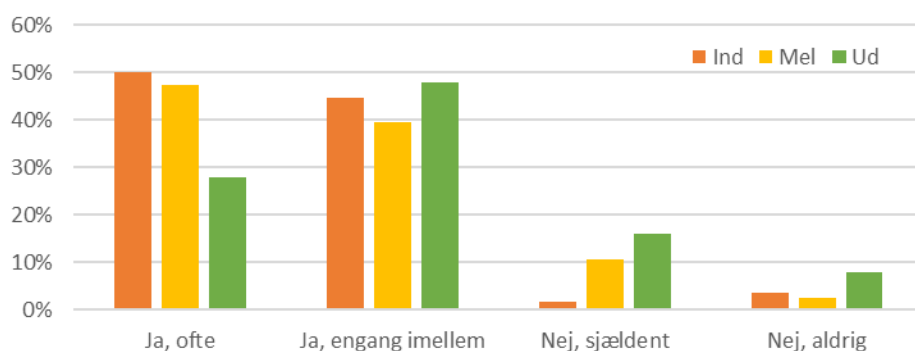
- 92% svarer **ja**

Uddyb hvorfor det er eller ikke er vigtigt, at dit barn læser fysiske bøger (udpluk af svar):

- De skal lære værdien af den ro det kan give at sidde med en god bog i hænderne, total fordybet! (ja, indskoling).
- Jeg tror på, at man får en anden oplevelse ved at læse bøger på papir. Man kan mærke papiret og se skriften på en anden måde. Det bliver mere virkeligt og visuelt at læse. Layout og skrift opleves også mere forskelligt afhængigt af, hvornår bogen er fra. Så det at læse en fysisk bog kan ikke sidestilles med at læse bog på en skærm. Måske for tidlig brug af skærm til meget læsning kan medføre flere nærsynede børn? (ja, indskoling)
- Jeg synes man bliver træt i hovedet af at læse på en skærm. Derudover kan jeg se at mit barn bliver forstyrret af alle de andre ting der også er mulige med en Ipad. En fysisk bog giver en langt bedre ro og fordybelse (ja, indskoling).

- Der er en anden stoflighed, en rolighed for øjet og sindet ved at læse i en rigtig bog. Skærmen er stressende (ja, mellemtrin).
- Påvirkning af hjernen er anderledes når man læser på skærm (lys/stråling kan fx holde én vågen om aftenen). Jeg har svært ved at få mine børn til at læse bøger selv, men vi slukker skærmene om aftenen og så læser vi voksne højt (ja, mellemtrin).
- Fordi man kan meget hurtigt blive distraherede af meddelelser og andre pop-ups på skærmen når man læser online, og ikke mindst internettet/sociala medier som man hoppe ind og ud af .. så man kommer ikke ned i en ordentlig fordybelse (ja, mellemtrin).
- Fordybelse og sanselighed hænger tit sammen i psyko-motoriske processer, hævder jeg (ja, udskoling)
- At holde en bog er en taktil/sanselig oplevelse. Når der bladres har man som læser en oplevelse af hvor man er i bogen (modsat e-bøgerne med %'er). Det er en man giver og låner til hinanden, får i gave under juletræet (ja, udskoling).
- Jeg synes ikke det er vigtigt at læse fysiske bøger, men det er vigtigt at de lærer at læse og personligt kan jeg godt lide at sidde og læse i en fysisk bog. Så et miks af online og fysisk vil være at foretrække (nej, mellemtrin).
- Jeg elsker selv bøger, men mit barn har svært ved at læse og læser fysiske bøger i det omfang han kan, men hører også mange lydbøger, der er sværere og derfor mere fængende, end det han kan læse. Derfor går jeg ikke så meget op i det, blot han får glæden ved litteratur. Det gode ved en fysisk bog er også, at man ikke lige bliver fristet til at se eller spille et eller andet. Bogen har en særlig kvalitet over sig, er lidt langsommere (nej, mellemtrin).
- It rygsæk. For mange bøder på biblo. Og lydbog er godt (nej, udskoling)

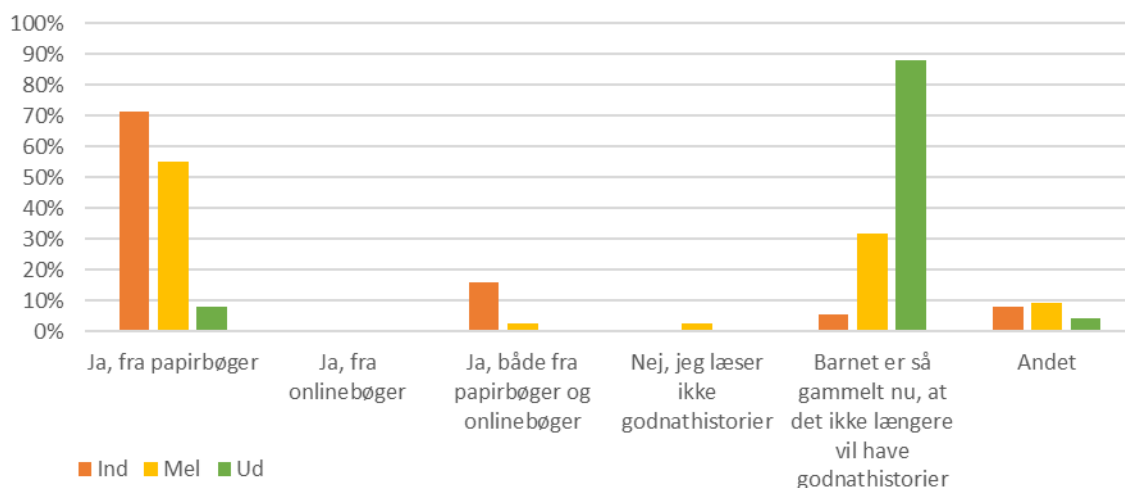
Læser dit barn derhjemme?

Læser dit barn om aftenen inden det skal sove?

- 61% svarer **ja** (i svarende er der ingen større forskel på indskoling, mellemtrin og udskoling)
- 39% svarer **nej**

Læser du godnathistorier for dit barn om aftenen inden det skal sove?

Biblioteksvaner						
Eleverne: Hvor tit kommer du på biblioteket? Hvor tit kommer du på E-reolen?						
Lærerne: Hvor tit tager du dine elever med på et bibliotek?						
Forældrene: Hvor tit går du med dit barn på biblioteket?						
	Det fysiske bibliotek				E-reolen	
Svar	Lærerne	Indskoling	Mellem	Udskoling	Mellem	Udskoling
Ofte	0%	39%	37%/2%	24%/10%	44%	13%
Engang imellem	20%	38%	50%/46%	36%/29%	13%	42%
Sjældent	33%	23%	13%/29%	36%/12%	15%	17%
Aldrig		0%	0%/23%	4%/50%	25%	27%
Ikke nødvendigt, da eleverne primært bruger e-reolen	7%					
Er ikke relevant i mine fag	40%					

Eleverne har generelt gode læsevaner derhjemme, og langt de fleste kan lide at læse, også i udskoling. Der er ikke helt overensstemmelse mellem lærernes opfattelse af, at eleverne foretrækker at læse online og elevernes svar om at foretrække bøger frem for skærm. En del elever nævner sammenhæng mellem hovedpine og læsning på skærm.

Langt de fleste forældre bakker op om læsning med godnatlæsning for børn i indskoling og for over halvdelen vedkommende også i mellemtrinnet.

Ledelsen bør sammen med lærerne se på elevernes svar (også de fulde svar i bilag 3 og 4) og forholde sig til om der er sammenhæng mellem læselyst og medie. Det bør overvejes om skolen kan gøre fysiske bøger lettere tilgængelige.

9 Portaler og apps

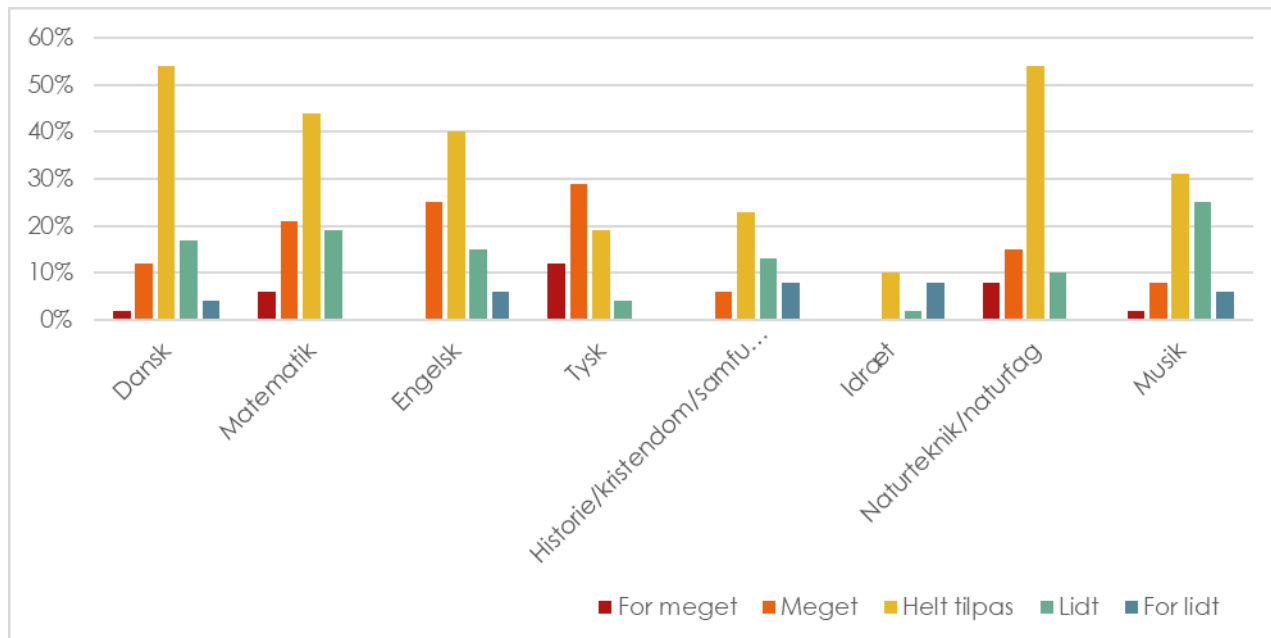
I det følgende forsøger vi at blive klogere på lærernes brug af portaler og apps i undervisningen og elevernes opfattelse af dem.

Eleverne vil gerne have variation i undervisningen, og forholder sig primært negativt til portaler og apps, som de synes bliver brugt for meget.

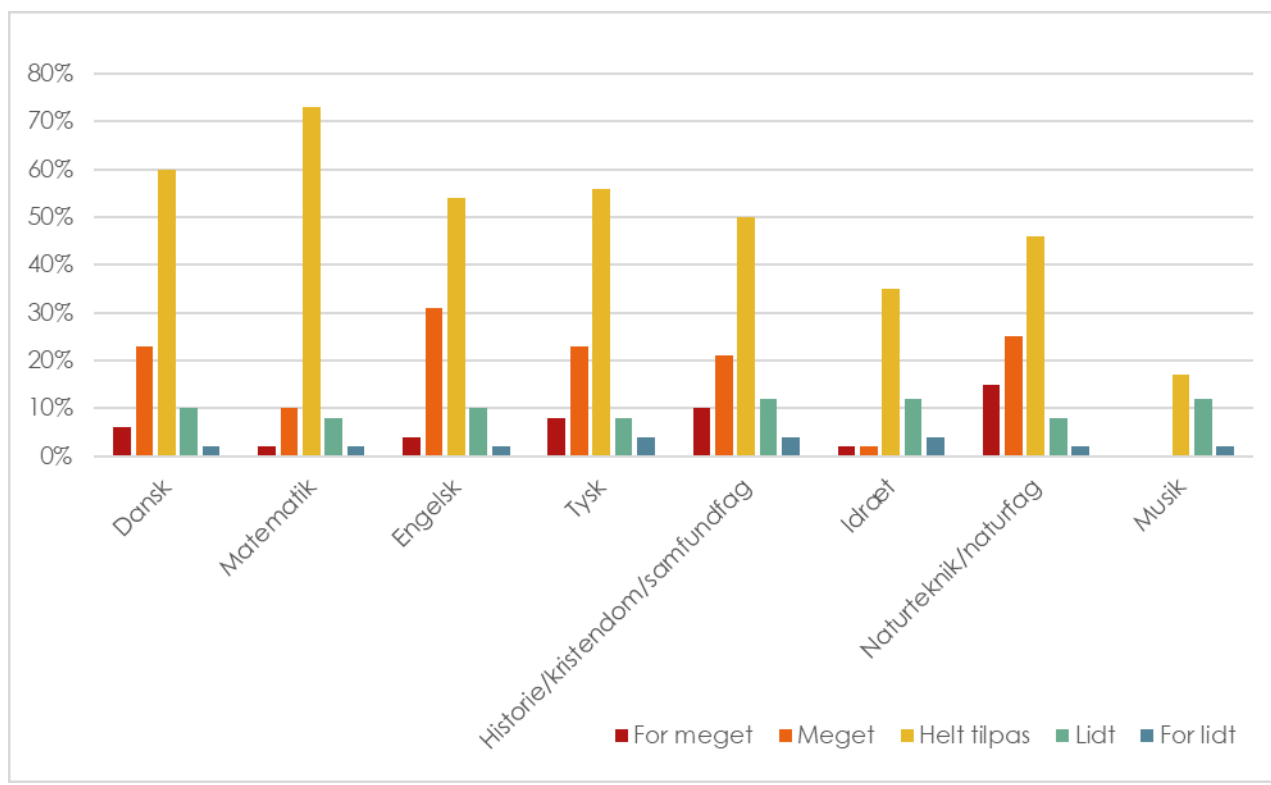
Eleverne

Hvor meget synes du portalerne bruges i fagene?

Mellemtrinnets svar (Svarmuligheden 'Ikke relevant i faget' er ikke vist)

Udskolingens svar (Svarmuligheden 'Ikke relevant i faget' er ikke vist)

Hvilke forløb fungerer godt på iPad? (udpluk af svar)	I hvilke forløb/fag fungerer det godt at arbejde i hånden? (udpluk af svar)	
Mellemtrin: - 'Projektuge' svarer mange - GarageBand - Pages er en app som er god og hjælpende - Tysk, matematik, dansk - At skrive stil og lave grube arbejde og andet - Projektuge, stil, dansk og undersøgelse	Mellemtrin: - 'Dansk' svarer mange - 'Billedkunst' svarer mange - Alle fag - Nærmest alle fag - Fandango, stav, lets do it - Engelsk, tysk	
Udskoling: - 'Projektuge' svarer mange - Film og reklame forløb sprog - Sådan noget natur noget er meget fint på ipad - Projektuge og hvis vi er igang med noget hvor det er godt at søge fx da vi arbejdede med vulkaner - Fag, hvor der ofte skal skrives forholdvis meget. Fx i dansk eller engelsk, hvis vi skal skrive stil. - F.eks. Hvordan man bruger geogebra, eller hvordan man bruger regneark. - I matematik, virker Numbers og geogebra godt, men at skrive i matematik er hånden bedre. Dansk, fungere Gyldendal godt, når vi mest bruger det til at læse nogle tekster og lave de opgaver til, men vi behøver i langt det mest ikke selv at bruge iPad, Det er mere Gyldendals fremgang måde og opgaver der er gode. I projekt er iPad'en en meget vigtig del, og det vil være svært uden den. At lave film, musik eller andet af den slags kreativitet er iPad god.	Udskoling: - Når man skal regne stykker ud - Dansk, engelsk, tysk - I sprogfagene, så man lærer at skrive på sproget i hånden også. - Lyrik, matematik, de æstetiske fag, de naturfaglige. - Grammatiske opgaver i dansk, tysk og engelsk. Nogle gange er fysiske eksemplarer af matematik også fedt. - Kreative forløb hvor man har lyst til at gøre sig umage. - Dansk. Jeg vil sige at man godt kunne arbejde MEGET mere på håndskrift OG ISÆR skråskrift. Jeg lærte det aldrig da jeg fik iPadden så tidligt og er meget pinlig berørt over ikke at have en underskrift og ikke at kunne skrive så andre kan forstå det.	
Hvordan oplever du det, hvis en lærer bruger det samme system eller samme metode i alle fag? (der kan afkrydses flere svar)	Mellemtrin	Udskoling
Det gør undervisningen nem og overskuelig	31%	25%
Det gør undervisningen ensformig og kedelig	37%	65%
Det giver ro i maven for jeg ved, hvordan jeg skal løse opgaverne	19%	15%
Jeg vil hellere have, at der undervises på forskellige måder	54%	46%
Hvilke portaler og apps er fede? (udpluk af svar)	Hvilke portaler og apps er ufede? (udpluk af svar)	
Mellemtrin: - Kahoot er 4 klasses klare favorit, og de kan lide dem fordi de er sjove. - Denne elev fra 5. klasse svarer godt for hele klassen: 'Pages er fedt fordi man kan gøre alle mulige ting hvor der ikke er alt for mange rammer og kahoot er fedt fordi at man for nogle spørgsmål som man skal svare på så hurtigt som muligt' - 6. klasse har ikke nogen favoritter.	Mellemtrin: - 4. klasse er i tvivl om spørgsmålet. - 5. klasse synes Bitsboard er ufedt, primært fordi den ofte ikke virker, og så kan de ikke lide apps for de mindre klasser. - 6. klasse svarer mest det 'ved jeg ikke'.	
Udskoling: - I 7. klasse kan eleverne bedst lide spille apps, YouTube, Netflix. Enkelte nævner Showbie, IMovie, piv colage, ordbogen, Keynote, stop motion, Clio og Matfessor og begrundet valget	Udskoling: - 7. klasse er ikke vilde med Clio og Gyldendal. Årsagen er at eleverne synes der er meget kedelige og de bruges i alle fag.	

med 'Nogle af dem gør det sjovere at lære, andre gør det nemmere, de sidste gør det mere tilgængelig – og det er sjovt at arbejde på egen hånd'. - I 8. klasse nævner eleverne mest GeoGebra og Showbie uden nogen egentlig begrundelse. - I 9. klasse er den suveræne favorit Kahoot efterfulgt af Gyldendal og GeoGebra. Kahoot giver et sjovt afbræk i undervisningen. De to andre er let at finde rundt i, har gode informationer og formidler viden på en varieret måde.	- I 8. klasse er de ikke vilde med GeoGebra og Clio. Forklaringen er, at GeoGebra er besværlig og svær at finde rundt i og Clio bruges for meget. - I 9. klasse er det ikke noget entydig svar – mest gennemgående er en træthed og et ønske om variation. - Viggo er ikke populær i nogen af besvarelsenerne.
---	--

Lærerne beskriver fint deres brug af portaler og apps i samspil med andre fysiske undervisningsmaterialer.

Lærerne

Hvorfor bruger du portaler/hvorfor ikke?

- Godt med portaler nogle gange. Nyt undervisningsmateriale, spændende link, gode oversigter i dansk. Kan læses op. Godt til svage elever.
- Vi bruger ikke ipad.
- Har ikke klassesæt i bogform.
- Jeg bruger dem som supplement til min undervisning. De er gode til at favne emner bredere, end hvis man bare har ren tavle- og grundbogsundervisning.
- Det er nemt, indholdet bliver redigeret/opdateret løbende og nemt at holde styr på for både elever og lærere
- De er for små i 1.kl.
- For at gøre undervisningen god.
- For selv at få inspiration til forløb og undervisning. For at kunne give eleverne opdaterede læsetekster der supplerer med både billeder og video. Vi har ikke grundbøger i fysik form i fx naturfagene."
- Et par apps til selvstændig træning (indsikling) i færdigheder. Det giver mening at der kan differentieres og trænes hjemme.
- De er lette at tilgå, både hjemme og på skolen. De er dynamiske, de bliver opdaterede og ikke forældede som grundbøger.
- Har bh kl
- Portaler er et godt arkiv med tekster, fotos, videoklip... en materialesamling.
- Især i fag som er nye for mig, og især i udskoling, for at sikre mig, vi kommer rundt om det vi skal i faget. Desuden er der nogle ret gode portaler. De bruges sammen med anden tilgang også. Desuden også i aktuelle sager, hvor (de gode) portaler er super hurtige til at implementere og samle god viden.
- Jeg synes, portaler kan være for styrende for min undervisning. Derfor bruger jeg sjældent portaler
- Jeg bruger portaler når jeg finder godt og inspirerende undervisningsmateriale.

Hvornår fravælger du portaler?

- Når de ikke er relevante eller når det ikke giver mening for min undervisning (skriver de fleste)
- Jeg bruger kun portaler til læsetekster til eleverne (som en slags grundbog) og som inspiration. Eleverne følger aldrig selv forløb på portaler i min undervisningen. Jeg synes ikke det fungerede og jeg vil hellere selv kunne supplere med yderligere viden/medier. Det bliver for låst, hvis jeg kun brugte portalerne og eleverne skulle følge deres forløb. Jeg ville dog være meget ked af at undvære dem, da de inspirerer mig med ny viden, metoder og værktøjer mm. til min undervisning."
- Der skal afveksling til i al undervisning. Brugen af portaler bør afveksles med anden undervisning - samtaler, fremlæggelser, interviews, arbejde med taktile (analoge) materialer osv.
- Især i de fag hvor jeg har en masse info liggende/tekster liggende fra årenes løb.

Er der sammenhæng mellem portaler og måden at løse opgaver på?

- 20% svarer ja
- 80% svarer nej

Hvordan bruger du portaler i din undervisning?

- Som supplement.
- Tekster.
- Jeg bruger dem som supplement til min undervisning. De er gode til at favne emner bredere, end hvis man bare har ren tavle- og grundbogsundervisning.
- Jeg udvælger det jeg kan bruge fra opgaven og stiller den til eleverne via Showbie.
- Inspiration og viden.
- Jeg bruger kun portaler til læsetekster til eleverne (som en slags grundbog) og som inspiration. Eleverne følger aldrig selv forløb på portaler i min undervisningen. Jeg synes ikke det fungerede og jeg vil hellere selv kunne supplere med yderligere viden/medier. Det bliver for låst, hvis jeg kun brugte portalerne og eleverne skulle følge deres forløb. Jeg ville dog være meget ked af at undvære dem, da de inspirere mig med ny viden, metoder og værktøjer mm. til min undervisning.
- Jeg bruger dem i min undervisning.
- Materialesamling.
- Jeg bruger dem varieret og med andre materialer. Aldrig deres test.
- Når løsningen kan fremme undrvsningen eller eleverne kan lave mange gentagelser hurtigt.
- Nogle gange følger jeg portalens progression, andre gange bruger jeg bare materialet.

Hvilke læringsapps bruger du i din undervisning?

- 'Ingen' svarer 47%
- Specialundervisningsapps til specialundervisningen
- Bitsboard, book creator, Pages, Showbie
- Kahoot!
- Ida og Emil, Book Creator. Dingo bøger
- Jeg bruger ca. 20-25 forskellige. Det ville tage for lang tid at nævne dem alle her.
- Skriv og læs, Emil og Ida - den første læsning
- Book Creator, puppet pals, iMovie, GarageBand, PicCollage, Ida og Emil, videoredigering (iMovie), Showbie.

Hvordan bruger du læringsapps i din undervisning?

- Børnene arbejder selvstændigt med ex. Ida og Emil...de er på forskellige niveauer...og de er selvhjulpne
- Som supplement/fordybelse til eleverne og til at løse diverse opgaver.
- Som indholdet i enhver anden bog.
- Til at understøtte det valgte emne/materiale.
- Til efterbehandling af emner og til logistik/ arkiv (Showbie).

'Jeg bruger portaler fordi de indeholder godt gennemarbejdet materiale'

- 73% er enig eller meget enig i dette udsagn

'Jeg bruger portaler fordi de gør forberedelse lettere'

- 33% er hverken enig eller uenig
- 46% er uenig eller meget uenig

'Brugen af portaler gør det lettere at gøre eleverne klar til folkeskolens afgangseksamen'

- 20% er enig i dette udsagn
- 47% er hverken enig eller uenig
- 20% - ikke relevant

'Jeg foretrækker mit eget materiale'

- 20% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 67% er hverken enig eller uenig

'Jeg foretrækker grundbøger og løsark/PDF-filer'

- 60% er hverken enig eller uenig i dette udsagn
- 27% er meget uenig

'Der findes efterhånden kun fagmateriale på portalerne'

- 67% er hverken enig eller uenig i dette udsagn

'Portaler er fantastiske'

- 27% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 67% er hverken enig eller uenig

'Portaler gør mit job mindre interessant pædagogisk'

- 33% er hverken enig eller uenig i dette udsagn
- 60% er uenig eller meget uenig

'Udbuddet af grundbøger er ikke dækkende'

- 20% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 40% er hverken enig eller uenig
- 26% er uenig

'Jeg er godt rustet til at vurdere en apps undervisningskvalitet'

- 60% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 13% er hverken enig eller uenig og 27% - ikke relevant

'De apps vi bruger i undervisningen, bruger spillogik i for stort omfang'

- 20% er hverken enig eller uenig i dette udsagn
- 40% er uenig eller meget uenig
- 40% - ikke relevant

Hvis du frit kunne vælge undervisningsmateriale, uden økonomisk hensyntagen og tilgængelighed, hvad vil du så helst bruge?

- 60% svarer 'Jeg foretrækker at bruge digitaliseret materiale (fx portaler, apps mm)'
- 40% svarer 'Jeg foretrækker at bruge fysiske bogsystemer og konkrete materialer'

De fysiske materialer, som bruges mest, er lærernes egne materialer efterfulgt af bogsystemer.

Eleverne ønsker variation i både undervisningsform og brug af portaler, apps og materialer. Mange steder er der en fin balance, men der er også fag, hvor portalerne fylder for meget.

Lærerne har meget forskellige brug af portaler og apps, men de fleste bruger dem til at gøre undervisningen bedre, variere undervisningen og hente inspiration.

Stillet overfor det umulige og urealistiske valg, om man helst vil have digitalt materiale eller fysiske bogsystemer, vil de fleste helt have digitalt materiale, hvilket siger noget om den vægtning, som de digitale redskaber har fået.

Ledelsen bør sammen med lærerne reflektere over elevernes svar og tage en diskussion om brugen af undervisningsmaterialer.

Ledelsen bedes gøre bestyrelsen klogere på, hvilke portaler, systemer mm, som skolen anno 2020 i det hele taget kan vælge imellem. Hvordan ændrer udbuddet af undervisningsmaterialer sig, hvilke principielle valg træffes løbende og hvad betyder det økonomisk?

Bestyrelsen bør diskutere, hvilken rolle økonomien må spille i valget af digitale og analoge undervisningsmaterialer, så det er muligt at prioritere analoge/takile materialer.

Elev med noget på hjertet:

Så vil jeg gerne have mere variation i forhold til at jeg synes at vi bruger for meget tid med en skærm. Når man bare bliver stukket en ipad og et undervisningsprogram så er der ikke det samme engagement som hvis læreren fortæller om stoffet.

10 IT som undervisningsredskab eller færdighed

På hjemmesiden står der 'iPads som læringsredskab', og senere står der 'iPads som arbejdsredskab'. IT på skolen præsenteres med det øverste billede, men virkeligheden er i lige så høj grad det nederste. Der er stærke meninger om brugen af IT blandt lærer og forældre, og vi forsøger at samle de overordnede betragtninger i dette afsnit.

I spørgeskemaundersøgelsen bliver der spurgt til IT både som et undervisningsredskab og som færdighed.

Vigtigheden af at lære at bruge IT i skolen				
Eleverne: Mener du, at det er vigtigt, at du lærer at bruge IT i skolen?				
Lærerne: Mener du, at det er vigtigt for eleverne, at de lærer at bruge IT i skolen?				
Forældrene: Mener du, at det er vigtigt for dit barn, at det lærer at bruge IT i skolen?				
Svar	Lærerne	Indskoling	Mellem	Udskoling
Ja	100%	75%	89%/87%	92%/92%
Nej	0%	25%	11%/13%	8%/8%

Hvorfor mener du det er vigtigt eller ikke vigtigt?

Eleverne, mellemtrinnet (udpluk):

- Fordi man kan bruge IT til mange ting (4. kl.)
- Fordi at vores fremtid kommer til at omhandle teknologi og IT (4. kl.)
- Det synes jeg er vigtigt fordi det er lidt sjover med iPads (4. kl.)
- Fordi i fremtiden tror jeg vi skal bruge it meget (4. kl.)
- Jeg mener at det er vigtigt, men skal ikke fylde så meget fordi i vores verden er det brugt ekstremt meget og derfor vil man lære det efterhånden (5. kl.)
- Fordi hvis der er nogen som fx er ordblinde så kan de nemmere få hjælp istedet for at læren hele tiden skal komme hen til personen. (5. kl.)
- Det er vigtigt at brude IT i skolen fordi der er mange uddannelser hvor man skal bruge IT i og man kan jo også bare bruge det i alt muligt andet. (5. kl.)
- Man kan bruge det til job i fremtiden og det er spændene at arbejde på men også svært. (5. kl.)
- *De fem i 5. klasse, som ikke synes IT er vigtig synes der er for meget iPad og vil hellere skrive i hånden.*
- Fordi hvis du kun skriver i hånden og bruger bøger, lærer du aldrig at bruge f.eks en iPad eller computer. Og nu når vi kommer længere ud i fremtiden bruger vi jo mere og mere teknologi, både der hjemme og på arbejdet. (6. kl.)
- Hvor skulle vi ellers lærer det henne? (6. kl.)
- Det er jo vigtigt fordi vi skal bruge det senere hen i vores liv. (6. kl.)

Eleverne, udskolingen (udpluk):

- Fordi vi kan få andre muligheder og vi kommer til at skulle bruge det på et senere tidspunkt. (7. kl.)
- Vores verden bliver lige så stille mere digital så det ville være upraktisk ikke at vide hvordan det fungerer dog synes jeg også at vi burede bruge ting som en blyant og papir. (7. kl.)
- Fordi det bliver brugt mere og mere rundt omkring i verden. (7. kl.)
- Det er lidt lige meget når man lære det der hjemme (7. kl., som ikke synes det er vigtigt)
- Jeg synes ikke at det er vildt vigtigt. Jeg synes bare man skal lære lidt om det, fordi det er sådan verden er nu. Hvis man ikke kan finde ud af at skrive noget på en computer eller iPad, så er det meget svært at gøre noget, fordi alle arbejdspladser skoler og sådan noget har IT. (8. kl.)
- Fordi at i fremtiden bliver det sikkert svært at få et job hvis man ikke kan betjene en computer. (8. kl.)
- IT bliver mere og mere en del af gymnasie, uni mm. Dog må man heller ikke starte for tidligt fordi det kan være for abstrakt i starten (8. kl.)
- Jeg vil sige både og. Man kan godt lære at bruge IT der hjemme, men selvfølgelig hvis man skal bruge en app, som lærerne kende bedst til. (8. kl.)
- Jeg mener det kan være et godt redskab til forskellige ting men jeg mener ikke at der er vigtigt som sådan. (8. kl., som ikke synes det er vigtigt)
- Fordi at vi lever i en digital verden, og vi skal vide hvordan IT fungerer. (9. kl.)
- Jeg mener det er vigtigt at lære at bruge det i skolen, for ellers er man fuldstændig uvidende om en stor ting der fylder meget i hverdagen og på andre skoler. (9. kl.)
- Når man skal på gymnasiet er det især vigtigt at man kan finde ud af at bruge en computer eller iPad. (9. kl.)
- Fordi vi lever i et samfund hvor at teknologi er en hovederolle i menneskets udvikling og det er en smart måde at illustrere og arbejde hurtigt på. Så ja. Jeg synes helt klart det er vigtigt da fremtidens mennesker også skal lære at kunne danne nye fremtider for de kommende. (9. kl.)

Lærerne (alle svar):

- Vi lever i en digital verden og eleverne skal lære at begå sig i den.
- Ellers bliver det bare et underholdnings redskab.
- Vidensøgning, kildekritik, skriftlighed, kommunikation.
- Jeg mener at det er af stor betydning at vi i skolen, både danner og uddanner vores børn i brugen af IT, da dette er af stor vigtighed, bl.a. for at kunne begå sig på jobmarkedet
- Eleverne vokser op i en verden hvor det er en nødvendighed at mestre it for, at kunne være en aktiv medborger, samt kunne bestride snart hvilket som helst job.

- It er en del af vores moderne verden, som de skal lære at forholde sig til. De får brug for det videre i uddannelsessystemet. Vi skal som skole være med i moderne, ny undervisning.
- Det er en integreret del af livet
- Fordi det er et værktøj som man skal bruge i resten af uddannelsesverdenen og det videre liv.
- Det er nutiden og fremtidens kommunikationsredskab.
- Det er vigtigt, da IT er en integreret del af vores samfund. Det skaber ligeledes ligeværdige muligheder for alle, i at deltage aktivt i det faglige arbejde i timerne.
- Det er en del af den nutid, vi lever i...og de behøver det ikke fra 0. kl.
- IT bruges i det daglige liv til kommunikation. Kommunikation er en vigtig del af vores dannelsesopgave i skolen. Derfor bør IT også inddrages i skolen. Hertil kommer at en del undervisning har mulighed for at blive bedre med IT.
- Det er platformen med alle de nyeste undervisningsmaterialer. Det er søgemaskine til al information. Det er en enkelt og god præsentationsform, det er indtaling til sprogfag.
- It er den del af samfundet, derfor skal eleverne lærer at anvende og forholde sig til dette. Skolen skal være et spejl af samfundet, eller bliver skolen irrelevant.
- Fordi IT er en central del af den verden de vokser op i.

Forældrene, indskoling (udpluk):

- Jeg mener det er meget vigtigt at de lærer at bruge tekstbehandling og regneark. De skal nok lære at swipe rundt på en ipad og finde youtube af sig selv. Jeg underviser på en videregående uddannelse og ser hver dag at den såkaldte "digitalt indfødte" generation ikke er på et ret højt niveau når det gælder brugen af IT som arbejdsredskab.
- Det er vigtigt, at lære om alt i det samfund, der omgiver os, og IT er en del af det samfund. Hvordan det så skal anvendes og, i hvilken grad er spørgsmålet, og det er dejligt at have diskussionen. Er fuldt ud enig i, at for meget IT ikke skal være udgangspunktet for mine børn i skolen, men vil gerne have dem klædt ordentligt på i forhold til kildekritik og færden på nettet. Derudover findes der mange gode læringsmuligheder, hvor det for nogle børn kan være en hjælp, da man måske som barn synes, det er sjovere og dermed give større lyst til at lære.
- Jeg mener det er vigtigt, men jeg mener ikke at ipads er løsningen. Og slet ikke så tidligt som på OF!!! Som efterskolelærer ser jeg at mange af vores elever faktisk ikke kan bruge en computer, sætte noget op i word osv, fordi de har været vant til ipads, som er så brugervenlige, at de på en måde virker for dumme. Så eleverne er i 10. klasse ofte it analfabeter, FORDI de har haft ipads og ikke computere. Derudover mener jeg at det burde være fuldstændig udelukket med IT hjælpemidler før tidligst 4. klasse.
- Det er en del af verden vi ikke kan ignorere men skal forholde os kritisk til. Så giver det en række fordele når det anvendes hensigtsmæssigt.
- It er en fundamental kompetence i vores samfund og det er vigtigt at børnene lærer at anvende it som de lærer er sprog eller matematik.
- IT er fremtiden - Det bliver vi nødt til at lære dem at navigere i!
- Det er måske et lidt provokerende svar, men jeg oplever at spørgsmålet er stillet, så jeg næsten kun kan svare ja. I bund og grund er det et spørgsmål om prioritering, og jeg mener der at IT kommer meget langt nede på min liste over vigtige ting at lære i skolen. It kommer de til at lære uanset. Jeg mener sig, at det kan være relevant at indføre omkring overbygningen.
- Jeg mener at børns hjerne i indskolingenalderen er alt for påvirkelige til at den "verden" der er i det digitale felt på nogen måde er sund. Jeg er overbevist om at børn allerede inden skole start har kendskab til IT hjemmefra, og at den undervisnings/lærings mæssige værdi af IT i indskoling er meget lille. Min holdning er at indskoling bør være IT fri, og at børnene helt sikkert nok skal tilegne sig den viden om og færdigheder inden for IT som de har brug for senere i skoleforløbet.

Forældrene, mellemtrin (udpluk):

- IT understøtter en orientering ud imod og deltagelse i resten af samfundet, som jeg mener er alfa omega for skoleundervisningen på mellemtrinnet og i udskoling.
- Jeg mener det er vigtigt at vores børn lærer IT fordi det forventes af dem når de skal videre i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet, at de kan det. Derfor synes jeg at det er vigtigt at de

lærer at anvende de IT-redskaber de naturligt vil blive mødt af senere i livet, såsom tekst, billedebehandling, mail og informationssøgning. Derimod synes jeg ikke det er nødvendigt at de bruger en masse tid på Internettet såsom Youtube, Google mm. i skoletiden.

- Jeg ved det er vigtigt at lære at arbejde på en computer. Det får alle brug for. At spille spil lærer de helt automatisk i fritiden. Men opgaver der minder om skolegang, skrive, gemme, aflevere... lærer man ikke ved at sidde med sin computer og familie og venner, der hjemme.
- Vi lever i 2020, så brugen af it er selvsagt en vigtig og nødvendig ting for børn at have kendskab til !
- For at kunne navigere kritisk i den digitaliserede verden.
- Det er vigtigt at lære at bruge IT, så det ville være dejligt hvis det blev indført på Ollerup Friskole. Evt. i 7. klasse.
- Jeg mener de skal introduceres for det i 7 Klasse, det er rigeligt tidligt til at lære det man skal. Udover det er teknologi implementeret i alt, så børnene skal nok lære det. Men det fylder alt for meget.
- Jeg mener skolens opgave fornemmeste opgave er at lære vore børn om fællesskaber og socialisering. At være et sted med ånd, liv og sjæl. Det synes jeg også Ollerup friskole til dels formår at gøre og være. Men brugen af IT trækker i den stik modsatte retning. Det er meget svært for mennesker ikke at lade sig opsluge og forføre af IT. Det er vist tydeligt for enhver. Der er alt for meget IT alle steder i samfundet. Jeg ville ønske mine børn kunne få en naturlig pause fra det i skolen.

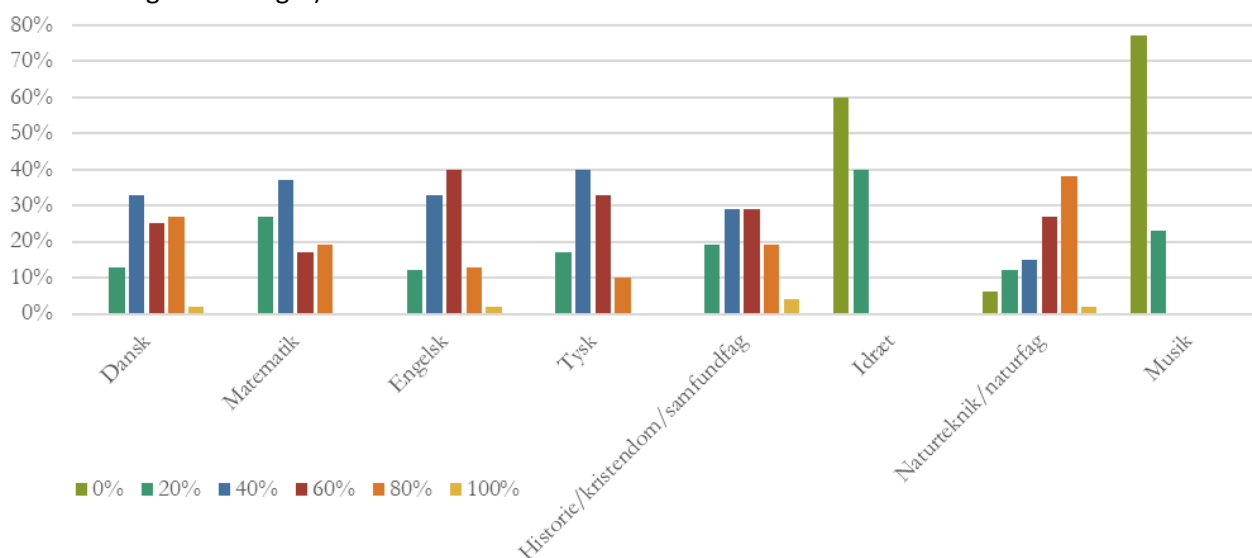
Forældrene, udskoling (udpluk):

- Fordi alt foregår via IT i den moderne verden. Hvis man ikke er med på dette, bliver man sat af. Her får vi vores information, her kommunikerer vi - og her skaber vi. På godt og ondt.
- Vigtigt da IT er en stor del af vores hverdag, af uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Samtidig kræver kritisk stillingtagen en viden og forståelse af IT.
- Det er vigtigt fordi at langt de fleste videregående uddannelser og de fleste jobs kræver ITkendskab. Desuden skal man have IT-kendskab kunne leve op til de krav der er som bøger i DK for at kunne tilgå offentlige ting som skat og kommune.
- IT er kommet for at blive og som redskab til at mestre læring er det på sin plads. Det må bare ikke være teknologien, der styrer læringen - men omvendt.
- Desværre har timerne med skærm overtaget andre, efter min mening, langt vigtigere læringsverdier og dannelse, som gør os til stærke og hele mennesker.

Eleverne i udskolingen vurderer i hvor stor en del af undervisningen, at de bruger iPads og dermed hvor meget de fylder i undervisningen.

Eleverne

I hvor stor en andel af undervisningstiden arbejder du på iPad'en i de forskellige fag (i % af undervisningstiden i faget)?

Lærerne giver god indsigt i brugen af IT i undervisningen, deres holdninger og perspektiver.

Lærerne

'Børn er nødt til at have IT i grundskolen for at kunne klare sig i fremtiden'

- 80% er enig eller meget enig i dette udsagn

'IT giver mange muligheder i undervisningen'

- 93% er enig eller meget enig i dette udsagn

'Det er lettere at planlægge indhold i undervisningen, når eleverne kan bruge IT-redskaber'

- 67% er enig eller meget enig i dette udsagn
- 33% er hverken enig eller uenig

'IT flytter opmærksomhed fra indhold til form'

- 47% er hverken enig eller uenig i dette udsagn
- 40% er uenig eller meget uenig

'På en iPad kan man gemme det hvis man skal bruge det igen'

- 93% er enig eller meget enig i dette udsagn

'IT-problemer giver ofte spildtid, som kunne være brugt på undervisning'

- 60% er uenig eller meget uenig

Ordet er frit. Hvad er din holdning til brugen af IT i grundskolen helt generelt?

- IT er en naturlig del af undervisningen på lige fod med bøger, penalhus osv
- Det er et nyttigt redskab, i samme stil som et kamera, en lydoptager, en bog eller penalhus, men det er indholdet der er det vigtige.
- Jeg mener at it, ligesom al andet undervisning skal modereres i en sådan grad, at det bliver den altoverskyggende læringsmåde. Men mulighederne inden for it, er så mange og så brede, at det ikke giver mening ikke at benytte sig af de muligheder, der er tilstede, for at højne kvaliteten i undervisningen. Som kommentar til sidste spørgsmål; It-problemer er til for at vi løser dem sammen og sammen bliver klogere på dem. En grundholdning bør være: Mit device gør ikke som jeg vil, hvor henne er det, at JEG giver det en forkert information, så det ikke kan løse den opgave jeg vil have det til at løse.
- Jeg synes det er rigtig godt og brugbart. Jeg bruger det som et supplement til de analoge ting vi laver.... det kan tilføje min undervisning noget godt. I nogle perioder bruger jeg det slet ikke.
- Giver mange muligheder.
- Det er nødvendigt. Der er udfordringer og det er ikke perfekt, men alternativet har mindst lige så mange udfordringer.
- Jeg ser mestrings af IT som nødvendig nu og i fremtiden. Meget i samfundets kommunikation afhænger af om man kan bruge IT. Mange ældre, der i dag ikke mestrer IT, er sat af! Ipaden i skole **ser** jeg som både skrivereedskab, skolebøger samt hjælperedskab til fx matematik. Derved et supplement/ en "forlængelse" af penalhus og skoletaske.
- IT er et super vigtigt redskab for lærere og elever. Det skaber muligheder, som er langt større end de problemer, it også kan medvirke til. Samtidig skal det kun bruges der, hvor det kan give undervisningen et løft frem for "alm" undervisning
- Jeg mener, at mange menneskelige redskaber er vigtige at udvikle, derfor mener jeg, at vi skal vente 2-3 år med at indføre redskabet.
- IT er et værktøj som så meget andet. Det kan med stor fordel bruges til noget undervisning, mens der også er meget undervisning, der med fordel afvikles uden IT
- Bl.a. ipads giver mulighed for at arbejde multimodalt og kreativt. Derudover er ipad'en en brugbar udvidelse af skoletasken.

Gør IT din undervisning bedre?

- 80% svarer **ja** og 20% svarer **nej**

Hvorfor gør IT din undervisning bedre, eller hvorfor ikke? (udpluk af svar):

- Generelt gør den ikke min undervisning bedre, da jeg som ovenfor nævnt betragter god undervisning ud fra andre parametre. Men den kan være med til at skabe et fælles fokus omkring fx hvordan man arbejder med en given tekst, når teksten hurtigt er tilgængelig på tavlen.
- Den gør at jeg i højere grad har mulighed for at komme rundt om et givent emne på mange forskellige måder, og derved favne alle elever bedst muligt. Det gør egenproduktion lettere og for eleverne, da de har mange muligheder for at løse en given opgave, i form af hjælp til læsning, stavning osv. der er nem adgang til informationssøgning. iPad giver en stor mulighed for at arbejde multimodalt ifht emner.
- Svage børn kan få bedre hjælp. Børnene er meget motiverede. De lærer at bruge den kreativt. Lettere for, især drenge, at komme tidligt igang med skriftlighed. Og så er iPad bare et godt supplement til alt det andet vi laver i f.eks 1.kl.
- Jeg kan indrage langt flere virkemidler/medier i min undervisning. Jeg kan nemmere få inspiration til undervisningen. Min undervisning bliver mere struktureret og nemmere at have overblik over både for mig som lærer og for eleverne.
- It gør det meste materiale let tilgængelig, hurtigt at ændre på og giver igen mulighed for, at alle bliver udfordret på deres niveau.
- Vi var så heldige at få lov at udskyde til 1. kl.
- Fordi IT anvendt på den rigtige måde hjælper med at lave alsidig og levende undervisning.
- Bl.a. fordi IT kan illustrere ting, der kan være vanskelige at forklare. Bl.a. fordi eleverne kan lave virkelig mange gentagelser hurtigt og opnå en større forståelse for emnet.

'Digitale muligheder for at arbejde visuelt med billeder og film øger motivationen'

- 46% er meget enig i dette udsagn og 46% er enig

'Det er vigtigt også at have IT-fri undervisning'

- 60% er meget enig i dette udsagn og 33% er enig

'Teknologien overdøver let det pædagogiske i undervisningen'

- 80% er uenig eller meget uenig i dette udsagn

'Det er vigtigt at blande brugen af IT og analoge redskaber i elevernes opgaveløsning'

- 73% er meget enig i dette udsagn og 27% er enig

'Vi skal være en 100% digital skole'

- 80% er uenig eller meget uenig i dette udsagn

Ordet er frit. Er der noget, som du gerne vil uddybe omkring brugen af IT i undervisningen? (udpluk)

- IT er et godt værktøj i undervisningen på lige fod med andre værktøjer, afhængigt af fag, elever, tid, sted osv
- Vedr. Belønning i læringsapps, skaber det motivation...ikke nødvendigvis for læring, men for belønning..
- Det SKAL være tilstede.
- It giver nogle faldgrupper og kan flytte fokus. Generelt mener jeg dog at it har løftet min undervisningen og gjort den langt mere interessant og jeg kan meget nemmere appellere til flere læringsstile, ved at bruge video, lyd og billeder til at supplere det vi gennemgår og arbejder med.
- IT er for mig et både-og. Vi skal bruge IT, hvor det giver mening i undervisningen. Men det er lige så vigtigt at holde fast i 'det analoge'.

Hvordan oplever du læring med IT i forhold til læring uden IT? (udpluk)

- Læring med it er en meget begrænset og endimensionel læring, som ikke tilgodeser det hele barn
- Jeg synes at de to ting sammen gør undervisning mere kvalificeret og interesseret. Ingen af delen kan undværes.
- Jeg bruger det mindre i 1.klasse....de har meget brug for alle de forskellige analoge opgaver og materialer. iPad bliver der et supplement.
- De kan forskellige ting. Begge værdifulde.
- Det er muligt med IT at arbejde med langt flere læringsstile ved at indrage medier langt mere. Det er også nemmere at den enkelte kan arbejde individuelt, og mere differentieret. Jeg oplever også en mere varieret undervisning.

- Som ""tilbage-til-stenalderen"" , i undervisningsøjemed, hvis vi skulle køre totalt analogt. IT skal bruges når det giver mening - og det gør det ofte i dag!
- Jeg synes meget andet sku stå i stedet for i de yngste klasser....så de menneskeligt var bredt solidt rustet med sanse-oplevelser, helt konkrete kropslige erfaringer, redskaber, materialer, værkstedsarbejde, så de lærer og husker med kroppen som børn, så de har livserfaringer med, som kroppen vil huske og glæde dem med resten af livet....gjort er husket af kroppen....bliver en slags rygrad....
- Jeg er meget til et både-og. IT er godt til noget - analogt er godt til andet. Og eleverne skal lære begge dele.

Oplever du, at brugen af IT-redskaber er motiverende for eleverne?

- 80% svarer **ja** og 20% svarer **nej**
Uddyb hvorfor eller hvorfor ikke brugen af IT er motiverende for eleverne (udpluk)
 - Fordi adspredelse er godt, kun bøger eller kun it, ville sætte mange elever af.
 - Nogle dygtige mennesker har udtænkt materialet. Det er fuld af farver, lyde sjove billeder. Eleverne kan arbejde selvstændigt. Trods dårlig motorik kan de skrive og arbejde på iPad (1. kl.)
 - Liv, billeder, lyd.
 - Der er større variation. Belønningsdelen + tilfredsstillelsen ved at få umiddelbart feedback fra systemet. Supplerende og spændende video og billeder kan appellere til flere. Muligheden for at få noget til at se rigtig pænt/flot ud er nemmere (tegninger/video/layout).
 - Igen kan "belønningskulturen" skabe en motivation for at regne eller læse i færdighedstræningen der ellers ikke er meningsbærende for eleverne. Lige som jeg bruger matematikstafetter.
 - Eleverne kan alle blive skabere uagtet niveau, kompetencer og alder.
 - IT KAN være motiverende, men er det ikke altid. Det motiverer nogle elever til læsning i indskolingen. Det er motiverende, at man i samfundsfag kan høre en politiker udtale sig om noget i et interview. Det kan være motiverende at lave produkter med IT (præsentationer, e-bøger, film osv.)
 - It er for mange børns vedkommende noget de synes er interessant. En forlængelse af barnets erfaringsverden.
 - Jeg tror der, for eleven, blive lidt flydende overgang ml. leg og skole.. ipad'en er et kreativt værktøj.

'Spilpædagogikken i læringsapps tager fokus fra den faglige substans'

- 33% er meget enig eller enig i dette udsagn, mens 40% er hver enig eller uenig

'Brugen af IT er et godt hjælpemiddel i forhold til at lære eleverne at læse og skrive'

- 60% er meget enig eller enig i dette udsagn, mens 27% er hver enig eller uenig

"Gamification" (dvs. redskaber der bygger på elementer af spil/konkurrence og belønning) af opgaver motiverer eleverne til at løse dem'

- 53% er meget enig eller enig i dette udsagn, mens 33% er hverken enig eller uenig

'Opgaver, der er "gamificerede" giver lige så god dybdelæring, som almindelige opgaver'

- 53% er hver enig eller uenig i dette udsagn, mens 20% er meget enig eller enig

Giver undervisning med brug af IT-redskaber samme dybdelæring som analog undervisning?

- 80% svarer **ja** og 20% svarer **nej**

Lærer om formål med IT:

Der er både gode og dårlige ting ved brugen af it i undervisningen. Det positive overvejer dog klart det negative, og derfor bør det ikke handle om for eller imod it, men om hvordan vi bruger det mest optimalt. Husk også at alternativet, uden it, heller ikke er uden negative sider.

Forældrene

'Børn er nødt til at have IT i grundskolen for at kunne klare sig i fremtiden'

- 65% af forældrene er enig eller meget enig i dette udsagn

'Jeg er skeptisk overfor, hvad IT gør ved vores liv'

- 61% af forældrene er enig eller meget enig i dette udsagn

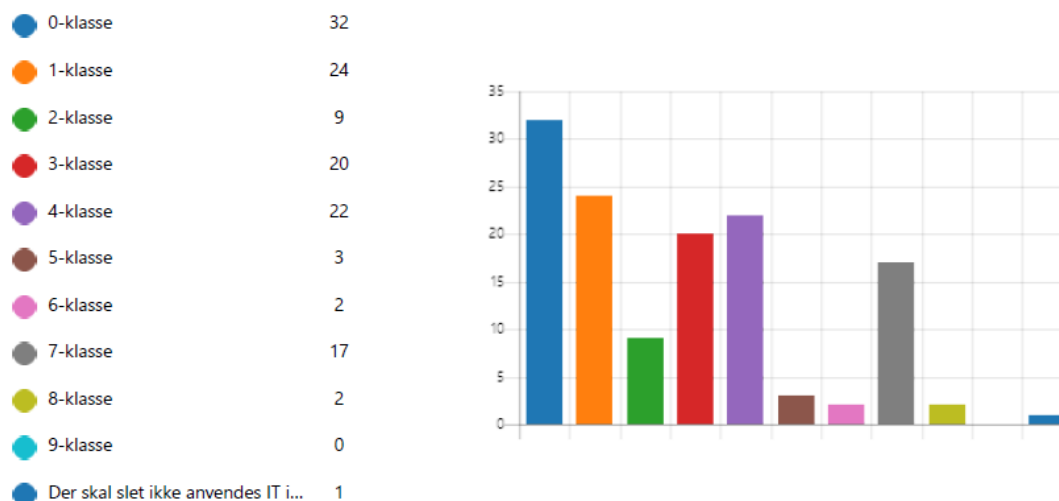
'Ollerup Friskole skal anvende IT så lidt som muligt'

- 57% af forældrene er uenig eller meget uenig i dette udsagn, mens 15% hverken er enig eller uenig og 27% er enig eller meget enig

'IT giver vores børn mange flere muligheder for at lære, end vi havde som børn'

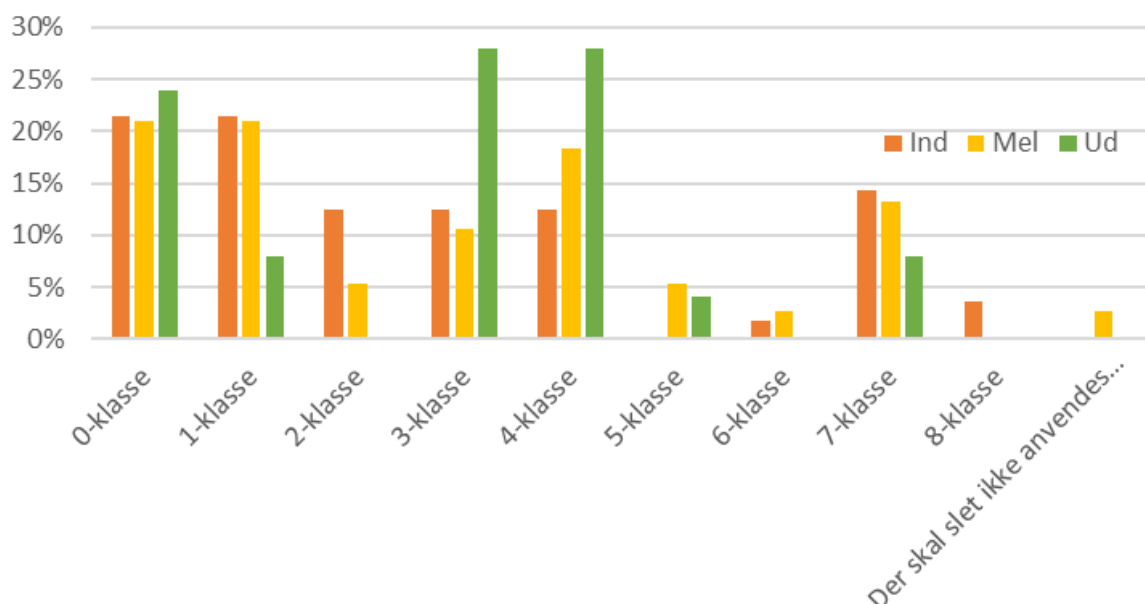
- 52% af forældrene er enig eller meget enig i dette udsagn, mens 27% hverken er enig eller uenig og 20% er uenig eller meget uenig

Fra hvilket klassetrin mener du, at IT skal anvendes i undervisningen på Ollerup Friskole?

- 64% af forældrene ønsker IT fra indskolingen
- 35% af forældrene ønsker IT fra mellemtrinnet og op ad

Fra hvilket klassetrin mener du, at IT skal anvendes i undervisningen på Ollerup Friskole fordelt på, hvilket barneperspektiv (Ind, Mel og Ud) forældrene svarer ud fra:

Hvorfor fra dette klassetrin? (opfølgning på forrige spørgsmål)

Forældrene, indskoling (udpluk):

- 0: Fordi børnene fra start af skal vænnes til at IT også kan være et arbejdsredskab og ikke kun er underholdning. Dette har de fleste sikkert oplevet indtil dette tidspunkt i deres liv.
- 0: Det er ligesom når man skal lære at cykle/stå på ski m.m. Jo yngre du er nu nemmere er det at lære det.....
- 0: Fordi det er nemmere og lære fra bunden.
- 0: Jeg synes det er så fint at det er op til lærerne hvornår de vil benytte dette ekstra redskab.
- 1: Fordi langt de fleste børn allerede har stiftet bekendtskab med IT/lpads i denne alder og lad endelig ungerne blive fortrolige med de forskellige medier og lad dem med hjælp fra deres lærere, få gode vaner på "nettet" fra start. Digital dannelse, kan godt starte tidligt.
- 1: Bh. klassen var ikke nødvendigt oplevede vi så fint det er ændret. 1. Klasse fungerede fint ift at lære helt basale elementer omkring billeder og små bøger.
- 1: Børnene skal være fredet i 0. klasse. De har ikke behovet for IT der. I Et stykke inde i 1. klasse kan f.eks. lpads så stille og roligt introduceres. Ikke før i 3. klasse skal børnene kunne tage deres lpads med hjem. De skal være et undervisningsredskab. Mener dog også at det er vigtigt, at IT er en del af undervisningen, da børnene fremover ikke kan undgå at skulle bruge IT alle mulige andre steder hvor de færdes, for at kunne være en aktiv del af samfundet.
- 1: Fra 1. Klasse kan man nemt supplere undervisningen med en lettere brug af ipad. Her tænker jeg på flere modaliteter som tekst, lyd, video og billeder. Disse modaliteter giver mulighed for at supplere meget af den analoge undervisning, og lægger et ekstra lag på, hvis det ønskes fra lærernes side? Det kan også åbne op for en kreativ fordybelse fra børnenes side, som har mange kvaliteter.
- 2: Der er mange gode læreprogrammer. Også vigtigt at lære at skrive.
- 2: Der skal være fuld fokus på det at blive en del af fællesskabet, det er krævende for de små i indskolingen. I 2-3 klasse er de mere etableret som skolebørn.
- 3: Mit barn går i 3. og synes ikke det er blevet brugt konstruktivt før på dette trin.
- 3: Start i 3. klasse, så det ikke er helt nyt i 4.
- 4: Her begynder det at give mening. Men jeg mener faktisk ikke det bør være lpads, men i stedet computere, der kræver at de tænker selv.
- 4: Her er børnene ca 10 år, og den helt "bløde" børne hjerne er ikke så sårbar længere. Jeg tror at alle børn fint skal tilegne sig de færdigheder de har brug for på mellemtrinnet og i udskolingen
- 6: Det er et sådan cirka svar med 6. kl. Jeg ved at prøverne kræver, at man kan navigere på nettet og i diverse programmer. Jeg mener ikke det er nødvendigt før omkring sjette. Jeg er helt sikker på at børnene på dette tidspunkt kan nå at lære alt de skal.
- 7: Fra 7. klasse, således at eleverne er fortrolige med computeren som arbejdsredskab inden ungdomsuddannelser og fra den alder bliver det samtidig højrelevant at håndtere digital dannelse inkl hvordan vi bedst kan håndtere sociale medier. Men jeg er muligvis naiv og måske er det ALT for sent :-)
- 7: udskolingen er børnene store nok til at forstå kompleksiteten i IT og hvordan det virker på os mennesker. Derudover kan børn i udskolingen bruge det som et effektivt værktøj da de hurtige kan danne sig overblik over hvordan de skal bruge det og til hvad. For mig handler det om at hjernen er klar.
- 7: De vigtigste ting at lære omkring it brug er ting som først er til stede når børnene har en vis alder, både ift. deres engelskkundskaber, deres kognitive udviklingsniveau og deres modenhed omkring at benytte nettet til egne udgivelser. Bl.a. kildekritik, research og debat.

Forældrene, mellemtrin (udpluk):

- 0: De fleste anvender nok allerede ipad/o.l. i hjemmet, så det giver mening at skole anvender redskaber børnene kender til. Det skal selvfølgelig kun anvendes i det omfang det giver meningen.
- 0: Fordi det skal ligge naturligt i deres skoledag - ligesom det at lære alfabetet og at skrive.
- 1: I 0. klasse bør fokus være på at få børnene introduceret til skolen og hinanden. Fra 1. klasse og frem kan IT understøtte en ud-ad-skuende undervisning.
- 1: Så snart læreren skønner det.

- 1: Anvendelsen skal tilpasses hvor de befinder sig udviklingsmæssige. Hvis der er lege og oplevelse og læring der kan understøttes på forskellige vis bl.a. med IT kan det være relevant at anvende.
- 2: Jeg tror det er godt for de helt små, i 0. og 1. til at lære at kigge hinanden i øjnene først, lege med hinanden uden IT, og bruge blyanter og papir så de rent faktisk kan skrive i hånden før de får rakt en iPad.
- 3: Der begynder det at give mening i forhold til allerede tilegnede egenskaber (finmotorik, læseevner/stavning,) dog kan det være en fordel med mulighed for foto/ video, tidligere end dette.
- 4: Jeg mener at børnene i indskolingen skal have lov til at være børn og have leg og fantasi – der ikke påvirkes af hvad de ser på en Ipad eller på Internettet. Og vigtigst af alt, at de er nærværende med deres kammerater udelukkende interagerer analogt, og kun leger og er sociale med hinanden i den virkelige verden.
- 5: It kommer nemt til at optage meget tid, som går fra børnenes øvrige tid til udvikling (motorisk, sanseorienteret etc.). Desuden mener jeg, at IT fra 5. klasse skal indskrænkes ift. den inddragelse der finder sted i dag.
- 7: Hvis det først introduceres her, er børnene så store at de kan forstå de begrænsninger der skal sættes. Jeg mener ikke Ipad skal med hjem, de skal blive på skolen.
- 7: I forhold til ny læring har jeg ikke indtrykket at det bidrager væsentligt nærmere omvendt, og det er et forstyrende og opmærksomheds trækkende værktøj der trækker opmærksomheden væk fra læren og fra ens klassekammerater. Jeg syntes at bedre at vente med Ipad til mere af det basale er på plads, f.eks. læse og skrive, og børnene er lidt større og forhåbentlig bedre i stand til at håndtere et så vanedannende værktøj. Introduktion af Ipad tidligt i skoleforløbet vanskeliggøre også forældrenes mulighed for at opdrage på dette punkt.

Forældrene, udskoling (udpluk):

- 0: IPads fra 0-3 som et interessant indslag engang imellem, hvor det giver mening. En PC fra 4. og op. Forklaring givet tidligere.
- 0: Alle stifter bekendskab med IT inden de starter skole. Dert er derfor vigtigt at lære den korrekte måde at bruge IT på.
- 1: Det er vigtigt at det bliver en naturlig del og et naturligt valg at benytte IT, men samtidig vigtigt at lære at være kreativ uden IT.
- 3: De små børn skal sanse, bruge kroppen varieret (og undgå stråling). Noget tyder også på, at man lærer bedre, når man skriver i hånden, af forskellige årsager.
- 3: Her vil der være meningsfulde opgaver, som kan understøttes af IT - filoptagelse og indtale af fortælling - sprogøvelser og matematikspil osv..... som kan give variation i undervisningen. Der kan også være lidt tidligere, men jeg ser en stor værdi i at kunne lave en skoledag i de yngste klasser, hvor der ikke bruges skærm og i stedet er fuldt fokus på at udvikle de grundlæggende ting helt analogt - det motoriske, det kreative, samarbejde, at læse i en bog - føle, gøre/røre/bevægelse, opleve, fordybe sig og så igen - jeg mener, vi skal tage alvorligt at mange undersøgelser tyder på at skærmbrug slet ikke er godt for især de yngste børn. Og mange undersøgelser tyder på at læring og trivsel understøttes bedst af musik, bevægelse, tegne, skrive i hånden, læse i en rigtig bog osv. Jeg tænker bl.a. på Kjeld Fredens bog om "Læring med kroppen forrest" :-)
- 4: Jeg mener at man skal have lov til at få læring ind uden at skulle være gemt bag en skærm. Mange børn er allerede bekendt med it inden skole start og meget af deres tid foregår bag en skærm. Der er evidens for at børn får dårligere læse kundskaber hvis de kun bruger IT. For at bruge IT kundskaber ud fra faglig udvikling mener jeg at eleven skal have en hvis alder.
- 7: Jeg synes, at IT skal være et redskab, men jeg vil meget hellere have at undervisningen helt grundlæggende er mere taktile og langsom.
- 7: Ene og alene pga eksamen og videre skoleforløb.

Ordet er frit. Hvad er din holdning til brugen af IT i undervisningen i grundskolen helt generelt?

Forældrene, indskoling (udpluk):

- Jeg mener at det tager tid fra andre mere væsentlige ting, fx håndskrift, håndværk, bevægelse og musik. Jeg mener der er mange faldgruber i IT, da det endnu er så nyt, og pt har et kæmpe ansvar for at vores hjerner hele tiden aflæses. Altså mener jeg at det kan fratage os muligheden for fordybelse og

kropslig sansning og fornemmelsen at udrette noget konkret i verden. Samtidig er der fine muligheder og redskaber. Jeg har bare svært ved at se at fordelene overstiger ulemperne.

- Jeg synes der har været nogle fede projekter med filmproduktion og lign som egner sig til undervisning på mellemtrin og måske enkelte gange i indskolingen, men ellers synes jeg at computeren primært hører til i de ældste klasser.
- Der står, eller har indtil 2017, stået i folkeskoleloven at it skal være en del af undervisningen. Så derfor skal der selvfølgelig også bruges it på Ollerup Friskole. Ellers står skolen jo ikke mål med folkeskolen, og det skal den, selvom vi har friere rammer. Jeg har en fornemmelse af at IT/Ipads bliver brugt på en meget fornuftig måde i mine børns klasser. Ikke overdrevent brug, men den bliver brugt når det giver mening.
- Det er fint til videnssøgning, opgaveskrivning, visualiseringer, præsentationer og lignende. Det er en del af vores liv i 2020, som at tale, skrive og kommunikere på anden vis. Det er et værktøj. Jeg mener dog at IT er sekundært i undervisningen. Børn lærer gennem direkte interaktion med voksne og andre børn. Det er vigtigt at have styr på definitionen af IT. IT er i alting i vores samfund hvilket er helt naturligt. Derfor er det også helt naturligt at bruge IT i undervisningen når det giver mening, om det er i 0. klasse eller 9. klasse. Man kan så diskutere hvilke medier man benytter. Jeg mener f.eks. at vi er blevet klogere vedrørende brugen af iPads de senere år og er af den holdning at de har vist sig ikke at skabe nævneværdig værdi i undervisningen eller børnenes liv generelt. Min holdning er at børnene ikke skal have iPads men i stedet bruge skolens it redskaber når det giver mening. Når børnene når til udskolingen har de glæde af at bruge hver deres pc.
- Som nævnt ovenfor, så mener jeg at det er fint at bruge IT, MEN I SÅ LILLE OMFANG SOM MULIGT. Undervisningen skal være meget mere sanseorienteret, og det er vigtigt at lære at skrive i hånden, fornemme vægten af en bog osv. Jeg synes vi skal få armene ned fra Ipad jublen, og lægge den væk, så den kun er en lille bitte del af undervisningen. Jeg oplever at den er alt for meget i brug hos nogle lærere.
- Det giver andre måder at lære på. De "gamle" metoder kan stadig bruges. De "nye" giver et godt alternativ.
- Bør kun anvendes begrænset og primært fra 7 klasse. Helt udelukkes i indskolingen. Jeg synes det er åbenlyst på både vores børn og os voksne at meget IT, men mest internet, spil og sociale medier, har en skadende virkning på vores opmærksomhed. Alle it redskaber som der bruges i skolen bør lukkes af for sociale medier mm, så de udelukkende er et arbejdsredskab. Jeg synes at det er håbløst at tro at IT er nødvendigt for at begå sig fremover. Det er naturligt dragende, intuitivt og meget nemt at lære. Relationskompetence, udeskole, udforskende refleksionsevne og kreativitet er naturligvis det alle ressourcer (og skolens efterudd. budget) bør sættes i ind på.
- Det er den rigtige vej at gå.
- IT i undervisningen er en måde for lærerne at løfte deres undervisning ind i det 20ende århundrede. Jeg synes det er helt skørt at snakke om at det ikke skulle være en del af undervisningen!
- Det er vigtigt at børnene lærer at gå i skole i indskolingen, at lære IT er sekundært. Derefter kan de så småt lære at benytte IT i mellemskole og udskoling. Da der er en del evidens for at børns hjerner ikke kan tåle skærmtid i længere tid, ser jeg helst at det bliver begrænset til et bestemt timeantal i skoletiden.
- Jeg synes, at Ipaden bliver introduceret for tidligt. Man kunne sagtens have samme gode undervisning uden den i de helt små klasser. Den bør ikke gives før 1. klasse (vores barn fik den i 0. klasse) og den bør ikke være den bærende del af undervisningen. Jeg synes i perioder den bliver brugt for meget. Andet IT tror jeg ikke vores barn kender til i skole-sammenhæng Og det er også rigtig fint! Jeg synes, at det er godt at bruge IT som et supplement i undervisningen, men det skal som sagt ikke være den bærende del. Det er SÅ vigtigt at børnene stadig skal/lærer at skrive i hånden - både tal og bogstaver, samt at der er undervisning med skrift på tavle, og at børnene stadig skal lave fysiske plancher om forskellige emner, f.eks.
- IT skal bruges, læres og modereres af voksne - med fantasi, leg og omtanke.
- Brugen af it åbner op for nye muligheder og verdener for lærere og elever og er en uomtvistelig del af langt de flestes menneskers hverdag, arbejde og fritid. It giver mulighed for at eleverne kan indsamle, udforske og bearbejde information på nye og spændende måder samt tilbyde dem unikke måder at præsentere deres arbejde og produktioner. Personligt er jeg stor fan af mobilitet og spontanitet i

brugen af it, jeg har selv oplevet it i mine uddannelser, når det mere er hæmmende end fremmende. It skal tilbyde lærere og elever nye tilgange til læring, og sætte kreativiteten i spil. En ting er at skrive opgaver og løse problematikker samt besvare spørgsmål, noget andet er, at give eleverne et værktøj, der giver dem mulighed for at sætte sig selv og sin egen iderigdom i spil. Varieret og udfordrende undervisning er alpha omega, og forløb i skolen som giver eleven mulighed for at sætte sig selv i spil, er for mig altafgørende. Derfor er jeg også fortalende for en iPad fremfor f.eks. en laptop. iPaden tilbyder en meget større mobilitet og flere modaliteter, og så taler de samme sprog. Læg hertil de unikke muligheder for samarbejde og deling. Nu arbejder jeg selv med it til dagligt både som underviser og konsulent rundt på skoler i Danmark, så jeg har mødt problematikken omkring valg af it mange gange, og har oplevet når det virker, men så sandelig også når det ikke gør. Det er et utroligt vigtigt valg Ollerup friskole står over for, og det er eksistentielt, at det endelig valg er gennemtænkt, for når først beslutningen er taget, så er vejen lagt og det er svært og ofte dyrt at ændre valget. Min egen erfaring med it på skolerne og den digitaliseringsplan de vælger er at det vigtigste er at der er en klar rød tråd fra ledelse/bestyrelse til underviserne og eleverne. Hvad er det vi vil med de valgte digitale enheder, og hvad skal de sætte i spil? Her tænker jeg særligt på de produktioner eleverne kan lave og de fagligheder lærerne skal sætte i spil? Det var mange ord, men emnet er også vigtigt. Jeg stemmer for at beholde iPads på Ollerup friskole som det primære digitale værktøj, og er af den overbevisning, at den kan bruges fra 1-9 klassetrin, evt. med supplerende apps i udskolingens samt et tastatur/mus.

Forældrene, mellemtrin (udpluk):

- IT understøtter en orientering ud imod og deltagelse i resten af samfundet, som jeg mener er alfa omega for skoleundervisningen specielt på mellemtrinnet og i udskolingens.
- Jeg synes det er opreklameret. Jeg føler ikke eleverne bliver specielt skarpe fagligt af det. iPads på Ollerup har vi oplevet som et problem i klasserne. For mange elever spiller i undervisningen uden læreren griber ind eller opfatter det. Selv om det bliver påtalt. En kilde til evig afledning. De lærer dog i projektuger at lave spændende ting på iPads - film, redigering osv. Så i de forbindelser virker det ok at lære, det gør det lidt sjovere.
- IT er pisse smart. Bare vi husker at vi er mennesker... at det er vores egne hoveder der skal huske beskeder og det er mellem os/hinanden, at livet leves. Altid.
- Uddybende kan jeg sige, at jeg er temmelig splittet hvad angår brug af IT i skolen. Læring om og med IT må aldrig blive på bekostning af anden læring, men skal være et værktøj og et supplement. Jeg synes at løsningen med iPad udleveret på skolen er god, når nu der skal bruges iPad i undervisningen, da det er en demokratisk løsning der sørger for, at alle har det samme udstyr. Men jeg mener godt at IT i undervisningen kan vente til de større klasser.
- Skal inddrages når det giver værdi i normal undervisning og samtidigt skal der undervises i de muligheder og problemer der er i forbindelse med IT. Fx til informationssøgning, programmering og hvordan man beskytter sig/opfører sig på sociale medier.
- Jeg synes at det er godt. De lærer meget mere og undervisningen bliver både bedre og sjovere med IT. Det jeg er imod, er at det tager overhånd i børnenes fritid. Og at begrænsning af IT derhjemme er svært at håndhæve.
- Enig i at det er vigtigt med it. Men også bange for at pen og papir, viskelæder, strege ud, rette fejl, skriv frit, fri fantasi på papiret bliver langsomt mindre og mindre i hverdagen. Jeg syntes også det er vigtigt at kunne.
- Jeg synes, at IT i undervisningen fylder for meget. Selv om jeg har skrevet, at jeg tænker, at IT bliver nødt til at være en del af undervisningen i 2020, så synes jeg kun den skal bruges, når det er relevant. Eks har jeg oplevet, at begge mine børn brugte al deres opmærksomhed på at skifte skriftstørrelse, skrifttype og skriftfarve i stedet for at skrive stilen (i indskolingens). I denne situation oplevede jeg, at iPaden var en hæmsko for den egentlige opgave og ikke et hjælpemiddel. Da iPaden blev lagt væk og stilen blev skrevet i hånden, gik det meget nemmere. På mellemtrinnet har iPaden givet mere mening.
- Jeg mener at den aller vigtigste læring vores børn kan få med fra grundskolen, er digital kultur. At begå sig rigtigt og sikkert med IT og færden på Internettet - også socialt - altså at de lærer at kommunikere med hinanden på en ordentlig og fornuftig måde. Faktisk mener jeg at lige præcis dét - sikkerhed, kommunikation og kultur, burde være et særskilt emne/fag eller undervisningsmodul – og generelt fylde langt mere i undervisningen. Samtidigt synes jeg også at de bør lære meget mere om

informationssøgning, og at lære at være kritiske overfor hvad de ser, søger og læser på Internettet. Vores opfattelse er at vores datter har både set og hørt langt mere end vi nogensinde selv ville tillade, og langt mere end hun selv har haft lyst til i mens hun har gået på Ollerup Friskole. Hun har fået overskredet, for os, nogle helt fundamentale grænser - i skoletiden! Helt konkret drejer det sig om hvordan drengene i hendes klasse har fundet det morsomt at skræmme pigerne ved at vise dem både porno, gyser og splatterfilm på Ipads - i skoletiden! - i indskolingen! Det har sat nogle spor på hendes nethinder og i hendes tanker, som hun skal leve med resten af hendes liv, og som her flere år efter stadig forfølger hende i tanker og drømme. Det synes vi er dybt uacceptabelt og meget grænseoverskridende. Og vi havde meget gerne været det foruden. Vi mener at vi har oplevet en Ipad og Internet kultur på skolen som ikke har været tilstrækkeligt under kontrol de sidste par år. Som fx børn der spiller Fortnite i timerne! Hvad sker der? Hver gang der var vikarer, så spillede drengene Fortnite - et voldsspil der er tilladt for børn over 12 år - og så spiller de det lystigt i skoletiden og forstyrrer undervisningen for de andre børn. Det er helt uacceptabelt efter vores mening. Og det har ærligt talt fået os til at tvivle på om skolen er den rette for os og for vores kommende børn. For vi ønsker ikke at vores børn skal stifte bekendtskab med den digitale verden og Internettet på den måde. Vores opfattelse er dog, at der er heldigvis er kommet mere fokus på brugen og tidsforbruget af Ipads i skolen. Jeg finder det helt unødvendigt at børnene i indskolingen har en Ipad hver, med hjem. Det er fint at de har adgang til digitale undervisningsmaterialer på skolen, og adgang til læse og matematik apps. Men det bliver så nemt en glidebane, lige så snart de får Ipads med hjem. Jeg er også nødt til at nævne, hvor meget det ligger mig på sinde at vores børn lærer at skrive i hånden, og holde orden på et stykket papir. Jeg er selv vokset op med at lære både både skråskrift og almindelig blokbogstaver - og det har været en kæmpe gave for mig.

Forældrene, udskoling (udpluk):

- En analogi: Som en supplerende kilde til musikoplevelser er Spotify fantastisk. Som primær kilde uden live koncerter er den en katastrofe. På samme måde med IT: Som supplement fint, som primær kilde en katastrofe.
- Der er mange godt apps til indlæring, men de skal ikke være en sovepude for læreren. Men et godt supplement til holdundervisning. Og når ipaden bruges til fx. at lave film om, hvordan de regner et stykke - eller mere kreative elementer, synes jeg det er meget velfungerende.
- Klart positiv, og en nødvendighed, hvis du ønsker at tilegne dig ny viden. Udfordringen er at sikre brugen og fordelingen mellem leg og lærdom.
- IT må aldrig blive et middel til mindre brug af sanser, kreativitet, eksperimenter, fejl (fejl og lær!) og nysgerrighed. IT gør på ingen måde børn klogere på sig selv, dersom IT erstatter det relationelle, nærhed eller tilstedeværelse. IT i sig selv gør ingen til mønsterbryder men kan støtte igangværende positive processer fx for ordblinde. Sociale kompetencer og udvidelse af det normale er primære mål, at kunne stille spørgsmål, være kritisk også overfor IT er livsvigtigt.
- IT er fantastisk (og i dag uundværligt) i skolen. Det er et utroligt effektivt og fleksibelt redskab, som giver hurtig afgang til viden, er et potentielt kreativt redskab og en uundværlig kommunikationsplatform. MEN meget tyder på, at IT i overbygningen i grundskolen har overtaget alle andre former for læringstilgange, og det er et KÆMPEPROBLEM. Det kan synes, at der er blevet måden, hvorpå "alle" lærere pr. automatik tænker læring. Det er blevet en erstatning for alle andre former for videnstilegnelse/læringsprocesser. De store børn tager alt for sjældent på museerne; man besøger dem hellere via nettet. De er ikke i skoven for at lære om naturen, men laver et spil om naturen på "skoveniskolen.dk". De går ikke uden for i matematik og tegner perspektiv, men sidder inden for og bruger en App på Ipaden. OSV. Dvs. at den enorme mængde tid, som vores store elever sidder foran Ipaden, betyder, at de ikke får brugt krop og sanser tilstrækkeligt, - og de får ikke et VARIERET skoleliv. Desuden tyder mange undersøgelser på, at de senere i livet vil få bl.a. nakke- og rygproblemer - og muligvis vil blive skadet af stråling. IT er blevet alt for dominerende en måde at lære om livet på! Det kan IKKE alt.
- Jeg mener ikke kun det er et spørgsmål om, hvor lidt eller hvor meget IT bruges i skolen men i høj grad også hvordan. Dog mener jeg det er vigtigt at man i udskolingen fastholder også at arbejde på andre måder end med IT - læse i rigtige bøger, lave plancher eller formidling i det hele taget, der ikke kun er passeret på IT. Inddrager bevægelse og æstetiske læreprocesser. Samtidig skal de også lære at bruge IT

som det gode og relevante arbejdsredskab, det også er. De skal kende til og arbejde med at forholde sig kritisk til alle de oplysninger og muligheder der er med IT. Derfor mener jeg man alvorligt skal overveje at der skiftes til computer i udskolingen, hvor eleverne kan lære word, Excel og lign. Generelt mener jeg, vi hele tiden skal være meget opmærksomme på, hvor meget eleverne sidder foran en skærm og hvad de laver med den skærm og tage det alvorligt og seriøst, at meget tyder på, at det kan have en negativ indvirkning på både deres trivsel og læring, hvis de har for meget skærmbrug.

Forældre modstand og opstand:

Jeg er vild med skolen, men brugen af IT har fra start bekymret mig og taget noget af glæden ved at have min børn på friskolen. Det er et men, når jeg skal anbefale skolen til andre. Jeg er MEGET glad for spørgeskemaet, da hvordan og hvorfor brug af IT i langt højere grad interesserer mig end om brug af IT.

Der er en relativt stor polarisering af holdninger for og imod IT i undervisningen blandt skolens forældre. Ganske vidst er stort set alle forældre enige i, at det er vigtigt at lære at bruge IT i skolen. Uenigheden drejer sig om i hvilket omfang og fra hvornår. Specielt de forældre, som synes der er for meget IT eller iPads og at det anvendes for tidligt, bringer mange perspektiver til debatten. De forældre, der er for IT, mener det er en vigtig del af vores verden og fremtid, og de har stor tillid til lærerne og ønsker ikke, at nogen skal indskrænke lærernes metodefrihed.

Der er også stærke holdninger blandt lærerne med et stort flertal, der er meget for IT og tilsyneladende er uvidende om forældreperspektiverne. En mindre gruppe lærere er mere IT skeptiske, ikke mindst i forhold til de yngste elever.

Eleverne har mange observationer og også guldgrube til det mere overordnede IT-tema. Ud fra elevernes svar ser det ud til, at der er god balance mellem brugen af IT og andre undervisningsmaterialer på mellemtrinnet, mens eleverne i udskolingen gør opmærksom på en for stor og i nogen grad også for ensformig brug af IT og iPads i undervisningen.

Undersøgelsen rummer store mængder data om emnet (mange fyldige og interessante besvarelser på de åbne spørgsmål), hvorfor emnet kræver en del forarbejde og bør have tid til dybdegående diskussioner.

Både **Ledelse** og **Bestyrelsen** bør have flere grundige snakke om den helt overordnede tilgang til IT og omfanget af IT på Ollerup Friskole.

Det mere overordnede spørgsmål om, hvordan IT benyttes på skolen, kunne også være en relevant debat i forhold til alternative prøveformer – enten undervejs i processen eller efter en eventuel beslutning. Spørgsmålene kunne jo være:

- Hvis elevernes skoleforløb ikke længere skal afsluttes med folkeskolens afgangsprøve, hvad er god undervisning så?
- Er redskaberne og balancen mellem de forskellige undervisningsmaterialer og -former, så stadig den samme?

11 Værdigrundlaget

I hele arbejde med at revidere skolens værdigrundlag i 2018-2019 var der blande forældre meget stærke holdninger til, hvorvidt IT og digitaldannelse skulle nævnes i værdigrundlaget eller ej. Det blev det ikke.

I debatten blandt forældre til generalforsamlingen i 2019, der ledte til igangsættelse af IT-undersøgelsen, var der stærke holdninger til, hvorvidt skolens brug af IT i undervisningen var forenelig med værdigrundlaget.

I spørgeskemaundersøgelsen er både lærere og forældre blevet spurgt om, hvordan de ser sammenhængen med brug af IT og iPads i undervisningen og værdigrundlaget.

Lærerne

Hvordan ser du sammenhængen mellem brug af IT og iPads i undervisningen og værdigrundlaget? (Her er alle svar)

- Der er god sammenhæng
- ?
- Jeg tænker ikke at iPads har noget særligt med værdigrundlaget at gøre
- Det harmonerer fint
- Pas
-
- Amen.....
- Ved at it og iPads giver et værktøj til at tale til elevernes fornuft, følelse og fantasi. Ved at it og iPads giver mulighed for at arbejde med fokus på faglighed, kreativitet og læring i fællesskab. Ved at it og iPads giver fagene liv og mulighed for at elever og lærere fordyber sig sammen.
- I hvert fald er det nemt at være nysgerrig på verden omkring dig, søge og finde svar. Samt en minimering af papirforbrug.
- ...
- Indskolingen ku efter min mening fint eksperimentere, ha værksteder, navigere i en fysisk virkelighed og lære noget bedre og andet, ihvertfald som hovedregel.... 😊 end hvad devices kan tilbyde...når børn står overfor værktøj, materialer og redskaber, så er motivationen på højde med ipadmotiveringen....og udbyttet så langt større, mere værdifuldt og holdbart, tror jeg....de har set, hørt og gjort, det lagrer sig, jeg frygter, at megen hurtig, let læring via iPads ligeså hurtigt er væk igen, fordi en stemning af fordybelse virkelig kan være svær at facilitere med digitale devices. Jeg synes, det er manglende kvalitet, når der ikke er det levende element af virkelig i undervisning...det sætter sine spor af overfladiskhed, hurtige skift, rastløshed, afbrydelser, manglende fordybelse og værdifulde erfaringer...tænker jeg
- Jeg synes iPad løsningen passer fint med de skitserede mål, som vi havde fra starten af forløbet - og det ligger godt i tråd med værdigrundlaget (nysgerrighed, alsidig undervisning, bevægelse osv.). Men værdigrundlaget lægger også op til, at iPaden skal afveksles med anden undervisning.
- Kan jeg ikke svare på uden værdigrundlaget ved siden af...
- Vi skal være faglige og kreative.
- Bl.a. her: Faglighed giver mening, når den bliver sat i spil i de kreative processer. Kreativitet giver mening, når den udfoldes på et faglig grundlag. Fagene får liv, når elever og lærere fordyber sig sammen. Her opstår engagementet, nysgerrigheden og lysten til at lære.

Forældrene

Hvordan ser du sammenhængen mellem brug af IT og iPads i undervisningen og værdigrundlaget?

Udpluk af svar med **indskolingsperspektiv**:

- IT er ikke nævnt specifikt. Jeg tænker at fællesskab og IT er tæt forbundne i vores samtid. Det er blevet helt almindeligt at være sammen uden at være fysisk sammen. Dette giver muligheder men rummer

også faldgruber. IT er en del af vores hverdag og det bliver det ved med at være, måske endnu mere integreret i fremtiden derfor bør det selvfølgelig også være en del af skolen da den i min optik skal afspejle samfundet.

- "Vi har fokus på faglighed, kreativitet og læring i fællesskab. Faglighed giver mening, når den bliver sat i spil i de kreative processer. Kreativitet giver mening, når den udfoldes på et faglig grundlag. Fagene får liv, når elever og lærere fordyber sig sammen. Her opstår engagementet, nysgerrigheden og lysten til at lære." Min knægt har f.eks. lavet stopmotion film i undervisningen med et overordnet historisk tema. Her kommer kreativitet, it og faglighed i høj grad i spil i det fællesskab de har i den gruppe der laver filmen. "Vi vil gerne pirre elevernes nysgerrighed og forundring og derigennem gøre dem interesserede i at lære." Min dreng kommer af og til hjem og vil se på google maps med mig. De har haft Geografi i løbet af dagen. Han er i den forbindelse blevet nysgerrig på hvordan der ser ud i forskellige lande. Vi søger efter floder, lande, byer, bjerge mm. og lærer en masse i den forbindelse.
- Jeg synes ikke at værdigrundlaget kræver brug af IT på skolen. Jeg synes til gengæld at værdigrundlaget forpligter til at undervise børnene om IT og brugen heraf. Hvilken betydning det har for vores samtid samt de fællesskaber vi er en del af. At tage ansvar for sin fremtid, kende til dens muligheder samt at blive i stand til at forandre den, som der så fint står.
- Jeg mener ikke at en ipad er et must for at realiserede det udmærkede værdigrundlag vi har! tværtimod.
- IT spiller ikke en stor rolle i værdigrundlaget og jeg synes også primært at IT skal være et af rigtig mange midler til at opnå alt det der nævnes i værdigrundlaget. Så det skal have en plads, men blot som én brik i det store skolepuslespil, og vi må gerne være kritiske ift. samfundsudviklingen på dette område, da jeg eller tror vi kan miste noget af det menneskelige vigtige, som netop er friskolens grundlag og styrke og som også er grunden til vi valgte skolen. Men det skal ikke smides væk, da det netop er en brik som kan noget, og brugt rigtigt og balanceret kan det skabe en endnu bredere platform for læring.
- Jeg tænker ikke I pads i de tidlige klasser hjælper pirre børns nysgerrighed på læring, men i de ældre klasser falder det fint i tråd med tankerne om det at være en del af et større fællesskab.
- Det er en del af den moderne dannelse.
- Som jeg ser Ollerup friskole - er det en varm, kreativ, rummelig skole, og jeg synes ikke at det IT-fokus det samtidig har, matcher godt med skolens grundlag. Jeg mener ikke at der er taget ordentlig stilling til brug af iPads, især i de mindre klasser, - men at det er taget i brug så meget og i så mange klassetrin som muligt, i et forsøg på at 'være med' og være smarte. Men jeg synes ærlig talt ikke at den løsning er sund og går i tråd med skolens gamle fine børnesyn, som er, som jeg ser det og selv oplevede det da jeg gik på skolen, at have det kreative frie fantasifulde i fokus, fællesskabet, en god gammeldags grundighed, et socialt fokus, et legende 'usejt' (her - u-voksen-agtigt) sted, hvor legene tit også kunne komme ud af det at lave ingenting. Med en iPad i hånden (eller tanken) laver man aldrig ingenting, i dag!
- Så længe der er fokus på fællesskab og at børnene lærer det de skal kan jeg ikke se at det er et problem. Jeg syntes det bliver et problem hvis de kun lærer ud fra it og iPads og ikke får kigget hinanden i øjnene..... jeg har tiltro til at lærerne på ollerup friskole laver en fornuftig undervisning til børnene så de lærer det de skal.

Udpluk af svar med **mellemløst**perspektiv:

- For mig ville det være et super stærkt værdigrundlag, hvis OF turde fravælge iPad indtil 7 klasse. Det vil vise forældre at skolen har helt styr på værdier, og ikke køber ind på en modebølge. IT er kommet for at blive, men ikke før du går i 7 Kl. Børnene stifter jo bekendtskab med det alle mulige andre steder, så de taber ikke udviklingen, men lige nu fylder det alt for meget.
- Det hænger ikke sammen!
- Det harmonere fint med at klargøre børnene til deres videre færd i livet.
- Der virker til at være en fin balance.
- Det passer fint sammen. Hvad skole og undervisning angår. Måske er det et problem, ved at vi tvinger alle familier i indskolingen i også at have en Ipad i deres private hjem.

- Brug af IT handler om kvalitet og hvordan det bruges. Det kan sagtens bruges på en måde hvor det fint indgår i værdigrundlaget. Jeg synes det er svært som forælder at vurdere, hvor kvalificeret skolen bruger IT. Men altså det jeg kan se er at mine børn fagligt alle er stærke, så jeg er ikke i tvivl om at de modtager god undervisning på skolen.
- Skolens værdigrundlag omhandler bl.a. kreativitet og faglighed og her er it i dag en vigtig medspil, om man kan lide det eller ej. Virkeligheden er i dag både digital og fysisk. Hvis skolen udelukker it vil ungerne have svært ved at indgå i de fællesskaber, lokalt, nationalt og globalt som omtales. Det er ligeledes svært at være en demokratisk medborger i denne verden, hvis man fornægter it.
- Jeg ser ikke en modsætning mellem brug af IT og I-pads i undervisningen og skolens værdigrundlag, hvis brugen er gennemtænkt og begrænset.
- Jeg ser værdigrundlaget som en løftet pegefinger i forhold til hvad skolen skal huske på ved denne fagre nye verden: altså at det stadig handler om hvad vi vil med hinanden i et demokratisk fællesskab; hvis alle sidder og stirrer ned i hver vores 'device' så forsvinder fællesskabet jo.
- Åbent sind, stod der. At være en del af verden, stod der. Fællesskaber, stod der. IT kan i disse sammenhænge give god mening. Man har bare i snart mange år (er det fra 2012?) været alt for ukritisk på Ollerup friskole.
- Mener at brugen af IT understøtter en kreativ undervisning. Mener at brugen af IT understøtter en undervisning der orienterer børnene ud i verden, imod nye muligheder og udfordringer.

Udpluk af svar med **udskolingsperspektiv**:

- Det er muligt at billederne til værdigrundlaget er taget med en Ipad, men det som de viser er ikke Ipad og IT. Jeg tænker at der er en omvendt proportional sammenhæng. Jo mere IT der er i dagligdagen, jo sværere bliver det at leve op til værdigrundlaget.
- Jeg synes ikke, værdigrundlaget passer til den megen brug af iPad og IT. Jeg synes iPad'en er for meget hurtig og mere overfladisk undervisning, i forhold til den mere nærværende langsomme løsning af opgaver i hånden. iPad'en kan bruges kreativt, men kan også bruges til mere ensformig undervisning. Jeg mener meget læring kommer gennem hånden.
- Jeg ser ikke nogen modsætning, men har tillid til at lærerne bruger iPadene med blik for både den demokratiske, den sociale og kreative udvikling.
- Jeg ser ikke umiddelbart nogen modsætning, som den står formuleret.
- Jeg mener faktisk at der i værdigrundlaget er lagt meget vægt på det kreative, fællesskabet og det poetiske - alle tre ting mener jeg klarer sig rigtig fint uden en iPad i centrum!
- De vigtigste parametre handler om evnen til at kunne tage kritisk stilling til anvendelse af teknologi når de forlader skolen. Ligeledes at de i fællesskaber er i stand til at forholde sig til vigtigheden af at vælge det fra ind imellem.

Overordnet set er der flere, der kan se en sammenhæng end ikke. Værdigrundlaget har en sådan karakter, at alle respondenter kan finde en sammenhæng til værdigrundlaget uanset, hvor stor tilhænger eller modstander de er af brugen af IT i undervisningen.

Svarene viser desuden, at der er stor afstand mellem dem, der generelt er for brugen af IT og dem der er imod. Der er stærke holdninger både for og imod.

Bestyrelsen bør overveje om IT og værdigrundlaget ikke skal tages op sammen det mere overordnede spørgsmål om, hvordan IT benyttes på skolen.

12 Ordet er frit

Spørgeskemaundersøgelsen indeholder mulighed for at uddybe emner med Ordet er frit som afslutning på de fleste emner i spørgeskemaerne. Der er også en række relevante kommentarer, som ikke er medtaget under temaerne på de foregående sider. De er medtaget i dette afsnit.

Eleverne

Opsamling på **Ordet er frit**, hvor kommentarerne ikke passer ind i temaerne (udpluk):

- Rigtig god undersøgelse (5. kl.)
- Jeg syntes det er fedt at vi har it. Men kan bedst lide at lave fysiske ting. (5. kl.)
- Godt spørgeskema håber mine svar kan bruges til noget (6. kl.)
- Fin test (7. kl.)
- Købe nudlerne i frikvartererne (7. kl.)
- LAD FUCKING VER MED AT TAGE VORES MOBILER!!!! (8.kl.)
- Det er fedt med evaluering (-; (8. kl.)
- Jeg håber i har haft hørt hvad jeg har skrevet i de tidligere spørgsmålssvar. Ellers har jeg ikke andet at sige. Men for at opsumere: tag jer sammen. Lær folk at skrive i hånden. La nu forhelvede 9ne feste en gang imellem. Ipad brug er måske for meget og TAG NU FORSATAN INDIVIDUEL HÅND OVER DE FÅ BØRN UDEN SELVKONTROL! dvs at uovervejte, meningsløs forbrug af skærm skal tages af af de voksne men det skal ikke bare skæres væk fra alle og en vær bare fordi det er nemmere for jer voksne. Bich (9. kl.)
- Jeg synes at de mindre klasser først burde få en iPad i 4 klasse, da jeg personligt synes at de skal udenfor at lege og lære at blive sociale og få venner. Det er op til forældrene hvornår eller om de får en iPad eller mobil udenfor skolen. Jeg synes at det er mærkeligt og forkert at se så unge børn spille og nærmest være afhængige af det. Ifht da jeg var mindre, legede jeg rigtigt meget også selvom der måske var et TV, så var det fede bare at gå udenfor og mødes med vennerne, lave lege aftaler og rent faktisk lege uden at se på noget skærm, måske højst lidt tegnefilm på tv'et når man blev træt, netop efter at have løbet, sprunget eller hvad vi nu gjorde dengang. Så blev man nemlig træt både fysisk og mentalt. Det mener jeg er en vigtig og væsentlig del af at vokse op og udvikle sig som menneske. (9. kl.)

Lærerne

Opsamling på **Ordet er frit**, hvor kommentarerne ikke passer ind i temaerne (udpluk):

- Jeg vil meget nødig undvære det, da det i sin nuværende er rigtig god, da min undervisning kører problemfrit, og vi lærere er opmærksomme, og samtaler herom, på eventuelle faldgruber.
- Det er vigtigt at vi fortsætter arbejdet med iPad på Ollerup friskole. Det er blevet en helt fast del af vores undervisning og et godt supplement. Kan slet ikke forestille mig at vi ikke skulle have iPads. Også i indskolingen....vigtigt!
- Dette spørgeskema var meget frustrerende. Det skulle have været kortere og skulle være stillet som en opgave efter et oplæg. Jeg brugte en time på at udfylde dette skema. Det er mange timer, der er gået på at udfylde dette skema for den samlede lærerstab. Kan denne undersøgelse/polemik være helt cost effective?
- Ik flere ord 😊

Forældrene

Opsamling på **Ordet er frit**, hvor kommentarerne ikke passer ind i temaerne (udpluk):

- Jeg har forsøgt at svare efter bedste evne med udgangspunkt i eet af mine børn på skolen. Men når man har flere børn kan skemaet være svært at svare på.
- Det faglige ansvar er hos lærerne, de har ret til metodefrihed - uden at bestyrelse eller forældre sætter begrænsninger.
- For mig virker den her undersøgelse til, at have en forudindtaget holdning om at IT/Ipads er noget meget farligt noget. IT SKAL ifølge gældende lov (mener jeg meget bestemt) integreres i

undervisningen, og det er min klare opfattelse at lærerne, der omgås mine børn på skolen mestre den opgave meget tilfredsstillende.

- Kæmpe ros og tak for at undersøge emnet og give forældre mulighed for at komme med input, det er virkelig en kæmpe styrke ved ofts at det også er vigtigt hvad forældre mener og at der bliver lyttet, så mange mange tak for det!
- Det er fedt, at i laver sådan en undersøgelse, så i får et billede af hvor forældrene står.
- Jeg har fuld tillid til lærerne. Jeg stoler på deres faglighed. Hvis der bliver brugt IT i mine børns undervisning, er jeg helt sikker på at det er på en udviklende faglig, velfunderet måde! Herhjemme kan jeg se at det har udviklet mine børn rigtig meget. Mit ene barn på 8, læser flydende. Dette skyldes absolut også den måde lærerne har integreret it i undervisningen.
- Jeg er rigtig glad for at skolen tager emnet op på denne måde. Tak for det.
- Jeg har stor tillid til at skolen bruger IT når det giver mening i undervisningen.
- Jeg håber ikke at man vælger at fjerne IT i børnenes dagligdag på skolen da det vil betyde at vi skal på udflugt efter en anden skole til vores børn.
- Jeg håber så meget at Ollerup friskole tør at sige NEJ til iPads så langt op i klassetrin som muligt, i hvert fald i indskoling og gerne længere og JA til et kunstnerisk tidløst fællesskabsorienteret legende sted fuld af naiv undren, øjenkontakt idesomhed og tid nok!
- Jeg har en fornemmelse af, at IT bliver brugt i en fornuftig mængde og til de rigtige opgaver på skolen. Jeg har ikke indtryk af, at det bliver overbrugt, men at det er et redskab i bunken af flere forskellige.
- Tak for at I tager det op. Det er et vigtigt og godt initiativ.
- Jeg havde ikke forestillet mig at iPads og IT ville komme til at fylde så meget for vores familie og i de snakke vi har med vores venner (som alle deler samme bekymringer) da vi i sin tid startede på friskolen. Jeg var af det indtryk at det var noget som ikke fyldte alverden på skolen. Jeg undervurderede helt klart den kraft hvormed Ipad'en langsomt men sikkert påvirkede mine børn. Og hvordan børnene påvirker hinanden med alle de ting som kan følge med brugen af iPads og IT. Det er noget som er meget, meget svært at kontrollere. Jeg håber skolen vil revurdere sin holdning til IT og vælge det fra!
- Jeg håber debatten fortsætter løbende netop fordi IT udvikler sig hverdag og vi skal være med i udviklingen. Der skal i større grad indføres tema / undervisnings aftner for forældre. i september 2019 blev der taget et godt initiativ og dem skal vi have mange flere af.
- Synes nok denne undersøgelse har lidt meget fokus på om iPads er onde eller gode. Når der nu ikke er tvivl om at IT skal være i undervisningen (og det kan jeg slet ikke forestille mig at den ikke er) så skulle der måske spørges ind til noget mere konkret omkring brugen af IT i skoletiden i stedet.
- Vi har stor tillid til at IT anvendes reflekteret på Ollerup Friskole. Vi oplever det som meget uproblematisk. Så tommel op herfra. Vores eneste bekymring handler mere om os forældre- og børn der får lov at spille spil, der er beregnet til væsentligt større børn - og være på sociale medier, de ikke er gamle nok til - og det, det kan betyde for fællesskaberne og kulturen blandt børnene. Det er da dejligt, hvis skolen blander sig lidt i det - eller i hvert fald ytrer en holdning, men det er jo noget, vi selv skal finde ud af - hver især og sammen. I forhold til vores barn har vi dog ikke oplevet det som en problemstilling - men jeg har det indtryk, at det har fyldt mere i drengegruppen.
- Jeg håber skolen ser tendensen i samfundet, hvor et opgør med den ukritiske brug af IT til alt er på vej. Det er vigtigt at vi som lærere, familie og samfund bliver opmærksom på, hvordan let det er at forfalde til at bruge de muligheder, som IT tilbyder. Nye kommer hele tiden til og vi ser som mennesker muligheder i dem, og opdager ikke nødvendigvis, at vi samtidig ender med at fravælge noget værdifuldt - fx at tage noter i hånden.

Forældre undring:

Det har overrasket mig, hvor meget IT fylder på Ollerup Friskole. Eksempelvis ser jeg mange børn, der sidder og spiller på deres Ipad når jeg afleverer og henter mine børn. Det var ikke det jeg forventede, da jeg satte mine børn på en friskole.

13 Bilag

- Bilag 1 Undersøgelsens design
- Bilag 2 Samlede svar på spørgeskemaet – Lærere 2019
- Bilag 3 Samlede svar på spørgeskemaet – Elever mellemtrinnet 2020
- Bilag 4 Samlede svar på spørgeskemaet – Elever udskoling 2020
- Bilag 5 Samlede svar på spørgeskemaet – Forældre2020